

Speel- beweeg- en sportbeleid

Gemeente Vught 2024-2029

Optimaal bewegen in een beweegvriendelijke omgeving

Voorwoord

Voor u ligt het eerste integrale speel- beweeg- en sportbeleid (vanaf nu beleidsplan genoemd) van de gemeente Vught. Het plan is tot stand gekomen met behulp van sportverenigingen, sportaanbieders, zorgorganisaties en andere belanghebbenden in Cromvoirt, Helvoirt en Vught. Het geeft de speerpunten aan op het gebied van spelen, bewegen en sporten voor de komende jaren.

Met dit beleidsplan zet de gemeente Vught in op het creëren en behouden van een passend speel- beweeg- en sportaanbod dat aansluit bij de behoeftes van onze inwoners. Dit aanbod bestaat uit een goede infrastructuur, netwerk van sterke aanbieders en de juiste randvoorwaarden om de infrastructuur en het netwerk optimaal te laten functioneren.

Voldoende bewegen is noodzakelijk voor een gezonde leefstijl. De essentie van dit speel- beweeg- en sportbeleid is dat de gemeente en haar partners zich inspannen om iedere Vughtse inwoner met plezier voldoende te laten spelen, bewegen en sporten. Variatie en aansluiting bij de behoeftes staan hierbij centraal.

We zijn trots dat het beleidsplan in goede samenwerking met onze sportverenigingen, buurtsportcoaches en andere lokale (sport)organisaties tot stand is gekomen. We waarderen hun grote betrokkenheid en geloven dat we gezamenlijk de ambities en doelstellingen van dit plan succesvol kunnen realiseren. Via deze weg willen wij dan ook iedereen bedanken die heeft bijgedragen aan het tot stand komen van dit beleid.

Mede namens het college van burgemeester en wethouders,

Wethouders Yvonne Vos

Voorwoord	2
1. INLEIDING	4
1.1 Aanleiding	5
1.2 Functie speel- beweeg- en sportbeleid	5
1.3 Proces	6
1.4 Definities	7
1.5 Leeswijzer	8
2. HUIDIGE SITUATIE	9
2.1 Spelen	10
2.2 Sport en bewegen	11
3. TRENDS EN ONTWIKKELINGEN	14
3.1 Maatschappelijke ontwikkelingen	15
3.2 Nationaal en regionaal beleid	15
3.3 Modellen	16
4. MISSIE, VISIE EN DOELSTELLINGEN	18
4.1 Kaders	19
4.2 Missie en visie	19
4.3 Sport als middel	21
4.4 Doelstellingen	21
5. VAN BELEID NAAR UITVOER	31
5.1 Uitvoeringsprogramma	32
5.2 Beheerplannen	32
6. ORGANISATIE EN FINANCIEN	33
6.1 Organisatie	34
6.2 Financiën	34
Referenties	36
Bijlagen	38

I. INLEIDING

I.1 Aanleiding

De gemeente Vught vindt sporten en bewegen belangrijk. Naast dat het bijdraagt aan een goede fysieke gezondheid van onze inwoners, heeft het een positief effect op de mentale gezondheid en sociale cohesie. Bovendien beleven mensen plezier aan sporten en bewegen. Het draagt dus ook bij aan het met plezier wonen in de gemeente Vught.

Vught, Helvoirt en Cromvoirt kennen een zeer actief verenigingsleven. De gemeente onderstreept het belang en de grote toegevoegde waarde van haar sportverenigingen. Daarnaast vinden we het belangrijk dat de openbare ruimte uitnodigt om te spelen, bewegen en ontmoeten. Daarom zetten we in op zowel georganiseerde als niet-georganiseerde manieren van bewegen. Zo kan iedereen op zijn/haar eigen manier in beweging komen.

Het laatste sportbeleid *Maximale Speelruimte* dateert van eind 2012. Na ruim 10 jaar is het tijd om nieuw beleid te vormen dat past in de huidige tijd en aansluit bij hedendaagse manier van sporten en bewegen. Het laatste speelbeheerplan voor de speeltuinen in onze gemeente dateert van 2015-2018. De uitgangspunten van dat beheerplan zijn na 2018 blijvend gehanteerd in het uitvoeringsprogramma van het speelbeheerplan. Een herijking van de uitgangspunten van het speelbeheerplan is gewenst.

I.2 Functie speel- beweeg- en sportbeleid

Dit speel- beweeg- en sportbeleid geeft richting voor de periode 2024-2029. In dit beleid leggen we onze missie, visie en doelstellingen vast. We maken inzichtelijk wat we samen met onze partners in de gemeente gaan realiseren. Hoe we dit gaan doen bepalen we in een apart uitvoeringsprogramma en beheerplan.

Werken aan doelen op het gebied van spelen, bewegen en sporten is niet nieuw in de gemeente Vught. Bij het grootste deel van de doelstellingen bouwen we verder op wat er al bereikt is. Daarnaast zijn enkele doelstellingen nieuw. In het uitvoeringsprogramma wordt inzichtelijk gemaakt waar we per onderdeel staan met het behalen van de diverse doelstellingen en welke stappen nog nodig zijn om de doelstellingen te bereiken.

Spelen, bewegen en sporten staan niet op zichzelf. Het beïnvloedt en wordt beïnvloed door andere beleidsterreinen en de daarbij horende gemeentelijke ambities zoals gezondheid, armoede, inclusie, recreatie en toerisme, openbare ruimte en onderwijs. De verschillende raakvlakken worden uitgelicht in dit beleid.

In 2022 zijn Vughtse maatschappelijke organisaties gestart met het Vughts Sport- en Beweegakkoord. Dit akkoord is door en voor deze organisaties opgesteld en wordt gefinancierd vanuit rijks gelden. Het speel- beweeg- en sportbeleid van de gemeente Vught is omvangrijker dan het Vughts Sport- en Beweegakkoord, maar op een aantal punten complementair aan de ambities uit het akkoord.

I.3 Proces

Bij het tot stand komen van voorliggend beleid is een zorgvuldig proces doorlopen. In eerste instantie is de opzet van het beleid bepaald. In november 2022 heeft de gemeenteraad de startnotitie besproken en vastgesteld. Hierin zijn de kaders van het speel- beweeg- en sportbeleid bepaald. Vervolgens is door middel van (literatuur)studie een model geselecteerd om het beleid vorm te geven. Dit betreft het Model BeweegVriendelijke Omgeving, afgekort het BVO-model (Hoyng et al. 2021).

Daarna is in samenwerking met vele stakeholders de inhoud bepaald. Er zijn verschillende manieren van participatie toegepast waarbij het BVO-model steeds de basis was om inhoudelijke gesprekken te voeren. Op die manier is gericht input opgehaald.

Inwoners

Middels een vragenlijst is het beweeg- en sportgedrag van onze inwoners in kaart gebracht. Dit onderzoek is uitgevoerd door NOC*NSF¹ en onderzoeksbureau Kantar. Op basis van een aselecte proef zijn inwoners persoonlijk aangeschreven om de vragenlijst in te vullen. Deze meting is tweemaal uitgevoerd, in november 2022 en april 2023.

Daarnaast is in mei 2023 via WijnVught gevraagd naar het speelgedrag van onze jonge Vughtse inwoners en hun mening over de speeltuinen in de gemeente Vught.

Sportverenigingen

Alle Vughtse sportverenigingen zijn uitgenodigd om mee te denken over de inhoud van het speel- beweeg- en sportbeleid. Dit is gestart met een brainstormsessie tijdens een sportcafé in januari 2023. Daarna zijn er in april 2 bijeenkomsten geweest waarin meer de diepte is ingegaan qua inhoud. Verenigingen hebben hun ideeën en wensen aangegeven. In september hebben de betrokken verenigingen het concept beleidsplan ontvangen en zijn er vervolgens 2 bijeenkomsten geweest waarin zij hun feedback hebben gegeven.

Gedurende het proces zijn er zo'n 20 sportverenigingen betrokken geweest. Hun grote betrokkenheid en actieve bijdrage hebben gezorgd voor een breed gedragen speel- beweeg- en sportbeleid. De verenigingen zetten zich de komende jaren in om te werken aan de ambities van dit beleid.

Buurtsportcoaches

De buurtsportcoaches van MOVE Vught zijn een andere belangrijke stakeholder als het gaat om het sportaanbod in de gemeente Vught. In mei 2023 is er een gesprek geweest om hun input op te halen en in september hebben zij hun feedback gegeven op het concept beleidsplan. De ervaring en expertise van de buurtsportcoaches op het gebied van sport en bewegen heeft een waardevolle bijdrage opgeleverd.

Sport- en gezondheidsorganisaties

Er zijn met verschillende sport- en gezondheidsorganisaties inhoudelijke gesprekken gevoerd:

- Sportloket Reinier van Arkel
- GGD Hart voor Brabant
- Vughtse huisartsen
- NOC*NSF¹.

¹ NOC*NSF staat voor Nederlands Olympisch Comité & Nederlandse Sport Federatie

Adviesraad Sociaal Domein

De Adviesraad Sociaal Domein (ASD) is gedurende het proces betrokken geweest. In november 2022 is de startnotitie gedeeld met de ASD. Vervolgens is er in maart 2023 gesproken over het gekozen BVO-model voor de opzet van het beleid en is inhoudelijke inbreng van de ASD opgehaald. In september 2023 is het concept beleidsplan besproken met de ASD. De ASD heeft besloten geen advies uit te brengen aan het college over het beleidsplan, mede omdat ze het een gedegen beleidsplan vinden en ze sport en bewegen op zichzelf geen thema voor de ASD vinden. Andere thema's zoals inclusie, armoede en gezondheid wel, waarmee een koppeling wordt gemaakt in het beleidsplan.

Andere beleidsterreinen

Intern binnen de gemeente is afstemming geweest met vertegenwoordigers van relevante, aangrenzende beleidsterreinen:

- Gezondheid
- Subsidie en accommodatie
- Armoede en schulden
- Onderwijs
- Preventief jeugdbeleid
- Lokale Inclusie Agenda
- Lokale Sociale Agenda
- Recreatie en toerisme
- Mobiliteit
- Vastgoed
- Inrichting openbare ruimte
- Ruimtelijk ordening en gebiedsontwikkeling.

I.4 Definities

De termen sport en bewegen worden vaak samen gebruikt. Er is een verschil, met name in de intensiteit.

- Bij sporten gaat de hartslag fors omhoog, is er (lichte) transpiratie, gaat de ademhaling (iets) omhoog en moet het lichaam moeite doen om de activiteit uit te voeren.
- Bij bewegen is de intensiteit lager, de hartslag gaat iets omhoog, maar dit is nauwelijks merkbaar. Het lichaam kan vrijwel moeiteloos de bewegingen uitvoeren. Voorbeelden zijn fietsen naar het werk, een stuk wandelen, huishoudelijk werk doen.

Speelplek: Een plek in de openbare ruimte die ruimte en gelegenheid geeft voor kinderen om te spelen. Voorbeelden hiervan zijn een speeltuin, opengesteld schoolplein, grasveld, ruimte tussen bomen of op een plein.

Speeltuin: Een plek in de openbare ruimte voorzien van toestellen voor sport en spel waar kinderen kunnen spelen.

1.5 Leeswijzer

In dit eerste hoofdstuk staan de aanleiding en de functie van het voorliggende beleid en het proces van totstandkoming omschreven. In hoofdstuk 2 wordt de huidige situatie in de gemeente Vught qua speel- beweeg- en sportvoorzieningen en het speel- en beweeggedrag en de behoeftes van onze inwoners in kaart gebracht. In hoofdstuk 3 worden actuele ontwikkelingen die van invloed zijn op beweeggedrag en beleidvorming benoemd. Ook worden modellen uitgelegd die aan de basis van dit beleid staan. In hoofdstuk 4 staan de visie, missie en doelstellingen beschreven. In hoofdstuk 5 wordt toegelicht hoe van beleid (de wat) naar uitvoer (de hoe) wordt overgegaan. De organisatorische en financiële implicaties van dit beleid staan omschreven in hoofdstuk 6.

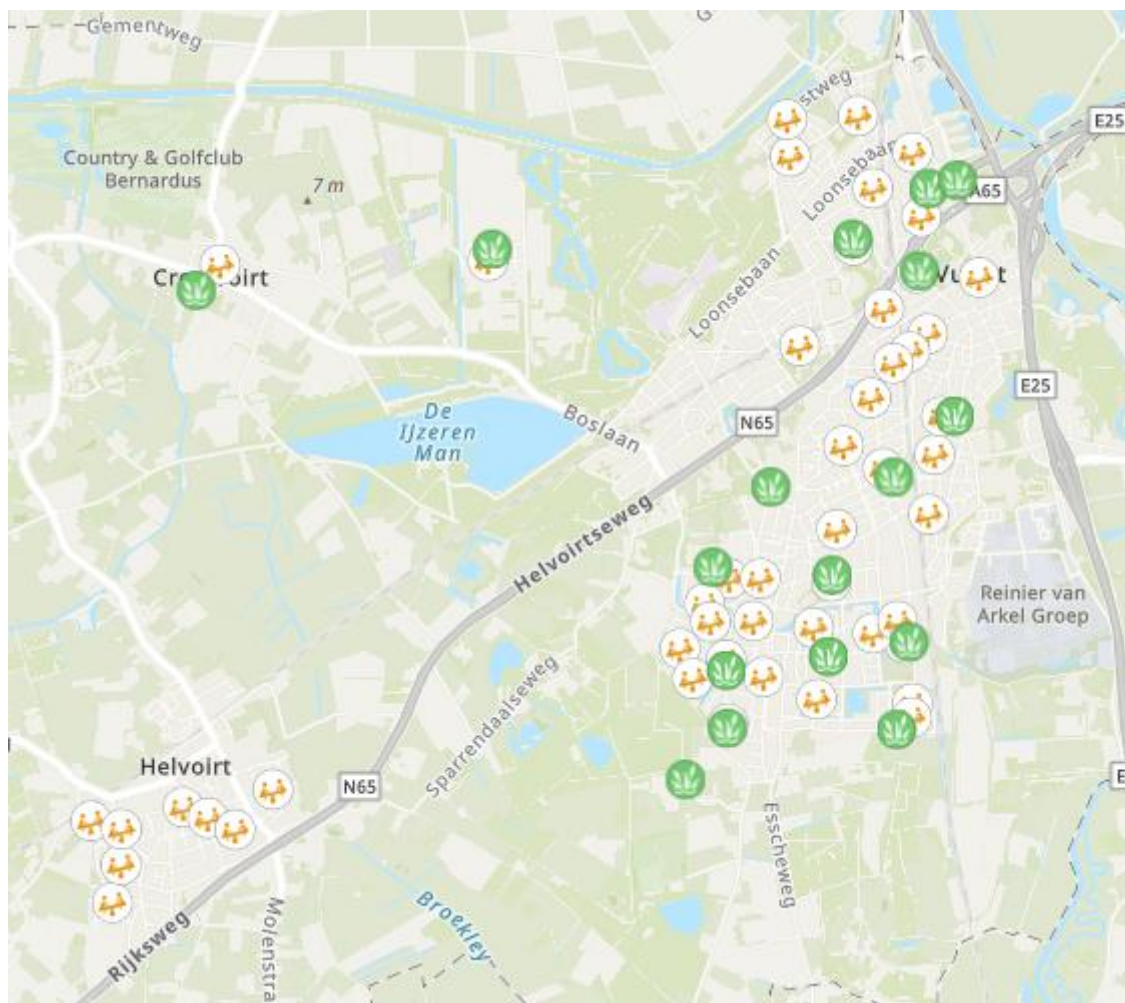

2. HUIDIGE SITUATIE

2.1 Spelen

Voorzieningen

Verdeeld over Cromvoirt, Helvoirt en Vught zijn er 63 gemeentelijke speeltuinen. Hier staan in totaal 526 speeltoestellen. Dit aantal is exclusief de toestellen op de niet openbare plekken zoals afgesloten schoolpleinen. Alle toestellen voldoen aan de veiligheidsnormen zoals de vereiste veiligheidsondergronden. Daarnaast zijn er 17 trapveldjes uitgerust met goaltjes.

= speeltuin = trapveld

Speelgedrag

In mei 2023 is er door middel van een vragenlijst op Wijnvught.nl aan onze inwoners gevraagd om hun mening over de speeltuinen. De vragenlijst is ingevuld door 92 (ouders van) inwoners in de leeftijd van 0 tot 15 jaar. Dit is onvoldoende om te kunnen generaliseren naar al onze jeugdige inwoners, maar het schetst wel een beeld.

Uit dit lokale onderzoek blijkt dat 28% van de Vughtse kinderen iedere dag buiten speelt. Bijna drie kwart (70%) van de kinderen speelt vier of meer dagen per week buiten. Op de dagen dat kinderen buiten spelen, doen ze dat vaak tussen een half tot twee uur.

Verder blijkt dat kinderen vooral in speeltuinen spelen (43%), gevolgd door aan huis/in eigen tuin (34%). Andere plekken om te spelen zijn aanzienlijk minder populair.

Behoefte inwoners

Als je Vughtse kinderen vraagt welke vormen van bewegen ze het liefste doen (door een top 3 op te geven), blijkt dat ze het liefste klimmen en klauteren (32%) en springen en landen (17%). Daarna volgen rollen, duikelen en draaien, en trappen, schieten en mikken (beide 12%).

Een krappe meerderheid van de inwoners vindt dat er voldoende speeltuinen zijn: 57% vindt het aantal speeltuinen voldoende, goed of uitstekend. De rest vindt het aantal matig (35%) of slecht (8%). De variatie in de speeltoestellen scoort minder goed: twee derde (67%) vindt de variatie matig of slecht. Slechts een derde vindt de variatie voldoende, goed of uitstekend.

Over de verdeling van de speeltuinen zijn de inwoners redelijk tevreden: twee derde (67%) vindt de verdeling voldoende, goed of uitstekend. De bereikbaarheid en veiligheid worden goed beoordeeld: 87% vindt de bereikbaarheid en 77% vind de veiligheid voldoende, goed of uitstekend.

Meer informatie en details over het speelgedrag en de behoeftes van de Vughtse inwoners staat in de bijlage 5 'Uitkomsten vragenlijst speeltuinen'.

2.2 Sport en bewegen

Aanbod

Het sport- en beweegaanbod in onze gemeente wordt georganiseerd door sportverenigingen, buurtsportcoaches en ondernemende sportaanbieders. Daarnaast zijn er vele mogelijkheden om (ongeorganiseerd) in de openbare ruimte te sporten en bewegen.

We hebben een rijk en actief verenigingsleven in onze gemeente. Er zijn 36 sportverenigingen die het mogelijk maken dat inwoners 29 verschillende sporten kunnen uitoefenen. Het is een mix tussen grote en kleine verenigingen die populaire sporten als voetbal, tennis, hockey en atletiek aanbieden, maar ook minder grote sporten als tafeltennis, basketbal, volleybal, cricket en handboogschieten. Het overgrote deel van de sportverenigingen is gevestigd in het dorp Vught, maar ook de dorpskern Helvoirt heeft een aantal sportverenigingen. Zie bijlage 1 voor een overzicht van alle Vughtse verenigingen en de spreiding over de gemeente.

Sinds 2013 zijn meerdere buurtsportcoaches actief in de gemeente Vught vanuit de organisatie MOVE Vught. Door de jaren heen is de formatie gegroeid van 2 naar 3,68 FTE. Gedurende het hele jaar organiseren en faciliteren de buurtsportcoaches allerlei sport- en beweegactiviteiten, bieden zij verenigingsondersteuning en zijn zij betrokken bij verschillende werk- en projectgroepen die zich inzetten voor kwetsbare doelgroepen. Het jaarprogramma van MOVE Vught wordt in overleg met de gemeente Vught bepaald.

Verder kunnen onze inwoners bij meerdere ondernemende sportaanbieders terecht om te sporten en bewegen. Bijvoorbeeld bij de diverse fitnesscentra, de golfbaan en boksschool. Zie bijlage 2 voor een overzicht van de ondernemende sportaanbieders.

Voorzieningen

Er zijn zeven gemeentelijke binnensportaccommodaties in onze gemeente: één sporthal, twee sportzalen en vier gymzalen. Daarnaast zijn er vier gemeentelijke buitensportaccommodaties: één atletiekaccommodaties en drie voetbalaccommodaties. Zie bijlage 3 voor een overzicht van de binnen- en buitensportaccommodaties. De overige binnen- en buitensportaccommodaties zijn geen eigendom van de gemeente. Dit zijn onder andere de tennisbanen, hockeyaccommodatie, golfbaan en sporthal op Voorburg.

Ook in de openbare ruimte zijn er diverse voorzieningen voor onze inwoners om te sporten en bewegen. We hebben een uitgebreid wandel- en fietspadennetwerk, vele speeltuinen en trapveldjes. Ook heeft de gemeente een aantal locaties speciaal ingericht om inwoners te stimuleren om te sporten en bewegen. Er zijn drie beweeglocaties met onder andere outdoor fitness toestellen, multifunctionele beweegbanken en een freerun parcours. Verder zijn er twee skateplekken, een pumptrack, discgolfpark, klim- en klauterparcours, veertien beweegroutes en elf jeu de boules banen. Zie bijlage 4 voor een overzicht de voorzieningen in de openbare ruimte.

Deelname

Sport

Uit lokaal onderzoek (NOC*NSF, 2023) weten we dat 83% van de Vughtse inwoners tussen 5 en 80 jaar oud wekelijks sport. Hiermee scoren we ten opzichte van het landelijk gemiddeld (61%) hoog. Het verschil tussen mannen en vrouwen is klein, respectievelijk 84% en 81%. Globaal gezien sporten Vughtenaren minder als ze ouder worden. Dit is vergelijkbaar met de rest van de Nederlanders.

Het belang van de sportverenigingen in Vught is groot. Onze inwoners sporten namelijk het liefste bij een vereniging (44%). Daarnaast sporten ze veel alleen (40%), maar ook het aanbod van de ondernemende sportaanbieders is belangrijk: 31% van de Vughtenaren sport als abonnee/klant/cursist. Landelijke cijfers wijzen uit dat Nederlanders in het algemeen het liefste alleen/ongeorganiseerd sporten (34%), gevolgd door als lid bij een vereniging (23%).

Bewegen

Van de Vughtse inwoners tussen 5 en 80 jaar oud beweegt 58% voldoende. Hiermee scoren we ten opzichte van het landelijk gemiddeld (52%) iets hoger. Het verschil tussen mannen en vrouwen is verwaarloosbaar, respectievelijk 57% en 58%. Wel is er een groot verschil tussen de jeugd en volwassenen. De jeugd scoort aanzienlijk lager dan de volwassenen. Hierin speelt de normering voor voldoende bewegen een rol:

Voldoende bewegen

In het Vughtse sport- en beweegonderzoek is de volgende normering gehanteerd:

- Door de jeugd (5-18 jaar) wordt er voldoende bewogen als ze wekelijks 420 minuten of meer én minimaal 7 momenten bewegen;
- Door volwassenen wordt er voldoende bewogen als ze wekelijks 150 minuten of meer én minimaal 2 momenten bewegen.

Deze normering sluit aan bij de landelijke beweegrichtlijnen van de Gezondheidsraad.

Behoeftes inwoners

Van onze inwoners tussen de 5 en 80 jaar sport 13% niet. Dit is een stuk minder dan het landelijke gemiddelde van 32%. Van deze groep inwoners geeft 68% wel te willen gaan sporten. Het liefste gaan ze individueel fitnessen, zwemmen, in een groep fitnessen, wandelen of yoga doen.

Omdat zowel sporten als bewegen van belang is, kijken we ook naar de beweegintenties van onze inwoners. 38% overweegt om meer te gaan bewegen. Ze zijn geneigd om te gaan zwemmen, fietsen, wandelen of hardlopen. Het valt op dat meer niet-sporters (55%) dan sporters (36%) meer willen gaan bewegen. Verder zien we dat met name volwassenen meer willen gaan bewegen.

Belangrijke aspecten voor Vughtenaren om een beweegactiviteit te starten zijn gezonder/fitter worden, plezier beleven aan de activiteit, dat er een prettige sfeer is en dat de activiteit betaalbaar is (NOC*NSF, 2023).

Meer informatie en details over het huidige sport- en beweeggedrag en de behoeftes van de Vughtse inwoners staat in de bijlage 6 'Sportdeelname Index Vught april 2023'.

3. TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

Spelen, bewegen en sport staan niet op zichzelf. Allerlei trends en ontwikkelingen zijn van invloed op onze behoeftes en gedrag, en daarmee op het bepalen van beleid. In dit hoofdstuk worden er een aantal benoemd. Daarnaast wordt ingegaan op het landelijk en regionaal beleid, dat zijn werking heeft op gemeentelijk beleid. Tot slot, worden twee modellen toegelicht die mede bepalend zijn voor dit speel- beweeg- en sportbeleid.

3.1 Maatschappelijke ontwikkelingen

Er zijn een aantal maatschappelijke ontwikkelingen te onderscheiden die in relatie staan tot spelen, bewegen en sporten:

- Op demografisch vlak zijn dat de aanhoudende bevolkingsgroei, de toenemende vergrijzing en de groeiende diversiteit.
- Een aantal sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op sporten en bewegen zijn de individualisering, groeiende keuze van vrijetijdsbesteding, hardnekkige ongelijkheid tussen bevolkingsgroepen en toenemende druk op sportverenigingen.
- Op economisch vlak heeft de stijgende inflatie grote impact. De armoede in ons land neemt toe.
- Op ruimtelijk gebied neemt de druk steeds verder toe door de vele claims op de beperkte ruimte.
- De coronacrisis heeft laten zien hoe een pandemie grote invloed heeft op het dagelijks leven en wat voor weerslag het heeft op de sport- en beweegdeelname.
- De motorische vaardigheden van kinderen en jongeren lijken achter uit te gaan.

In bijlage 7 worden bovenstaande ontwikkelingen verder uitgediept.

3.2 Nationaal en regionaal beleid

Zowel op landelijk als regionaal niveau zijn er beleidsontwikkelingen die hun werking hebben op gemeentelijk beleid:

- Enkele nationale akkoorden op het gebied van zorg, gezondheid en sport zijn met elkaar in verbinding gebracht één Brede Specifieke Uitkering van het rijk. Hiermee wordt lokaal integraal samenwerken verder gestimuleerd.
- Sinds het schooljaar 2023-2024 is de wet bewegingsonderwijs van kracht die minimaal twee lesuren bewegingsonderwijs in het primair onderwijs verplicht stelt.
- Op advies van de Nederlandse Sportraad werkt de minister voor Langdurige Zorg en Sport aan een sportwet. Het doel van deze wet is de sport in Nederland toekomstbestendig organiseren.
- In opdracht van het ministerie van VWS zet de beweegalliantie zich in voor meer maatschappelijke aandacht en actie voor bewegen komen.
- De overkoepelende sportorganisatie van Nederland NOC*NSF – het uitvoeringsorgaan van het landelijk sportbeleid voor de georganiseerde sport – werkt middels hun sportagenda aan de ambitie: In 2032 heeft iedereen, in alle levensfasen en op alle ambitieniveaus, dagelijks sportplezier.
- De provincie Noord-Brabant zet met het integrale beleidskader Levendig Brabant 2030 in op de ambitie dat cultuur, erfgoed, sport en vrijetijd bijdragen aan een levendig Brabant voor iedereen. Er wordt gewerkt aan vijf hoofddoelen: passend aanbod, inclusief aanbod, innovatie en vernieuwing, aanbod voor jeugd en talentontwikkeling, en bijdragen aan maatschappelijke opgaven

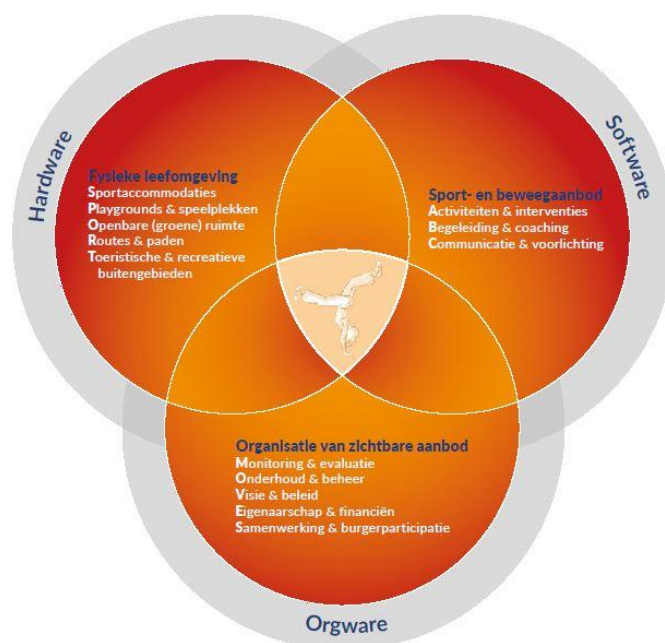
In bijlage 7 worden deze landelijke en regionale beleidsontwikkelingen verder uitgediept.

3.3 Modellen

Verschillende soorten factoren beïnvloeden en bepalen het speel- beweeg- en sportgedrag van mensen. Het is een uitdaging om een omgeving te creëren die aanzet tot spelen, bewegen en sporten. Een model helpt om inzicht te krijgen welke factoren van belang zijn. In dit beleid maken we gebruik van het BVO-model om de elementen van het beleid te bepalen en het ASM-model om de kwaliteit van beweegfaciliteiten en -interventies te waarborgen.

Model BeweegVriendelijke Omgeving (BVO-model)

Een leefomgeving die mensen faciliteert, stimuleert en uitdaagt om te spelen, bewegen, en te sporten wordt door Kenniscentrum Sport & Bewegen gedefinieerd als een beweegvriendelijke omgeving. Deze definitie van een beweegvriendelijke omgeving is nadrukkelijk breder dan alleen de fysieke omgeving en voorzieningen (hardware). Het gaat ook om de activiteiten (software) en de organisatie (orgware). Het Model BeweegVriendelijke Omgeving (BVO-model) laat zien dat een beweegvriendelijke omgeving bestaat uit een combinatie van deze drie elementen. Als gelegenheid, georganiseerd aanbod en het proces achter het zichtbare aanbod op elkaar zijn afgestemd, kan beweeggedrag gemaximaliseerd worden.

Hardware

Hardware bestaat uit de fysieke (sport)infrastructuur die voor iedereen toegankelijk is en die sport, spelen en bewegen faciliteert.

- Sportaccommodaties: sporthallen, gymzalen, (kunst)grasvelden, etc.
- Playgrounds & speelplekken: schoolpleinen, speeltuinen, trapveldjes, outdoor fitness, beweegroutes, etc.
- Openbare (groene) ruimte: pleinen, parken, plantsoenen, volkstuinten, meren, vijvers, etc.
- Routes & paden: stoep, wandelroutes, fietspaden en -snelwegen, ruiterspaden, etc.
- Toeristische & recreatieve buitengebieden: bossen, heide, duinen, stranden, etc.

Voor deze infrastructuur gelden belangrijke randvoorwaarden als schoon, heel en veilig (fysiek en sociaal).

Software

Het begrip software staat voor het sport- en beweegaanbod:

- Activiteiten & interventies: programma's, evenementen, projecten en sportaanbod van verenigingen, buurtsportcoaches en fitnesscentra, etc.
- Begeleiding & coaching: inzet van buurtsportcoaches, jeugd- en jongerenwerkers, trainers, instructeurs, pedagogische medewerkers, wijkmanagers en vrijwilligers.
- Communicatie & voorlichting: campagnes, bijeenkomsten, websites of applicaties om mensen te informeren over de beweegmogelijkheden, bewegwijzering en bebording met instructieteksten.

Orgware

Orgware bevat alles wat betreft het proces om te komen tot het zichtbare aanbod (hardware en software):

- Monitoring & evaluatie
- Onderhoud & beheer
- Visie & beleid
- Eigenaarschap & financiën
- Samenwerking & burgerparticipatie.

Athletic Skills Model (ASM)

Het Athletic Skills Model (ASM) is een manier van denken over bewegen voor de top- & breedtesport, het bewegingsonderwijs en de gezondheidszorg. Het is een visie die onderbouwd is door wetenschap en praktijk, waarbij spel en plezier gekoppeld zijn aan motorisch leren, met aandacht voor gezondheid, welzijn en prestatie. ASM helpt sportverenigingen, scholen, sportbonden, gemeentes en gezondheidsinstellingen door een gestructureerde aanpak aan te bieden voor een gezonde leefstijl (Wormhoudt 2013).

De kern van ASM zit in variatie. Vroegtijdige eenzijdige belasting zorgt voor een grotere kans op blessures, overbelasting en uitval. Daarnaast leidt eenzijdig bewegen bij jongeren tot minder goede motorische ontwikkeling. Voor een gezonde en kwalitatieve ontwikkeling is het goed om zo veel mogelijk verschillende basisvaardigheden binnen sporten, spelvormen, oefenvormen en activiteiten te doen. Dit zorgt voor betere prestaties, minder blessures, meer creativiteit en meer plezier in sport en bewegen. Met ASM worden mensen veelzijdige bewegers waarbij het aanpassingsvermogen centraal staat.

Schijf van 10

Het ASM maakt gebruik van tien grondvormen die gezamenlijk belangrijk zijn voor een optimale motorische ontwikkeling. Deze zijn samengebracht in de Schijf van 10:

1. Balanceren en vallen
2. Gaan, lopen en rennen
3. Stoeien, vechten en duelleren
4. Springen en landen
5. Rollen, duikelen en draaien
6. Gooien, vangen, slaan en mikken
7. Trappen, schieten en mikken
8. Zwaaien en slingeren
9. Klimmen en klauteren
10. Bewegen op en maken van muziek

4. MISSIE,VISIE EN DOELSTELLINGEN

4.1 Kaders

In de startnotitie zijn de volgende uitgangspunten opgenomen:

1. Gezamenlijk met maatschappelijke organisaties bieden we een passend speel-, beweeg- en sportaanbod.
2. Het aanbod voor georganiseerd bewegen en sporten wordt verzorgd door maatschappelijke organisaties zoals, maar niet uitsluitend, sportverenigingen en buurtsportcoaches.
3. De gemeente spant zich in om de openbare ruimte beweegvriendelijk in te richten, zodat inwoners gestimuleerd en gefaciliteerd worden om te spelen, bewegen en sporten. In de beleidsnota worden de kaders voor de inrichting geformuleerd. Bijbehorende meerjarenonderhoudsplannen worden apart opgesteld.
4. De gemeente heeft een faciliterende rol op het gebied van verenigingsondersteuning, verbinder tussen stakeholders, subsidies en accommodaties. De gemeente ondersteunt maatschappelijke organisaties en zorgt ervoor dat deze in staat zijn om een passend speel-, beweeg- en sportaanbod te bieden.
5. Beleidskeuzes worden gemaakt op basis van data en inzichten. Daar waar mogelijk wordt gewerkt met lokale data, anders worden landelijke trends en inzichten als uitgangspunt genomen.
6. Het beleid wordt opgesteld voor een periode van 5 jaar, daar waar mogelijk al met een blik op de verdere toekomst. Na 5 jaar vindt een herijking plaats.

4.2 Missie en visie

Het doel van het speel-, beweeg- en sportbeleid is een passend speel-, beweeg- en sportaanbod creëren en behouden waardoor alle inwoners van de gemeente Vught met plezier voldoende kunnen spelen, bewegen en sporten. Dit aanbod bestaat uit een goede infrastructuur en netwerk van sterke aanbieders.

Missie

Iedere Vughtse inwoner met plezier voldoende laten spelen, bewegen en sporten.

We vinden het belangrijk dat onze inwoners met plezier spelen, bewegen en sporten. Dit draagt bij aan een leven lang bewegen. Als je iets leuk vindt, doe je het vaker en houd je het langer vol.

Met voldoende spelen, bewegen en sporten bedoelen we voldoen aan de Nederlandse beweegrichtlijnen. We onderscheiden drie beweegrichtlijnen voor kinderen, volwassenen en ouderen, en voor mensen met een fysieke beperking. Binnen de beweegrichtlijnen geldt voor iedereen: bewegen is goed, meer bewegen is beter en voorkom veel stilzitten.

De beweegrichtlijn voor volwassenen en ouderen is als volgt:

- Doe minstens 150 minuten per week aan matig intensieve inspanning, verspreid over diverse dagen. Langer, vaker en/ of intensiever bewegen geeft extra gezondheidsvoordeel.
- Doe minstens tweemaal per week spier- en botversterkende activiteiten, voor ouderen gecombineerd met balansoefeningen.

De beweegrichtlijnen voor kinderen van 4 tot 18 jaar geldt de volgende beweegrichtlijn:

- Doe minstens elke dag een uur aan matig intensieve inspanning. Langer, vaker en/of intensiever bewegen geeft extra gezondheidsvoordeel.
- Doe minstens driemaal per week spier- en botversterkende activiteiten.

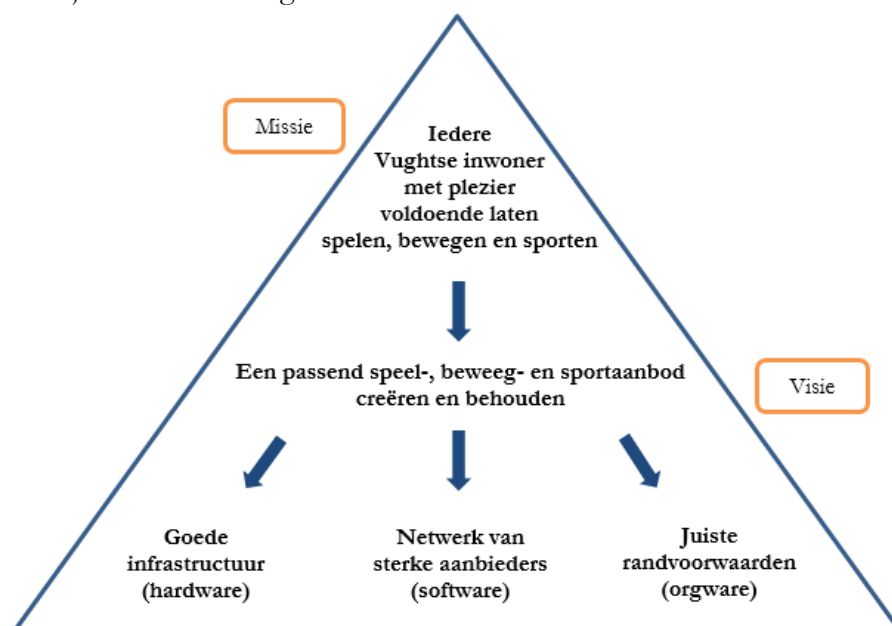
Voor mensen met een fysieke beperking gelden in principe de algemene beweegrichtlijnen. Soms zijn aanpassingen nodig, zodat beweegactiviteiten beter aansluiten bij hun mogelijkheden. Voor mensen met een fysieke beperking geldt, nog meer dan voor anderen, dat elke vorm van bewegen telt en een positief effect heeft. Belangrijk is dat zij zelf de manier van bewegen kiezen die binnen hun eigen grenzen past. En dat ze bewegen een vast onderdeel van hun dagelijks leven maken.

Visie

Een passend speel-, beweeg- en sportaanbod creëren en behouden, bestaande uit een goede infrastructuur (hardware), netwerk van sterke aanbieders (software) en juiste randvoorwaarden (orgware).

Om onze missie te behalen zetten we in op een passend aanbod. Met passend bedoelen we:

- Afwisselend/gevarieerd: niet iedereen wil hetzelfde doen. Daarom is een gevarieerd aanbod van belang. Bovendien kan iemand meerdere dingen willen doen, of na een tijdje van het een naar het andere overstappen. Met een gevarieerd aanbod zijn er voldoende mogelijkheden voor onze inwoners om te doen wat ze leuk vinden.
- Op niveau: beginnend of gevorderd, rustig of fanatiek, iedereen kan op zijn/haar niveau spelen, bewegen en sporten. Hierbij zetten we in op breedtesport. De gemeente Vught hanteert geen topsportbeleid. We faciliteren wel wedstrijd sport.
- Betaalbaar: hoewel we geen prijsafspraken maken, zorgen we er wel voor dat iedereen mee kan doen. Voor degene die het nodig heeft, biedt de gemeente een financieel vangnet.
- Bereikbaar: daar waar mogelijk, spreiden we het aanbod zodanig dat inwoners binnen acceptabele reisafstand kunnen spelen, bewegen en sporten. Daarnaast waarborgen we bereikbaarheid van de voorzieningen.
- Betrouwbaar: de voorzieningen zijn werkend, schoon en veilig. De aanbieders zijn toegankelijk en sociaal veilig.

4.3 Sport als middel

De sociaalmaatschappelijke waarde van sport is enorm. Naast het beleven van plezier en de positieve effecten op onze gezondheid, bevordert het vele andere sociale aspecten. Bijvoorbeeld:

- Sociale contacten: sport brengt mensen met elkaar in contact en helpt daarmee in het terugdringen van sociale isolatie en eenzaamheid;
- Sociale cohesie: sport verbindt mensen vanuit alle lagen van de samenleving met elkaar;
- Normen en waarden: een sportvereniging is een omgeving waarbinnen (jonge) mensen normen en waarden meekrijgen die ook in de rest van de samenleving richting geven aan gedrag en omgangsvormen;
- Integratie: nieuwkomers in ons land voelen zich sneller onderdeel van de samenleving door deelname aan sport;
- Arbeidsparticipatie: fitte medewerkers hebben een hogere arbeidsproductiviteit. Daarnaast helpen beweeginterventies in re-integratietrajecten om werklozen aan het werk te krijgen;
- Onderwijsprestaties: kinderen die sporten en bewegen presteren beter op school dan niet- of minder actieve kinderen.

Samen met onze partners zoals sportverenigingen, buurtsportcoaches, welzijnsorganisaties en zorgverleners gebruiken we sport en bewegen om bij te dragen aan bovenstaande thema's. Ook hierbij geldt dat de basis op orde moet zijn, namelijk een goede infrastructuur (hardware), netwerk van sterke aanbieders (software) en juiste randvoorwaarden (orgware).

4.4 Doelstellingen

We zetten in de op de drie elementen van het BVO-model. We zorgen voor de juiste hardware, software en orgware waardoor we een beweegvriendelijke omgeving realiseren waarin onze inwoners optimaal kunnen bewegen.

I. Hardware

Spelen

Goede bereikbaarheid en spreiding

De bereikbaarheid wordt bepaald door de afstand die een kind moet afleggen om de speelplek te bereiken. Daarmee wordt ook het gebruik van de speelplek bepaald. De omliggende wegen rondom speelplekken dienen hierbij verkeersveilig te zijn.

De leeftijd van een kind heeft veel met het spelgedrag te maken. Naarmate kinderen ouder worden, worden ze zich steeds meer bewust van hun omgeving. De belangstelling voor dingen en personen wordt groter, waardoor het onderzoeken, het bouwen van dingen en ook het samen spelen steeds meer toeneemt. De speelruimte die een kind gebruikt neemt hierdoor toe.

Kinderen kunnen in verschillende leeftijdsgroepen worden verdeeld als gekeken wordt naar de leeftijd, de activiteiten en de afstand die kan worden overbrugd. Bij de situering van speelvoorzieningen in de wijk kan onderscheid worden gemaakt van verschillende ruimtelijke niveaus. Het ruimtelijk niveau houdt nauw verband met de leeftijdsgroep, de afstand tussen het huis en de speelplek (actieradius) en de oppervlakte.

In onderstaande tabel is een globale indicatie opgenomen van de relatie tussen leeftijd, spelbereik en verzorgingsgebied. Hierbij wordt opgemerkt dat de feitelijke woonsituatie de actieradius van

kinderen beïnvloedt. Zo zal veel verkeer de bewegingsvrijheid van kinderen sterk beperken. Een afstand van 100 meter naar de speelplek kan dan nog te veel zijn.

Leeftijd	Ruimtelijk niveau	Grootte speelplek	Actieradius	Minuten lopen
0-6 jaar	Blokniveau	< 50 m ²	100 meter	2
7-12 jaar	Buurniveau	50-500 m ²	300-400 meter	5
13-18 jaar	Wijkniveau	> 500 m ²	800-1000 meter	15

Doel: We streven ernaar dat kinderen binnen bovenstaande kaders een speelplek hebben. We zijn ons ervan bewust dat het niet overal haalbaar is vanwege bijvoorbeeld beschikbare ruimte en verkeerssituaties.

Veelzijdig bewegen

We zetten in op veelzijdig bewegen. Ook risicovol spelen hoort bij beweegstimulering. Zowel binnen één speelplek, als tussen de verschillende speelplekken is er variatie in de speelvoorzieningen. Hierbij gelden de grondvormen van de Schijf van 10 van het ASM-model als basis (zie 3.4 Modellen). De grondvorm ‘trappen, schieten en mikken’ kunnen kinderen op de trapveldjes doen. De overige grondvormen kunnen ze doen in speciaal ingerichte speelplekken (speeltuinen, schoolpleinen, skateparken) en in het vele groen dat onze gemeente rijk is.

Doel: Kinderen hebben binnen acceptabele* afstand een of meerdere speelplekken waar zij minimaal vijf van tien grondvormen van de Schijf van 10 kunnen doen.

* Met acceptabel bedoelen we binnen de hierboven geschetste afstand.

Fantasierijk en creatief spelen

De fantasie van kinderen is vaak grenzeloos. Los van dat kinderen plezier beleven aan fantasierijk spelen, is het ook goed voor hun ontwikkeling. Het stimuleert bijvoorbeeld het bedenken van nieuwe mogelijkheden, vooruit denken, sociaal inzicht en contact. Door speelplekken creatief in te richten, stimuleren we kinderen hun fantasie te gebruiken. De keuze van materialen en kleur, het type en de opstelling van toestellen zijn hierbij bepalend.

Doel: Vughtse speelplekken stimuleren fantasierijk en creatief spelen bij kinderen.

Samenspelen in iedere kern

Samenspelen is leuk en leerzaam voor elk kind, maar voor kinderen met een beperking schiet het er vaak bij in. Zij ervaren regelmatig een combinatie van fysieke en sociale barrières. Om samen spelen mogelijk te maken moet een speelplek aan drie voorwaarden voldoen: iedereen voelt zich er welkom, kinderen kunnen bij de speelaanleidingen komen en ze kunnen ook daadwerkelijk meespelen. Een speelplek waar kinderen met en zonder handicap elkaar kunnen ontmoeten en samen spelen is een speelplek waar²:

- iedereen 100% welkom is;
- 70% van de speelaanleidingen bereikbaar is voor iedereen;
- 50% van de speelaanleidingen bespeelbaar is voor ieder kind en gericht is op het stimuleren van ontmoeting en samen spelen.

Doel: Iedere kern van de gemeente Vught heeft een samenspeelplek die voldoet aan de 100-70-50-regel.

² Bron: SamenSpeelNetwerk

Natuurlijke ondergrond

Voor speeltoestellen gelden wettelijke regels voor de valdemping van de ondergronden waarop zij staan. De inrichting van de speeltuin en de intensiviteit van onderhoud zijn medebepalend bij de keuze van de ondergrond. Binnen de wettelijke regels, passen we in onze speeltuinen zoveel mogelijk natuurlijke ondergronden toe. Dit sluit aan bij de groene gemeente die Vught is.

Doel: Alle speeltoestellen hebben een passende valdempende ondergrond, waar mogelijk van natuurlijke aard.

Schoolpleinen

Schoolpleinen bieden veel speelmogelijkheden. Een deel van de schoolpleinen in de gemeente Vught is niet toegankelijk buiten schooltijden. We roepen schoolbesturen op om hun bestaande schoolpleinen open te stellen buiten schooltijden. Bij nieuw te realiseren scholen zijn de schoolpleinen standaard opengesteld.

Doel: Maximaal gebruik maken van de speelpotentie van schoolpleinen.

Sport en bewegen

In het accommodatiebeleid zijn algemene beleidslijnen vastgelegd voor gemeentelijke accommodaties. In dit speel-, beweeg- en sportbeleid leggen we aanvullende beleidskeuzes specifiek voor gemeentelijke sportaccommodaties vast.

Binnensportaccommodaties

We zorgen voor een goede mix tussen kleine (gymzalen) en grote binnensportaccommodaties (sportzalen en sporthallen). Gymzalen worden primair gebouwd voor bewegingsonderwijs. Buiten schooltijden maken sportverenigingen en andere partijen gebruik van deze zalen. De normering voor het aantal lesuren bewegingsonderwijs bepaalt de hoeveelheid gymzalen in onze gemeente. De sportzalen en -hallen zijn qua ontwerp en inrichting geschikt voor een aantal specifieke sporten. Zo is de Martinihal qua hoogte geschikt voor volleybal, heeft sportzaal-Noord specifieke turnvoorzieningen en Elzenburg specifieke basketbalvoorzieningen.

De realisatie van een nieuwe grote sportaccommodaties wordt mede bepaald door de sportdeelname van onze inwoners en de behoefte van de sportverenigingen gecombineerd. Hiervoor is een afwegingskader opgesteld welke is bijgevoegd in bijlage 8.

Het zwembad in Vught wordt commercieel geëxploiteerd. Dit betekent dat de gemeente niet investeert in een gemeentelijk zwembad.

Doel: Voldoende en passende binnensportaccommodaties voor het bewegingsonderwijs en sportverenigingen.

Buitensportaccommodaties

De gemeentelijke buitensportaccommodaties worden beschikbaar gesteld aan een hoofdgebruiker. De gemeente roept de hoofdgebruikers op om de accommodaties open te stellen voor overige gebruikers, indien de bezettingsgraad dit toe laat. Zo ziet de gemeente de mogelijkheid om buitensportaccommodaties in te zetten als aanvullende accommodaties voor het bewegingsonderwijs. Ook ziet de gemeente potentie in een buitengymzaal als alternatieve voorziening voor bewegingsonderwijs (naast gymzalen).

De realisatie van een nieuwe of uitbreiding van een bestaande buitensportaccommodatie wordt mede bepaald door de sportdeelname van onze inwoners. Hierbij kijkt de gemeente of de totale beschikbaarheid van sportaccommodaties voor een bepaalde sport toereikend is. Zie verder hiervoor het afwegingskader in bijlage 8. De gemeente investeert enkel in direct sport

gerelateerde voorzieningen. In eventueel aanvullende voorzieningen, zoals bijvoorbeeld maar niet uitsluitend een kantine, dient de vereniging zelf te voorzien.

In 2024 wordt een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd naar het vernieuwen van de accommodaties van VV Helvoirt en Real Lunet.

Doel: Voldoende en passende gemeentelijke buitensportaccommodaties voor sportverenigingen die ook toegankelijk zijn voor bewegingsonderwijs.

Bewegen in de openbare ruimte

Op basis van het uitvoeringsprogramma 'bewegen in de openbare ruimte 2020' heeft de gemeente Vught de afgelopen jaren fors geïnvesteerd in beweeglocaties in de openbare ruimte. In 2024 worden de laatste grote beweeglocaties uit het uitvoeringsprogramma in Cromvoirt, Helvoirt en op sportpark Bergenshuizen gerealiseerd. In de jaren daarna investeren we in het uitbreiden van beweegvoorzieningen waarbij de focus ligt op (verdere) variatie aanbrengen. Daar waar mogelijk maken we een combinatie met speelplekken voor kinderen, zodat jong en oud kunnen bewegen en ontmoeten. Hierbij zorgen we voor voldoende ruimte of een scheiding tussen de speel- en beweegtoestellen, zoals wettelijk verplicht is.

De afgelopen jaren zijn meerdere beweegroutes gerealiseerd in Helvoirt, Cromvoirt en Vught. Daar waar mogelijk realiseren we aanvullende beweegroutes en zoeken naar onderlinge verbinding om tot groot beweegnetwerk te komen.

Momenteel is er geen openbare skeelerbaan. De gemeente spant zich in voor de realisatie van een openbare skeelerbaan. Een geschikte locatie is hierbij bepalend voor de haalbaarheid.

Doel: Veelzijdige beweeg- en ontmoetplekken in de openbare ruimte voor jong en oud.

Fiets- en wandelpaden

Uit ons lokaal onderzoek weten we dat onze inwoners graag wandelen, hardlopen en fietsen. Hiervoor is een goede infrastructuur van belang. In ons recreatiebeleid³ hebben we vastgesteld dat we werken aan een uitgebreid wandel- en fietsnetwerk en goede ontsluiting bij aangrenzende gemeenten. Hierbij hebben we aandacht voor goede, toegankelijke faciliteiten in de buitenruimte zoals rustplaatsen, afvalbakken en informatieborden. Ook vanuit onze mobiliteitsvisie⁴ hebben we grote aandacht voor fietsers en wandelaars. Deze prioriteren wij namelijk boven openbaar vervoer en autogebruikers. We houden bij de inrichting rekening met minder validen, door bijvoorbeeld passende ondergrond, brede paden en het beperken van obstakels.

Doel: Een uitgebreid en goed onderhouden wandel- en fietsnetwerk met goede faciliteiten voor de gebruikers.

Impliciete beweegstimulering

Onze inwoners verplaatsen zich continu door de openbare ruimte. We zetten in op 'ludieke' manieren van beweegstimulering waarbij inwoners gemotiveerd worden om net even iets meer te doen dan gebruikelijk. Bijvoorbeeld door een hinkelpad of een korte sprintbaan op de stoep. Deze ludieke beweegstimulansen zijn vaak van tijdelijke aard en steeds op andere plekken in onze gemeente te vinden.

Doel: Onze inwoners in hun dagelijkse bezigheden en verplaatsingen op een leuke manier iets meer te laten bewegen.

³ Het economisch en recreatief beleid 2023-2032 is op 2 februari 2023 vastgesteld door de gemeenteraad.

⁴ De Mobiliteitsvisie 2035 is op 1 december 2022 vastgesteld door de gemeenteraad.

II. Software

Spelen

Overzicht van speelplekken

Uit de vragenlijst onder onze inwoners kwam naar voren dat ze niet alleen naar de speelplekken dichtbij huis willen gaan, maar het leuk vinden om ook andere speelplekken te bezoeken. Hierbij lopen ze er tegen aan dat ze niet weten welke mogelijkheden er zijn in Vught. Er is behoefte aan overzicht. Daarom richten we een online platform in. Met behulp van tekst en beeldmateriaal worden alle speelplekken in Vught omschreven.

Doel: Alle speelplekken zijn inzichtelijk voor onze inwoners.

Sport en bewegen

Beweegstimulerende activiteiten

Onze inwoners sporten en bewegen graag samen met anderen. Daarvoor kunnen ze terecht bij onze sportverenigingen, buurtsportcoaches en andere sportaanbieders. Deze hebben een breed aanbod van trainingen, activiteiten en wedstrijden. Daarnaast organiseren zij laagdrempelige activiteiten onder (intensieve) begeleiding waarbij inwoners kennis kunnen maken met een sport of beweegvorm. Deze vinden plaats op sportaccommodaties en in de openbare ruimte.

Doel: Inwoners motiveren en stimuleren om (meer) te gaan bewegen en sporten.

Informatievoorziening over beweeg- en sportmogelijkheden

Het beweeg- en sportaanbod is inzichtelijk voor onze inwoners. We werken al jaren met het online platform [Vughtbeweegt.nl](https://vughtbeweegt.nl). Via dit platform kunnen mensen zich oriënteren op en aanmelden voor beweegactiviteiten. Dit platform helpt inwoners die zelfstandig de weg naar een sport- of beweegactiviteit weten te vinden. We blijven werken aan de inhoud en bekendheid van dit platform.

Naast digitale informatievoorziening hebben we voor bepaalde doelgroepen ook analoge informatie. Jaarlijks wordt een boekje uitgebracht met alle beweeg- en cultuuractiviteiten voor kinderen van 4 tot 12 jaar: het Sjors Sportief en Sjors Creatief boekje. Sinds 2023 is er ook een boekje voor onze senioren: activiteitengids 60+. In deze gids staan activiteiten op het gebied van sport, cultuur en educatie die worden aangeboden in onze gemeente.

Vanuit de Lokale Inclusie Agenda 2022-2026 starten we met een pilot Uniek Actief. Hierbij worden mensen met een beperking geholpen bij het vinden van een passende activiteit. Dat kan ook op het gebied van bewegen zijn.

Doel: Alle beweeg- en sportmogelijkheden zijn inzichtelijk voor onze inwoners.

Begeleiding bij het vinden van een passende beweegactiviteit

Voor mensen die nog niet weten wat goed bij hen past qua bewegen en sporten, bieden onze buurtsportcoaches begeleiding. Samen wordt gekeken naar wat iemand leuk vindt of lijkt, wordt er contact gelegd met een sportaanbieder, geëvalueerd hoe de activiteit is bevallen en toegewerkt naar structurele sportdeelname. Indien nodig wordt ook gekeken naar financiële ondersteuning. Mensen krijgen individueel hulp bij het zetten van de eerste stap en handvatten om het daarna zelfstandig door te zetten.

Doel: Drempels om te beginnen met bewegen en sporten wegnemen.

Ondersteuning sportverenigingen

Onderzoek wijst uit dat onze inwoners het meeste sporten bij een vereniging. Naast het bieden van sportmogelijkheden, spelen verenigingen een belangrijke maatschappelijke rol. Zij verbinden mensen uit alle lagen en leeftijden van de bevolking. Daarom is het essentieel dat onze sportverenigingen sterk(er) worden en/of blijven. De gemeente biedt financiële ondersteuning door middel van subsidies⁵. De gemeente zal geen sportvereniging in stand houden of financieel ondersteunen als er onvoldoende draagvlak is bij de leden en vrijwilligers om de vereniging draaiende te houden.

Verder bieden we, met inzet van onze buurtsportcoaches, ondersteuning door middel van kennisdeling en procesbegeleiding. Hierbij zetten we in op:

- Training en begeleiding van vrijwilligers, zoals trainers, coaches, begeleiders, bestuurders en beheerders.
- Thema's zoals sportplezier, sociale veiligheid, gezonde sportomgeving, inclusie en diversiteit, ledenbinding, vrijwilligersbeleid, modern besturen en wet- en regelgeving.

Specifiek op het gebied van vrijwilligers wordt ook vanuit de Lokale Sociale Agenda 2023-2026 ingezet op ondersteuning en toekomstbestendigheid.

Doel: Sterke, toekomstbestendige sportverenigingen waar leden met plezier sporten en ontmoeten.

Thema campagnes

Sport wordt vaak als middel ingezet voor maatschappelijke thema's. Dit betekent voor sportvereniging en andere sportaanbieders daar er op veel vlakken iets van hen wordt verwacht. Het is een uitdaging om alle thema's de aandacht te geven die ze verdienen en gevraagd wordt vanuit de maatschappij. Om sportaanbieders hierbij te ondersteunen werken we toe naar een jaarlijks programma met thema campagnes. Hierbij sluiten we aan bij en maken slim gebruik maken van landelijke en internationale campagnes. Zie bijlage 9 voor een overzicht met potentiële themadagen en -weken.

Doel: Sportaanbieders hebben structureel aandacht voor maatschappelijke thema's.

Onderlinge samenwerking sportverenigingen

Uit de bijeenkomsten met de sportverenigingen blijkt dat ze graag meer onderling willen samenwerken op een breed scala van onderwerpen:

- Kennis delen: leren van best practices, specialistische trainers uitwisselen, kennis en ervaring op specifieke terreinen delen en beschikbaar stellen.
- Sport- en accommodatie uitwisseling: elkaar accommodaties gebruik voor alternatieve trainingen en elkaars sporten doen voor het brede motorische ontwikkeling van sporters. Daarnaast biedt dit voor seizoensgebonden sporten veel perspectief om het hele jaar aanbod te hebben.
- Van uitstroom doorstroom maken: als een lid bij de ene vereniging weggaat, kijken of deze kan doorstromen naar een andere vereniging die beter aansluit bij de wensen van diegene. Bijvoorbeeld omdat de fysieke belasting qua type sport anders is.
- Schaalvoordeel door gezamenlijke inkoop/bedrijfsvoering: bijvoorbeeld op het gebied van beheer en onderhoud van vastgoed en groen, duurzaamheid en administratie.

We zetten in op ondersteuning bij het initiëren en opzetten van dergelijke verenigingsoverstijgende samenwerkingsverbanden. De ondersteuning kent een afbouwend karakter. We bieden procesbegeleiding en werken toe naar zelfstandig opererende netwerken.

⁵ De gemeente Vught heeft een apart subsidiebeleid waarin is vastgesteld op welke subsidies sportverenigingen aanspraak kunnen maken.

Daar waar relevant, kijken we over de gemeentegrens heen naar verenigingen die sporten aanbieden die niet binnen Vught worden aangeboden.

Doel: Sportverenigingen maken gebruik van elkaars kennis en accommodaties en werken samen op vereniging-overstijgende onderwerpen.

Bewegingsonderwijs

Scholen zijn verantwoordelijk voor het verzorgen van het bewegingsonderwijs. Op basis van het ASM principe ondersteunen wij scholen om kwalitatief goed bewegingsonderwijs te geven. Daarbij richten wij ons op de basisschoolleerlingen zodat we vroegtijdig werken aan een goede motorische ontwikkeling van kinderen.

Doel: Kwalitatief goed bewegingsonderwijs waarin plezier en variatie centraal staan en de motorische ontwikkeling van kinderen maximaal wordt ondersteund.

Bewegend leren

Uit lokaal onderzoek weten we dat Vughtse kinderen relatief weinig bewegen. Ze brengen veel tijd op school door en precies daar is eerder stilzitten dan bewegen de norm. Daar gaan we verandering in brengen. We roepen scholen op en ondersteunen hen om meer in te zetten op 'bewegend leren'. Door actief bezig te zijn met bijvoorbeeld rekenen en taal, wordt het brein in beweging gezet en blijft de lesstof letterlijk beter hangen. Daarnaast heeft het een positief effect op de aandacht en concentratie van leerlingen. Een win-win situatie.

Doel: Bewegen in plaats van zitten de norm maken in het onderwijs zodat meer kinderen voldoen aan de beweegrichtlijn.

Activatie van beweegvoorzieningen

Om het gebruik van de beweegvoorzieningen in de openbare ruimte te stimuleren zijn toestellen voorzien van beweeginstructies. Daarnaast organiseren onze buurtsportcoaches op locatie activiteiten met de beweegvoorzieningen. Hierbij wordt toegelicht hoe de voorzieningen correct en veilig gebruikt kunnen worden.

Doel: Onze inwoners maken op een correcte, veilige manier gebruik van de beweegplekken in de openbare ruimte.

Informatievoorziening over wandel- en fietsroutes

Om mensen te enthousiasmeren om gebruik te maken van ons wandel- en fietsnetwerk, is het van belang dat de informatievoorziening op orde is. Dit doen we zowel fysiek bij de toeristische informatiepunten (TIPs) en bezienswaardigheden, als online via Visit Vught. Hierop komt bijvoorbeeld een routeplanner voor fiets- en wandelpaden.

Doel: Zowel onze inwoners als bezoekers zijn goed geïnformeerd over ons wandel- en fietsnetwerk.

III. Orgware

Beheer en onderhoud beweegvoorzieningen in de openbare ruimte

De gemeente is verantwoordelijk voor de staat en daarmee de veiligheid van de toestellen in de openbare ruimte. De gemeente laat jaarlijks alle toestellen keuren door een onafhankelijke partij en heeft een logboek per toestel. Hiermee voldoen wij aan het Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen (WAS). Kleine gebreken, waargenomen tijdens wijkinspecties of gemeld door

inwoners, worden door de gemeente zelf opgelost. Indien nodig wordt externe expertise ingeroepen.

Doel: Alle speel- en beweegtoestellen in de openbare ruimte zijn continu te gebruiken en verkeren in een goede en veilige staat.

Spelen

Periodieke vervanging speeltoestellen

Jaarlijks wordt een schouw uitgevoerd onder alle speeltuinen. Hierbij wordt bezien welke toestellen aan vervanging toe zijn en welke speeltuinen geoptimaliseerd kunnen worden om beter aan te sluiten bij de doelen uit dit beleid zoals veelzijdig en creatief spelen en inclusiviteit.

Doel: Speelplekken hebben continue dezelfde speelwaarde en -capaciteit en zijn bij de tijd.

Beheer schoolpleinen

Op opengestelde schoolpleinen is het schoolbestuur verantwoordelijk voor plaatsing, onderhoud en vervanging van toestellen. Er worden (financiële) afspraken gemaakt met de schoolbesturen over het beheer en onderhoud. De gemeente laat de toestellen op opengestelde schoolpleinen jaarlijks keuren door een onafhankelijke partij.

Doel: Alle speeltoestellen op opengestelde schoolpleinen zijn continu te gebruiken en verkeren in een goede en veilige staat.

Participatie inwoners

Buurtbewoners worden betrokken bij de renovatie van een speeltuin. Binnen de kaders van deze visie, bepalen zij mede hoe de speeltuin wordt ingericht. We sturen hierbij zoveel mogelijk op participatie van kinderen, zodat de speeltuinen aansluiten bij wat zij leuk vinden.

Doel: De speelvoorzieningen sluiten aan bij de wensen van de gebruiker, de jeugdige inwoners.

Sport en bewegen

Beheer en onderhoud sportaccommodaties

In het accommodatiebeleid⁶ zijn kaders en afspraken vastgelegd over het beheer en onderhoud van de gemeentelijke accommodaties, zo ook de sportaccommodaties. In dit speel- beweeg- en sportbeleid leggen we specifiek voor de sportaccommodaties geen aanvullende afspraken vast.

Doel: Goed onderhouden en veilig te gebruiken sportaccommodaties.

Klein sport- en spelmateriaal binnensportaccommodaties

De binnensportaccommodaties zijn voorzien van klein sport- en spelmateriaal voor het bewegingsonderwijs. Jaarlijks worden de materialen geïnventariseerd en aangevuld. Hierbij hanteren we een maximum bedrag per accommodatie. Dit stimuleert zorgvuldig gebruik.

Doel: Voldoende en bijdetijds klein sport- en spelmateriaal voor het bewegingsonderwijs.

⁶ Het nieuwe accommodatiebeleid is in dezelfde periode als het speel- beweeg- en sportbeleid opgesteld. Op het moment van opleveren van dit beleidsplan was er nog geen nieuw vastgesteld accommodatiebeleid.

Gebruikersoverleggen binnensportaccommodaties

Met de hoofdgebruikers van de binnensportaccommodaties hebben we periodiek overleg om te bespreken hoe het gebruik gaat en welke knelpunten er eventueel spelen. Gebreken die tussentijds spelen en directe aandacht vragen worden gemeld via het centrale meldsysteem van de gemeente.

Doel: De huurders ervaren het gebruik van de binnensportaccommodaties en het contact met de gemeente als prettig.

Reserveringsstelsel sportaccommodaties

We vinden het van belang dat onze gebruikers eenvoudig sportaccommodaties kunnen huren en de accommodaties zo efficiënt mogelijk worden gebruikt. Daarom richten we een digitaal stelsel in waarin de beschikbaarheid real-time inzichtelijk is en eenvoudig reserveringen gemaakt kunnen worden. Hiermee wordt met name incidenteel gebruik, al dan niet op korte termijn, makkelijker gemaakt. De toegang tot de sportaccommodaties wordt waar mogelijk geregeld middels elektronische sloten. Dit stelsel wordt in eerste instantie toegepast op de gemeentelijke binnensportaccommodaties. We spannen ons in om in de toekomst ook niet-gemeentelijke en buitensportaccommodaties op dit stelsel aan te sluiten.

Doel: Er wordt efficiënt gebruik gemaakt van de beschikbare sportaccommodaties.

Aandacht voor de fysieke beweegvriendelijke omgeving

De druk op de fysieke ruimte is groot en neemt steeds verder toe. Ruimte voor bewegen heeft geen extra druk op te leveren als bij gebiedsontwikkelingen vroegtijdig wordt nagedacht over meervoudig ruimtegebruik. Tijdens gebiedsontwikkelingen in Vught worden de belangen van sport en bewegen meegenomen in de plannen.

Doel: De aandacht voor de fysieke beweegvriendelijke omgeving is geborgd bij gebiedsontwikkelingen.

Ondernemende sportaanbieders

Bijna een derde van de Vughtse inwoners sport bij een ondernemende sportaanbieder, zoals een fitnesscentrum, zwembad of boksschool. Hiermee zijn zij een belangrijke partner in het realiseren van onze ambities op het gebied van sport en bewegen. Momenteel zijn de ondernemende sportaanbieders nog geen actief onderdeel van het sportnetwerk in Vught. We spannen ons in om hier verandering in aan te brengen. We verkennen hoe zij een (grotere) maatschappelijke rol kunnen vervullen.

Doel: Ondernemende sportaanbieders zijn zich bewust van hun maatschappelijke rol en dragen bij aan de gemeentelijke doelstellingen op het gebied van sport en bewegen.

Financiële inclusie

We zetten ons in om iedere Vughtse inwoner te laten bewegen en sporten. Een financiële barrière mag niet de reden zijn waarom onze inwoners niet kunnen meedoen. Daarom bieden we een financieel vangnet, onder andere met het Jeugd- en volwassenenfonds, de Regeling Meedoen van Wegwijs+ en de Sportspullenweggeefbeurs.

Doel: Onze inwoners ervaren geen financiële barrière om te kunnen spelen, bewegen en sporten.

Vughtse sportdeelname index

Sinds eind november 2022 meten we middels lokaal onderzoek het beweeg- en sportgedrag en behoeftes van onze inwoners. Deze metingen zetten we voort. Na twee jaar twee keer per jaar meten, bouwen we af naar één keer per jaar meten. Indien mogelijk uiteindelijk naar één keer per twee jaar meten. De uitkomsten van deze metingen gebruiken we om de effectiviteit van dit speel- beweeg- en sportbeleid te monitoren en om ons jaarlijks uitvoeringsprogramma⁷ vorm te geven.

Doel: Inzicht in het beweeg- en sportgedrag en behoeftes van onze inwoners.

Ledenaantallen sportverenigingen

Verenigingen leveren ieder jaar hun ledenaantallen aan bij de gemeente. Op basis hiervan krijgen zij een stimuleringssubsidie toegekend. Daarnaast helpt het om inzicht te houden op de ledenontwikkeling bij verenigingen en de binding van onze inwoners met het verenigingsleven.

Doel: Inzicht in de ledenaantallen bij sportverenigingen.

Motorische ontwikkeling basisschoolkinderen

Er zijn aanwijzingen dat de ontwikkeling van motorische vaardigheden van kinderen en jongeren achteruitgaat. We brengen de motoriek van de basisschoolkinderen (groep 3 en 7) in beeld. Op basis van de uitkomsten kunnen we het bewegingsonderwijs ondersteunen en specifieke beweegactiviteiten organiseren om de motorische ontwikkeling te stimuleren.

Doel: Inzicht in de motoriek van basisschoolkinderen (leeftijd 6-7 en 10-11 jaar).

⁷ Zie hoofdstuk 5: Van beleid naar uitvoer voor meer toelichting op het uitvoeringsprogramma.

5. VAN BELEID NAAR UITVOER

In deze beleidsnota leggen we vast wat we gaan doen de komende jaren, waar de focus op ligt en wat onze doelstellingen zijn op het gebied van spelen, bewegen en sporten. Hoe we dat gaan doen, met wie en hoe we behaalde resultaten inzichtelijk maken bepalen we in een apart uitvoeringsprogramma. Voor het beheer en onderhoud van de voorzieningen stellen we beheer- en onderhoudsplannen op.

5.1 Uitvoeringsprogramma

Na vaststelling van het beleid door de Vughtse gemeenteraad wordt gestart met het opstellen van het uitvoeringsprogramma. Hierbij maken we gebruik van de reeds opgehaalde wensen en ideeën tijdens het participatietraject. Daarnaast stemmen we met onze uitvoeringspartners af wie wat gaat doen, zodat rollen en verantwoordelijkheden duidelijk zijn.

We stellen per jaar een uitvoeringsprogramma op waarin we concreet maken welke interventies en maatregelen we dat jaar nemen om te werken aan de doelen gesteld in dit speel- beweeg- en sportbeleid. Hierbij zullen de meeste zaken doorlopend zijn en ieder jaar terug komen. Echter, afhankelijk van reeds bereikte resultaten of ontwikkelingen in de maatschappij krijgen bepaalde zaken meer of minder aandacht. Door jaarlijks te heroverwegen hoe we invulling geven aan ons beleid, zetten we in op datgene dat nodig is (prioritering) en kunnen we snel inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen.

De samenwerking met de buurtsportcoaches is al jarenlang gebaseerd op een jaarlijks werkprogramma. Deze wordt in overleg met de gemeente opgesteld en sluit aan bij de ambities op het gebied van sport en bewegen.

5.2 Beheerplannen

Voor alle gemeentelijke sportaccommodaties zijn meerjarenonderhoudsplannen (MJOP's) opgesteld. Het beheerplan voor de speeltuinen wordt naar aanleiding van dit beleid herzien. Voor de overige beweegvoorzieningen in de openbare ruimte worden beheerplannen opgesteld.

De MJOP's en beheerplannen worden periodiek herzien zodat de accommodaties en voorzieningen continu in een goede, veilige staat verkeren. De MJOP's en beheerplannen maken geen integraal onderdeel uit van dit speel- beweeg- en sportbeleid.

6. ORGANISATIE EN FINANCIEN

Voor de uitvoering van het speel- beweeg- en sportbeleid staan meerdere gemeentelijke afdelingen en een uitvoeringsorganisatie aan de lat. In dit hoofdstuk maken we inzichtelijk hoeveel personele en financiële inzet wordt gevraagd voor een effectieve uitvoer van dit beleid.

6.1 Organisatie

Momenteel is er één beleidsadviseur op het gebied van spelen, bewegen en sport (0,9 FTE). Vanaf 2024 wordt deze functie tijdelijk uitgebreid naar 1,4 FTE. Dit is reeds opgenomen in de begroting van 2024⁸.

Binnen het cluster Vastgoed en Grondzaken zijn meerdere medewerkers betrokken bij de sportaccommodaties, zoals de gebouwbeheerders en adviseurs vastgoed en grondzaken. Daarnaast werken vanuit het team Beheer Openbare Ruimte diverse medewerkers aan het beheer en onderhoud van de speel- beweeg- en sportvoorzieningen in de openbare ruimte.

In dit beleid hebben we een breed aantal doelen gesteld. Voor het bereiken van een groot deel van deze doelen is de inzet van buurtsportcoaches essentieel. Het uitvoeringsprogramma zal duidelijkheid geven op welke doelen (aanvullende) inzet nodig is. Door middel van prioritering van doelstellingen en spreiding over de komende 5 jaar wordt gestreefd naar inzet binnen de bestaande formatie van buurtsportcoaches.

6.2 Financiën

Om het speel- beweeg- en sportbeleid uit te voeren is budget nodig om zowel de faciliterende rol (hardware) als stimulerende rol (software) uit te voeren en de randvoorwaarden (orgware) op orde te hebben. Ook is kennis nodig om tussentijds bij te sturen om adequaat invulling te geven aan het beleid.

De jaarlijkse begroting van de gemeente Vught kent een aantal structurele posten met betrekking tot spelen, bewegen en sport. Hieronder staat de begroting van 2024 weergegeven met deze structurele posten. Daarnaast staat er een pro memorie (p.m.) post benoemd. De afgelopen jaren is fors geïnvesteerd in de sport- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte. Hierbij is het budget voor beheer, onderhoud en vervanging onvoldoende meegegroeid. De MJOP van de speeltuinen is bijna 10 jaar oud en qua prijzen niet meer marktconform. In 2023 wordt het MJOP voor alle speel- beweeg- en sportvoorzieningen in de openbare ruimte herzien. Op het moment van aanbieden van dit beleid was deze MJOP nog niet gereed. Voorzien wordt dat aanvullend budget noodzakelijk is. Dit aanvullend budget voor beheer, onderhoud en vervanging van de speel- beweeg- en sportvoorzieningen zal in de Burap-I van 2024 en vanaf 2025 in de kadernota worden verwerkt.

⁸ Op het moment van opleveren van dit beleidsplan was de begroting van 2024 nog niet vastgesteld door de gemeenteraad.

Begroting 2024			
Omschrijving	Lasten	Baten*	Extra ivm uitvoer beleid
Specificatie sportbeleid en activering			
Buurtsportcoaches	349.915	107.248	
Subsidies	190.622		
Sportstimulering	18.677		
Onderzoek sportdeelname ⁹	35.000		
Totaal sportbeleid en activering	594.214	107.248	
Specificatie voorzieningen			
Binnensportaccommodaties	749.846	376.852	
Buitensportaccommodaties	581.547	88.500	
Groenbeheer sportparken	256.149		
Beheer en onderhoud openbare ruimte (speelplekken, beweeglocaties)	76.537		p.m.
Investeringskrediet bewegen openbare ruimte	25.000		
Totaal voorzieningen	1.689.079	465.352	

* Toelichting op de baten:

- Buurtsportcoaches: Voor de inzet van buurtsportcoaches ontvangt de gemeente een bijdrage vanuit de Brede SPUK-regeling van het ministerie van VWS. Daarnaast betalen de Vughtse scholen een bijdrage voor de ondersteuning van buurtsportcoaches bij het bewegingsonderwijs.
- Binnen- en buitensportaccommodaties: Dit zijn de opbrengsten uit verhuur.

⁹ Vanaf 2025 zijn de jaarlijkse kosten voor dit onderzoek € 15.000.

Referenties

- Boer, W.I.J. de, Mierau, J.O., Schoemaker, J., Viluma, L., Koning, R.H., (2021). *Lifelines Corona Research Initiative. The impact of the Covid-19 crisis on socioeconomic differences in physical activity behavior: Evidence from the Lifelines COVID-19 cohort study*. Preventive medicine. 2021 Dec 1;153:106823.
- Brouwer, J. (2013). *Ontwikkelingen rondom vrije tijd*. Amersfoort: Bouwstenen voor Sociaal.
- Centraal Planbureau. (2023). *Centraal Economisch Plan 2023*. Den Haag: Centraal Planbureau
- Farrahi, V., Rostami, M., Dumuid, D., Chastin, S., Niemelä, M., Korpelainen, R., Jämsä, T., Oussalah, M. (2022). *Joint Profiles of Sedentary Time and Physical Activity in Adults and Their Associations with Cardiometabolic Health*. Medicine & Science in Sports & Exercise 54(12):p 2118-2128.
- Planbureau voor de Leefomgeving (2021). *Grote opgaven in een beperkte ruimte. Ruimtelijke keuzes voor een toekomstbestendige leefomgeving*. Den Haag: Planbureau voor de Leefomgeving.
- Hoyng, J., Van Eck, M. (2021). *Model beweegvriendelijke omgeving (BVO)*. Ede: Kenniscentrum Sport & Beweging.
- Motivaction (2020). *Een op drie bewuster bezig met gezondheid sinds corona* [Internet]. Geraadpleegd van: <https://www.motivaction.nl/kennisplatform/nieuws-en-persberichten/een-op-drie-bewuster-bezig-met-gezondheid-sinds-corona> [Op 9 augustus 2023].
- NOC*NSF (2022). *Sportagenda 2032. Nederland. Het sportiefste land ter wereld*. Arnhem: NOC*NSF
- NOC*NSF en Kantar Public (2020). *Sportdeelname Index december 2020*. Arnhem: NOC*NSF.
- NOC*NSF en Kantar Public (2023). *Sportdeelname Index april 2023 Vught*. Arnhem: NOC*NSF.
- Poel van de, H., Hoeijmakers, Pulles, I., Tiessen-Raaphorst, A. (2018) *Rapportage sport 2018*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Pulles, I., Eldert, P. van, Nafzger, P. & Poel, H. van der (2021). *Monitor Sport en corona III: de gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector*. Utrecht: Mulier Instituut.
- Pulles, I., Eldert, P. van, Poel, H. van der (2021). *Monitor Sport en corona IV: de gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector*. Utrecht: Mulier Instituut.
- Provincie Noord-Brabant (2022). *Levendig Brabant 2030. Integraal beleidskader cultuur, erfgoed, sport en vrijetijd*. Den Bosch: Provincie Noord-Brabant
- Sociaal en Cultureel Planbureau (2023). *Sociale en Culturele Ontwikkelingen. Stand van Nederland 2023*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau
- Stuij, M., Hoeijmakers, R., Van Kalmthout, J., Cremers, R., Slot-Heijs, J., (2023). *Sportverenigingen en hun uitdagingen*. Utrecht: Mulier Instituut.

Timmermans, A., Hartman, E., Smits, I., Hemker, B. T., Spithoff, M., Mombarg, L., Kannekens, R., Moolenaar, B. (2017). *Peiling bewegingsonderwijs 2016: technische rapportage*. GION Onderwijs/Onderzoek.

Vugt, H. van, Hover, P., Schoemaker, J., Berfelo, B., Bezooijen, B. van, Rooijen, M. van (2023). *Contributiemonitor 2022/2023: contributies Nederlandse sportverenigingen*. Utrecht: Mulier Instituut.

Vrieswijk, S., Balk, L., & Singh, A. S. (2021). *Gevolgen van de coronamaatregelen voor de motorische ontwikkeling van basisschoolkinderen*. Utrecht: Mulier Instituut.

Wormhoudt, R., Teunissen, J.W., Savelsbergh G.J.P., (2013). *Athletic skills model. Voor een optimale talentontwikkeling*. Nieuwegein: Arko Sports Media

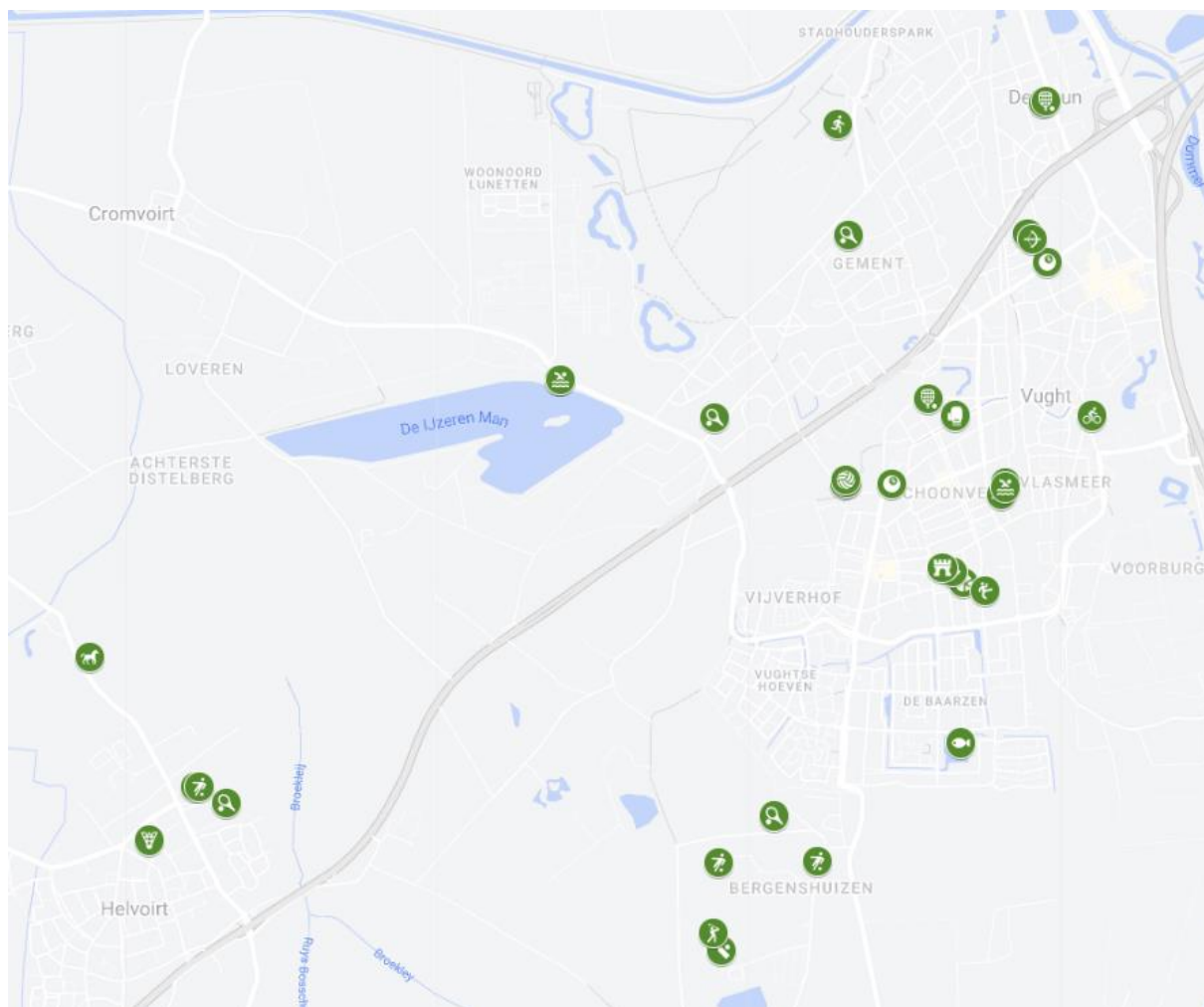
Bijlagen

1. Overzicht sportverenigingen
2. Overzicht ondernemende sportaanbieders
3. Overzicht binnen- en buitensportaccommodaties
4. Overzicht beweegvoorzieningen in de openbare ruimte
5. Uitkomsten vragenlijst speeltuinen
6. Sportdeelname Index Vught april 2023
7. Afwegingskader sportaccommodaties
8. Overzicht potentiële themadagen en -weken

Bijlage 1: Overzicht sportverenigingen

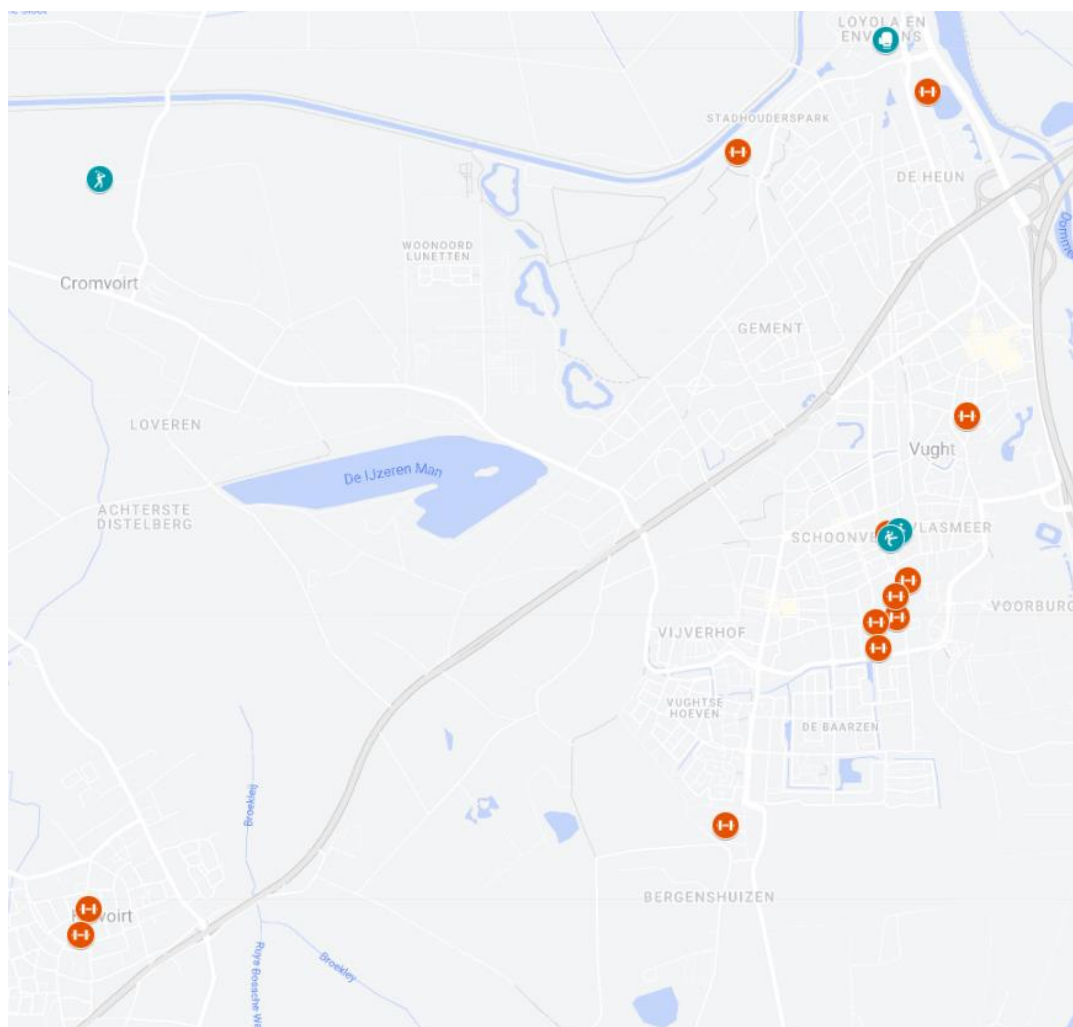
In de gemeente Vught zijn 36 sportverenigingen actief die verspreid over de gemeente 29 verschillende sporten aanbieden.

Sportvereniging	Sport	Plaats
Bushin Dojo	Aikido	Vught
Vughtse sportvereniging Prins Hendrik	Atletiek en loopsport	Vught
B.C. Shuttle Helvoirt	Badminton	Helvoirt
Badminton Combinatie Smash Vught	Badminton	Vught
E.V.B.V. Octopus	Basketbal	Vught
Biljartclub De Baarzen	Biljart	Vught
Biljartvereniging Rio Bar	Biljart	Vught
Boksvereniging De Counter	Boksen	Vught
Vughtse Bridge Club	Bridge	Vught
Vughtse Mixed Hockey & Cricket Club MOP	Cricket	Vught
Onderwatersportvereniging Ouwerkerk Vught	Duiken	Vught
Dynamic Tennis Vereniging Vught	Dynamic Tennis	Vught
Golfclub Vught	Golf	Vught
Vughtse sportvereniging Prins Hendrik	Gymnastiek en turnen	Vught
Handboogschutterij De Dageraad	Handboogschieten	Vught
HBS Buiten Verwachting	Handboogschieten	Vught
Altijd Beet Vught	Hengelsport	Vught
Vughtse Mixed Hockey & Cricket Club MOP	Hockey	Vught
Krav Maga Brabant	Krav Maga	Vught
De Leijeruiters	Paardensport	Helvoirt
Leye Boules Helvoirt	Petanque	Helvoirt
Vughtse IJclub	Schaatsen	Vught
Schaakvereniging De Vughtse Toren	Schaken	Vught
Vughtse IJclub	Skeelers	Vught
Tafeltennisvereniging JCV	Tafeltennis	Vught
Tafeltennisvereniging PJS	Tafeltennis	Vught
TandemClub Vught	Tandem fietsen	Vught
HTV Helvoirt	Tennis	Helvoirt
Tennisvereniging Bergenshuizen	Tennis	Vught
Tennisvereniging Wolfsbosch	Tennis	Vught
Woburn	Tennis	Vught
R.K.V.V. Zwaluw V.F.C.	Voetbal	Vught
S.V. Real Lunet	Voetbal	Vught
VV Helvoirt	Voetbal	Helvoirt
VVC - Vught	Volleybal	Vught
Vughtse IJclub	Wielrennen	Vught
Watersportvereniging IJzeren Man	Zeilen	Vught
VZ en PV de Dommelbaarzen	Zwemmen	Vught

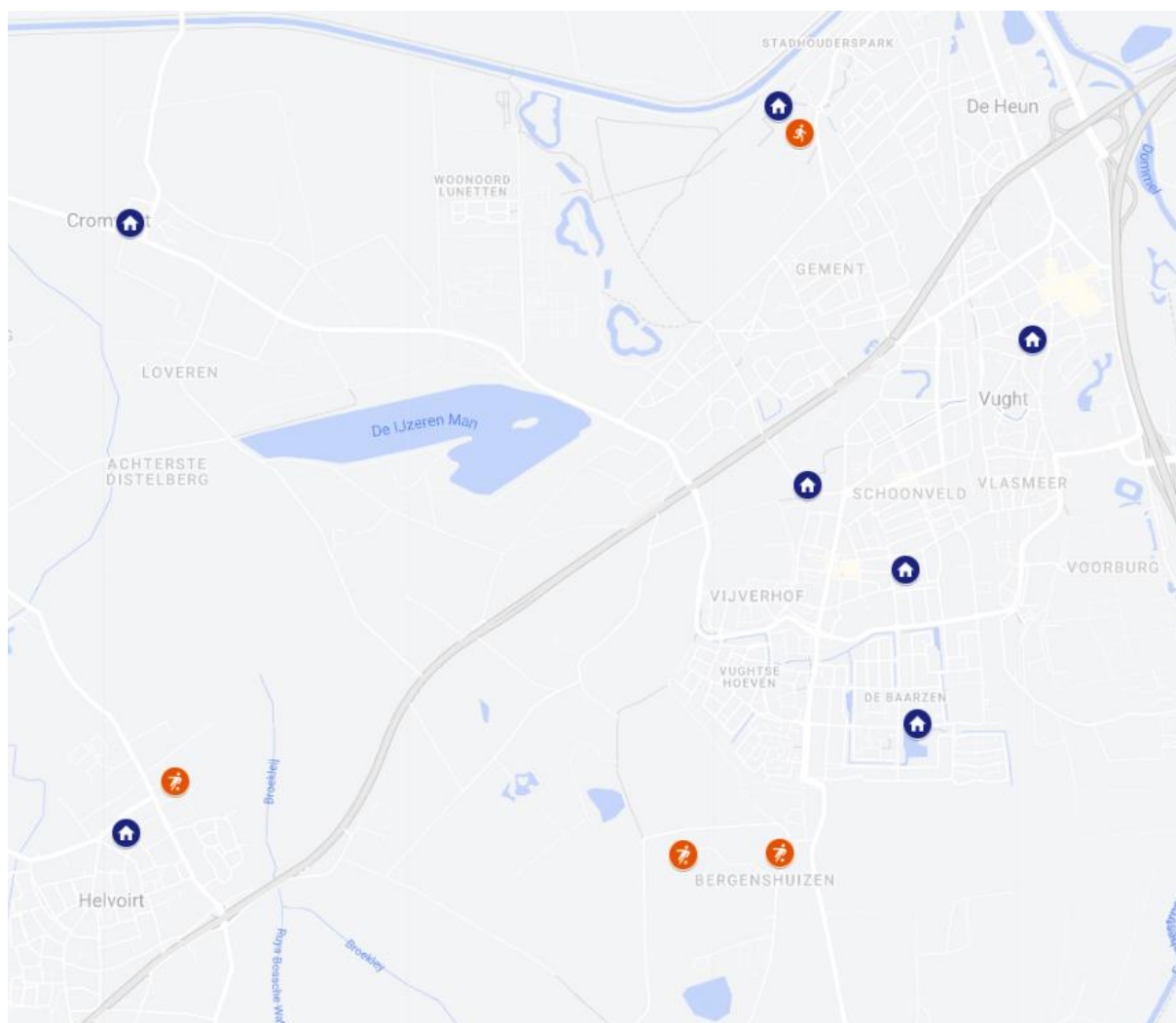
Bijlage 2: Overzicht ondernemende sportaanbieders

	Ondernemende sportaanbieder	Locatie
Fitness	Activation	Vliertstraat 24A, Vught
	Feel Fit Center Vught	Maarten Trompstraat 32, Vught
	Fitnessclub Vught	Boscheweg 2A, Vught
	Fit-In Helvoirt	Achterstraat 51d, Helvoirt
	Fysiofit Vught	Industrieweg 26A, Vught
	Hart for her	Baardenstraat 21a, Vught
	Healthcity Vught	Kraaiengatweg 3, Vught
	Lien Klerks Training en Voeding	Achterstraat 59, Helvoirt
	Reset Training Company	Willem de Rijkelaan 5, Vught
	Sport & Slankstudio Vught	Baardenstraat 47, Vught
	Workhouse Strength & Conditioning	Industrieweg 3C, Vught
	Zone5	Industrieweg 12r, Vught
Overig	Laco zwembad	Maarten Trompstraat 32, Vught
	Bernardus golf	Deuteresstraat 39d, Cromvoirt
	Boks!	Nieuwe Linie 200/ 201, Vught
	Loopschool Wim Akkermans	Maarten Trompstraat 32, Vught
	Hapkido Chebi	Maarten Trompstraat 32, Vught

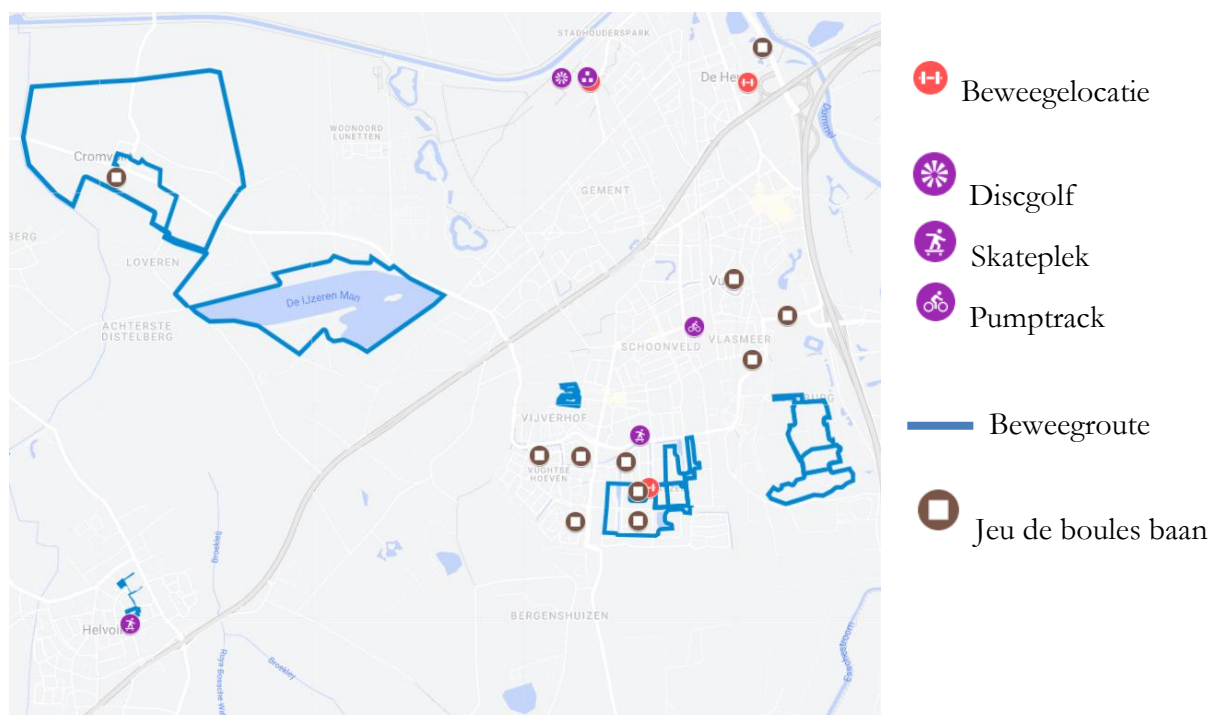
Bijlage 3: Overzicht binnen- en buitensportaccommodaties

	Naam	Locatie
Binnen	Martinihal	Martinilaan 8, Vught
	Sportzaal Elzenburg	Lidwinastraat 12 B, Vught
	Gym- en sportzaal Vught Noord	Koninginnelaan 1 D, Vught
	Gymzaal Cromvoirt	Kerkweg 2, Cromvoirt
	Gymzaal Hertog van Brabant	Hertoglaan 4 B, Vught
	Gymzaal De Springplank	St.-Elisabethstraat 19, Vught
Buiten	HelvoirThuis	Kloosterstraat 30, Helvoirt
	Atletiek accommodatie	Sportlaan 1, Vught
	Voetbal accommodatie	De Kikvorsch 1, Vught
	Voetbal accommodatie	Sportlaan 1A, Helvoirt
	Voetbal accommodatie	De Kikvorsch 5, Vught

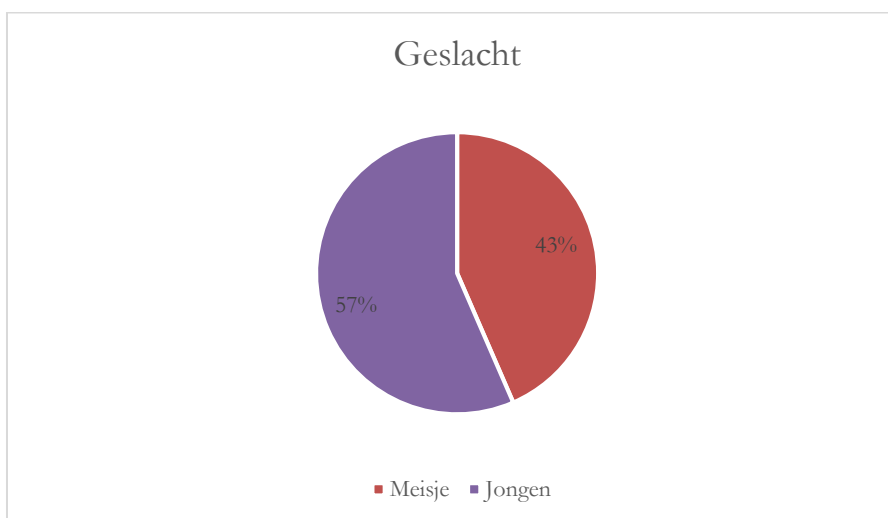
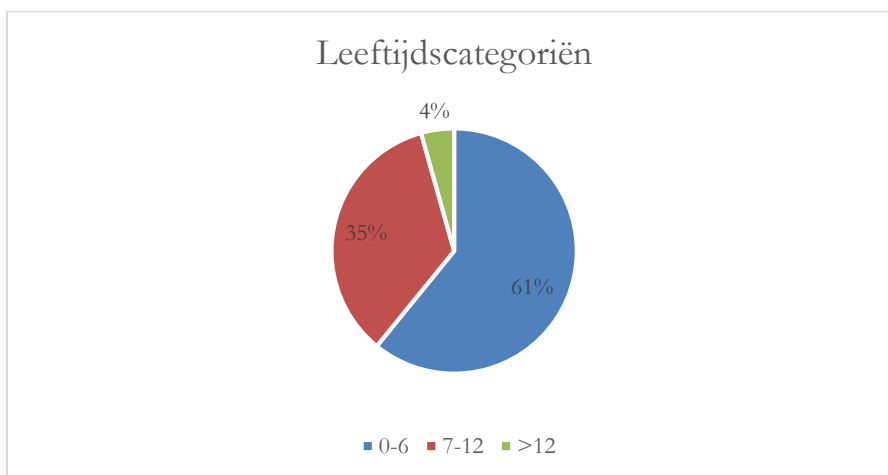
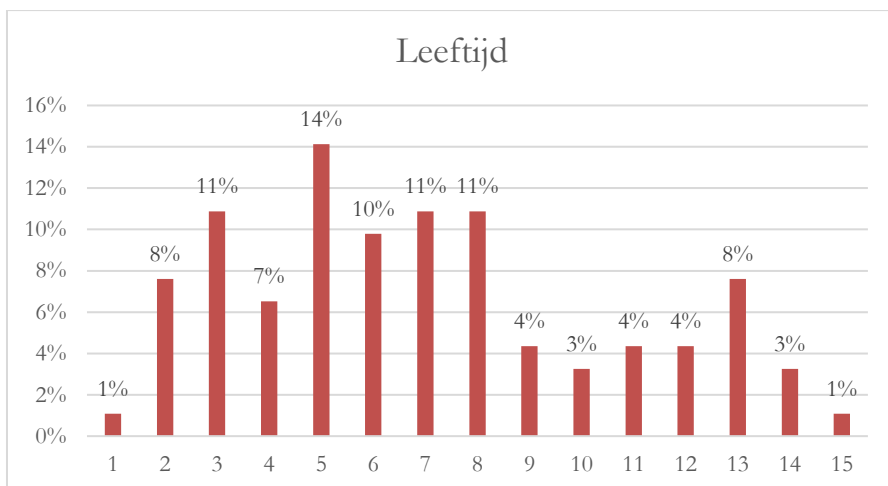
Bijlage 4: Overzicht bewegvoorzieningen in de openbare ruimte

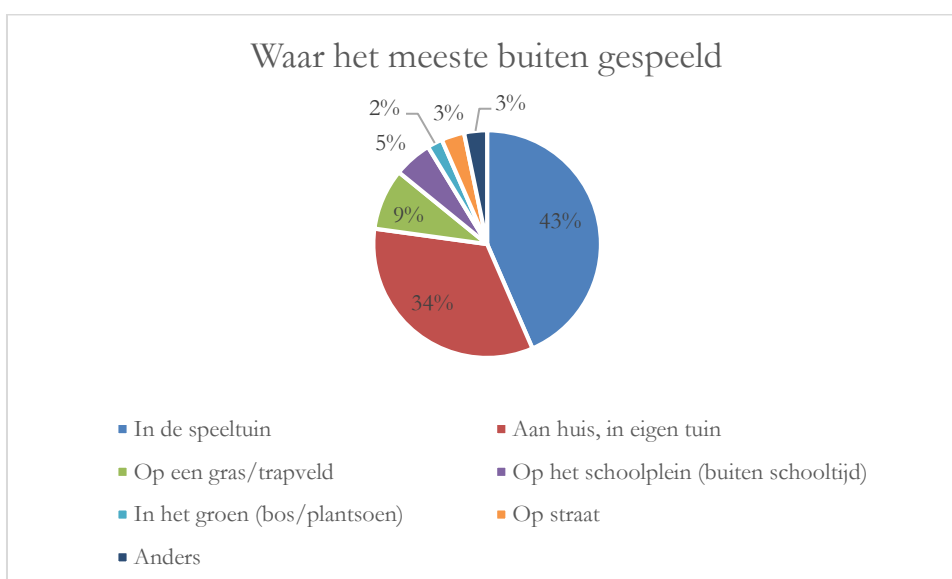
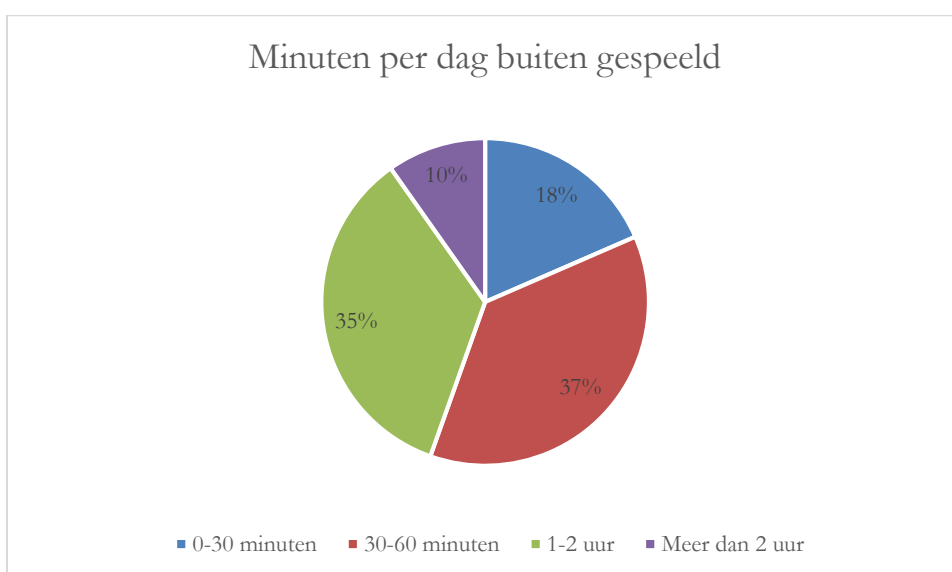
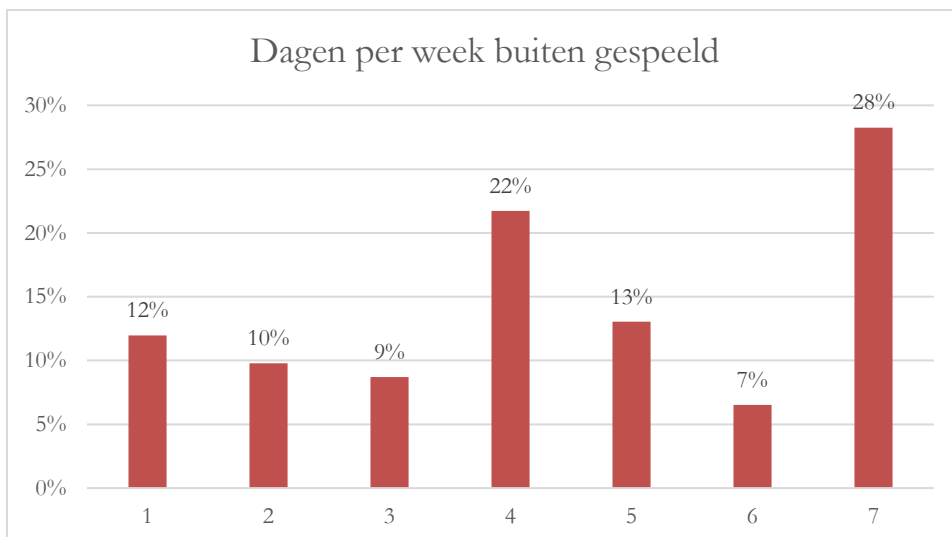
Omschrijving	Locatie	Adres
Beweeglocatie	Stadhouderspark	Sportlaan, Vught
	Bisschop Zwijzenplein	Bisschop Zwijzenplein, Vught
	De Heun	Paardensteeg, Vught
Klim- en klauterparcours Discgolfpark Skateplek Skateplek Pumptrack	Stadhouderspark	Sportlaan, Vught
	Stadhouderspark	Koninginnelaan, Vught
	Lidwinapark	Lidwinastraat, Vught
	D'n Inbreng	Van Beringenstraat, Helvoirt
	Ouwerkerk	Maarten Trompstraat, Vught
Beweegroutes	Woonzorgcentrum Theresia	Molenrijnselaan, Vught
	De Rode Rik	Van Sonstraat, Vught
	Voorburg	Watertorenlaan, Vught
	Helvoirt	Van Beringenstraat, Helvoirt
	Ijzeren Man	Boslaan/Boulevard, Vught
	Cromvoirt	St. Lambertusstraat, Cromvoirt
	Glorieuxlaan	Vught
Jeu de boules	Prins Frederikstraat	Vught
	Bisschop Zwijzenplein	Vught
	Diepenbrockstraat	Vught
	Turfveld	Vught
	Kemkeshoeve / Bongerpap	Vught
	Kampenhout	Vught
	Ranonkelstraat / Reigersbekstraat	Vught
	Heunpark	Vught
	Repelweg	Vught
	Achter the Battle Axe	Cromvoirt

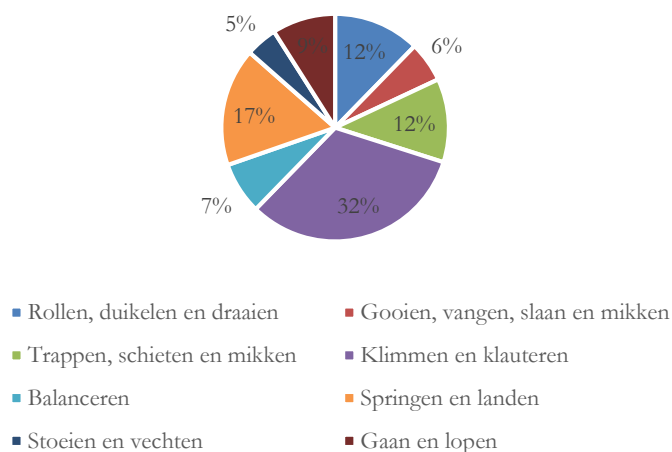
Bijlage 5: Uitkomsten vragenlijst speeltuinen

In mei 2023 is er via een vragenlijst op Wijinvught.nl om de mening van onze inwoners gevraagd op het gebied van speeltuinen. De vragenlijst is ingevuld door 92 (ouders van) inwoners in de leeftijd van 0 tot 15 jaar. Hieronder staan de uitkomsten grafisch weergegeven.

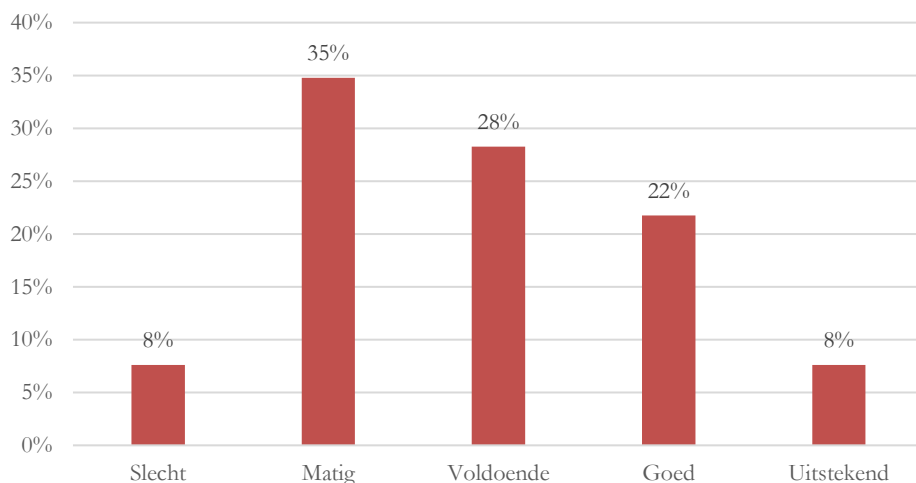

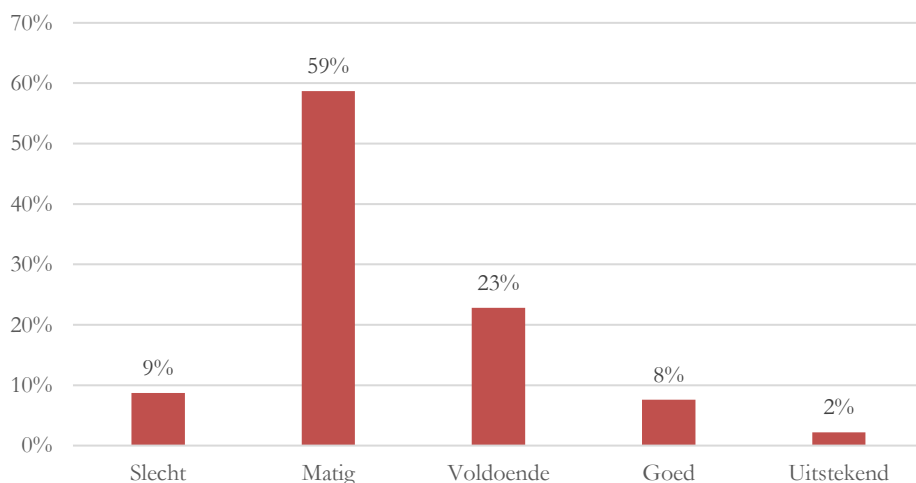
Welke vorm van bewegen doe je het liefste?

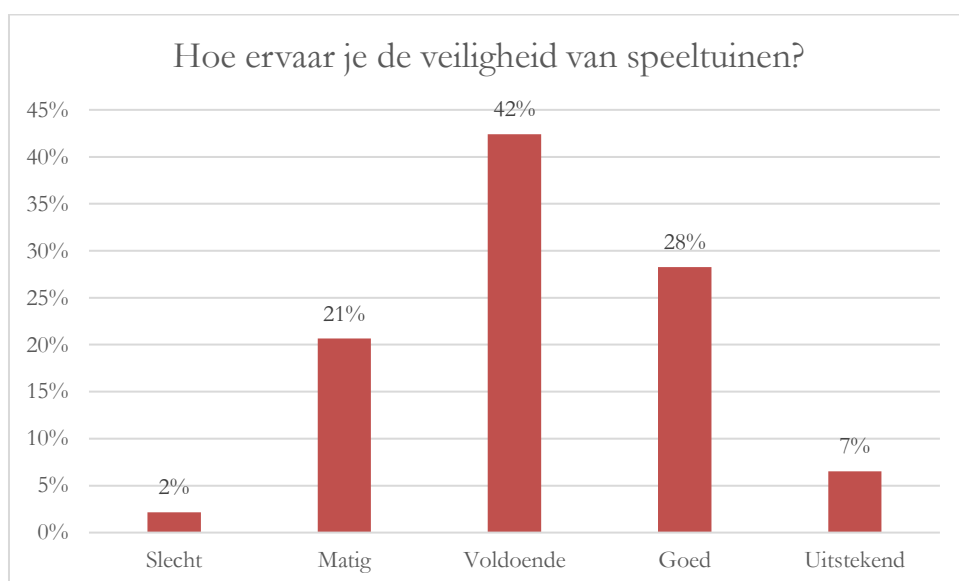
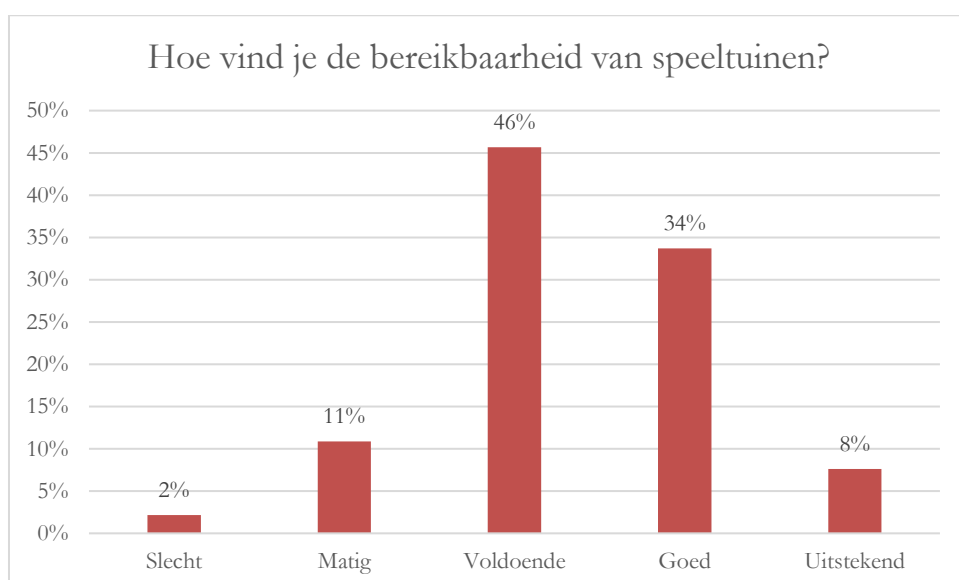
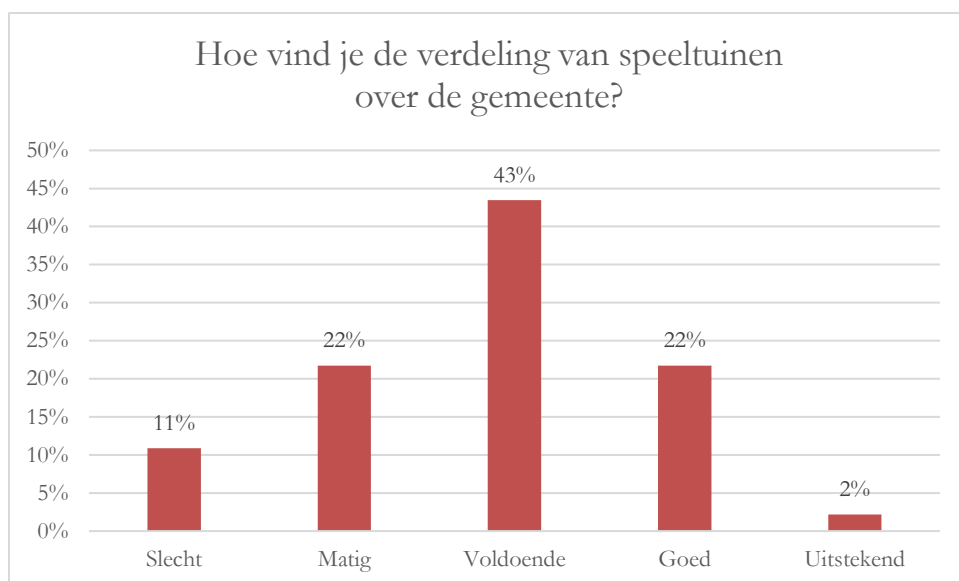

Wat vind je van het aantal speeltuinen?

Wat vind je van de variatie aan speeltoestellen?

Bijlage 6: Sportdeelname Index Vught april 2023

NOC*NSF Sportdeelname Index

April 2023 | **Vught**

inhoud

1. Management summary Vught
2. Sportdeelname in Vught
3. Niet-sporters in Vught
4. Vergelijking met landelijke cijfers
5. Sportdeelname per tak van sport
6. Inzichten op gebiedsniveau
7. Bewegen in Vught
8. Aanvullende vragen
9. Onderzoeksverantwoording

Inleiding - Vught

Sinds november 2022 heeft de gemeente Vught een lokale sportdeelname Index*. Deze index meet het sport- en beweeggedrag van de inwoners van de gemeente Vught. De gemeente gebruikt de gegevens uit de index om beter in te kunnen spelen op de sportbehoefte van haar inwoners.

Dit rapport bevat de resultaten van de tweede meting van de Sportdeelname Index over de maand april 2023.

De organisaties die betrokken zijn bij de uitvoering van dit onderzoek:

Gemeente Vught

NOC*NSF

KANTAR PUBLIC

Kantar Public

De resultaten van het onderzoek zijn gebaseerd op een online vragenlijst die door 911 in de gemeente Vught (Vught, Helvoirt & Cromvoirt) woonachtige respondenten is ingevuld. Zij zijn benaderd per brief en per advertentie. Gezamenlijk vormen de respondenten afkomstig uit de twee verschillende bronnen een representatief beeld van de inwoners van de gemeente Vught.

(*Het NOC*NSF biedt aan gemeenten de mogelijkheid om op lokaal niveau de Sportdeelname Index uit te voeren. Klik [hier](#) voor meer informatie.)

Respons en weging

Respons

In onderstaande tabel zijn de respons aantallen voor de huidige meting te vinden.

	Netto respons
Totaal	911
Brieven	737
Advertentie	24
Reloop kinderen*	150

*Reloop kinderen: deze volwassenen hebben de vragenlijst ook nog voor één van hun kinderen van 5-15 jaar ingevuld

Weging

De resultaten zijn gewogen naar de populatiecijfers van de gemeente Vught (5-80 jarigen) voor geslacht, leeftijd, opleidingsniveau (laag, midden en hoog) en gebied. De berekende weegfactoren variëren tussen de 0,27 en 3,0.

Gebruikte populatiecijfers t.b.v. de weging

In de tabel aan de rechterkant zijn de gebruikte populatiecijfers ten behoeve van de weging te zien, evenals de netto respons in gewogen percentages en in ongewogen aantallen.

Uitsplitsingen en taalgebruik

In het rapport zijn uitsplitsingen gemaakt naar geslacht, leeftijd, opleidingsniveau en gebied. Daarnaast zijn er uitsplitsingen gemaakt naar niet-sporters, maandelijkse sporters (zij die hebben aangegeven 1 keer of vaker gesport te hebben), en wekelijkse sporters (zij die hebben aangegeven 4 keer of vaker gesport te hebben). Voor de uitsplitsingen naar opleidingsniveau is gebruik gemaakt van de ISCED, de internationale onderwijsindeling van de UNESCO naar niveau en richting van de opleidingen.

Geslacht	Populatiecijfers	Netto respons in % (gewogen)	Ongewogen aantallen
Man	50%	50%	464
Vrouw	50%	49%	441
Leeftijd			
5-12 jaar	10%	10%	101
13-18 jaar	8%	8%	60
19-30 jaar	12%	11%	52
31-44 jaar	18%	19%	195
45-64 jaar	32%	32%	294
65-80 jaar	19%	19%	196
Opleiding			
Laag	32%	32%	218
Midden	31%	31%	188
Hoog	37%	37%	490
Gebied			
Vught	82%	82%	756
Helvoirt	16%	15%	131
Cromvoirt	3%	3%	24

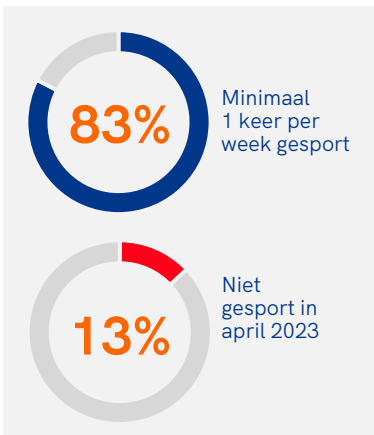
Het aantal waarnemingen onder respondenten woonachtig in Cromvoirt is te klein om betrouwbare uitspraken te kunnen doen. In deze rapportage zal daarom alleen separaat gerapporteerd worden voor Vught en Helvoirt. De resultaten van Cromvoirt zijn wel meegenomen in de resultaten op totaal voor de gemeente Vught.

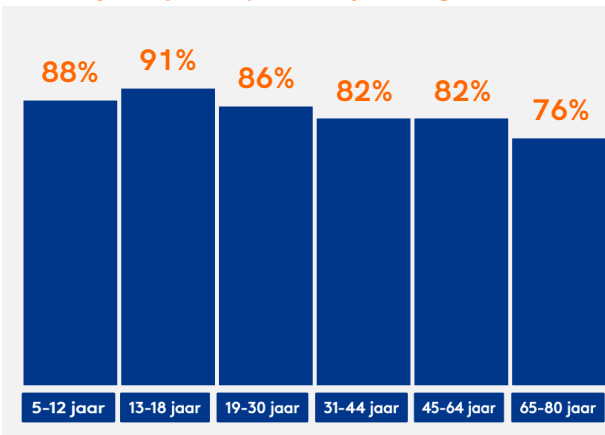
1. Management Summary Vught

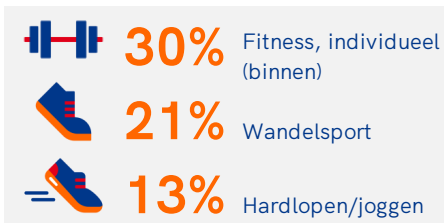
Management summary - Vught

Wekelijkse sporter per leeftijdscategorie

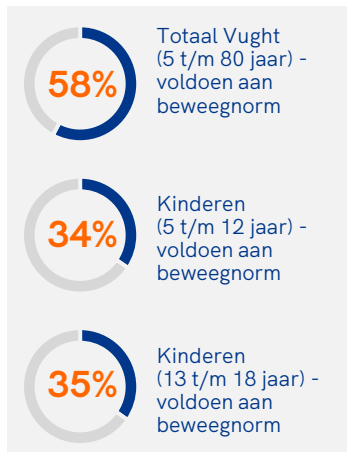
Top 3 meest beoefende sporten

Manier van sporten

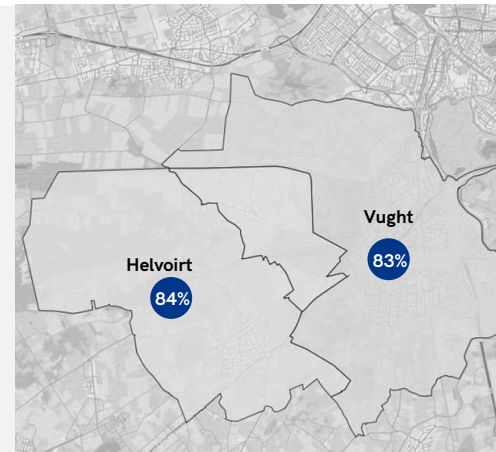

Bewegen in Vught*

Wekelijkse sporter per gebied

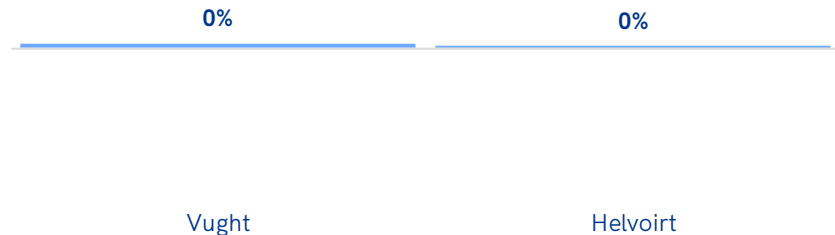
Helvoirt	84%
Vught	83%

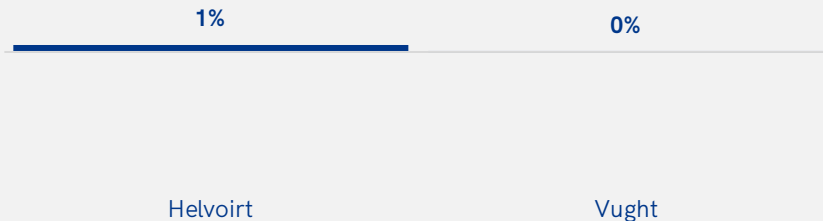
Management summary - Vught

Sportdeelname – verschil per gebied ten opzichte van het gemiddelde

Sportfrequentie 1x per maand of vaker (procentpunten)
april 2023

Sportfrequentie 1x per week of vaker (procentpunten)
april 2023

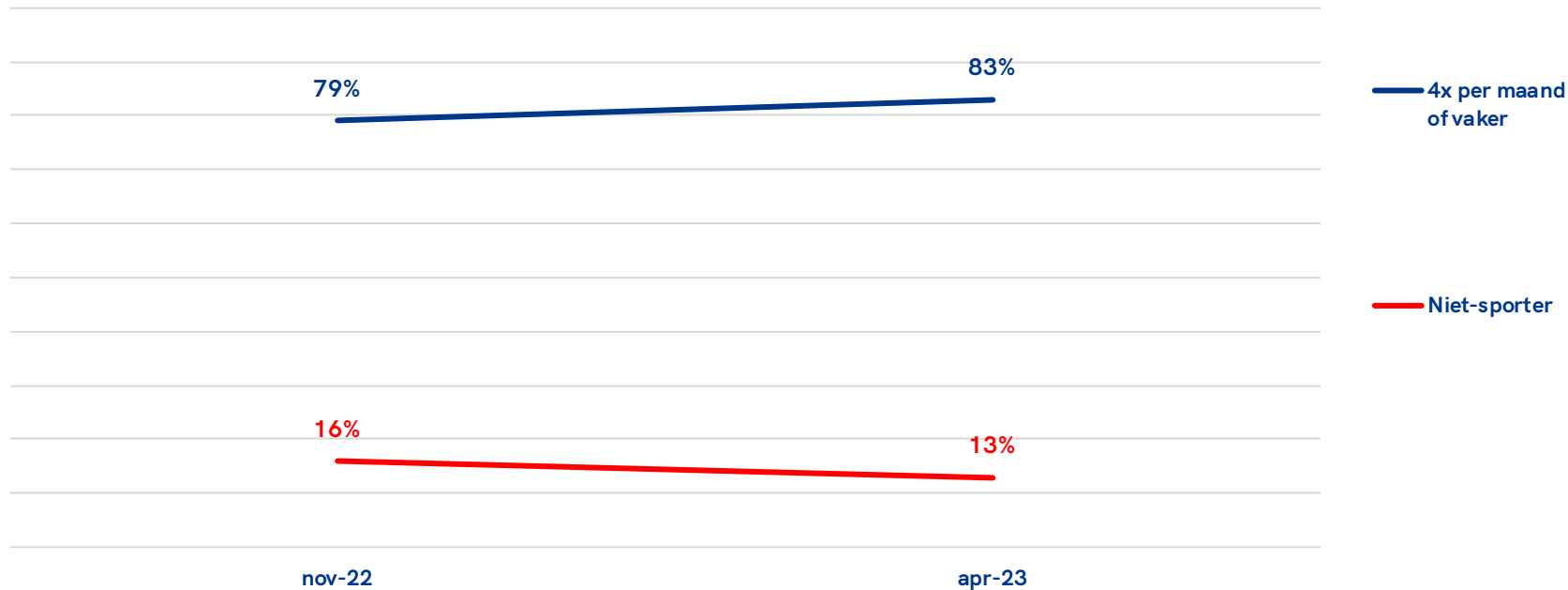

2. Sportdeelname in Vught

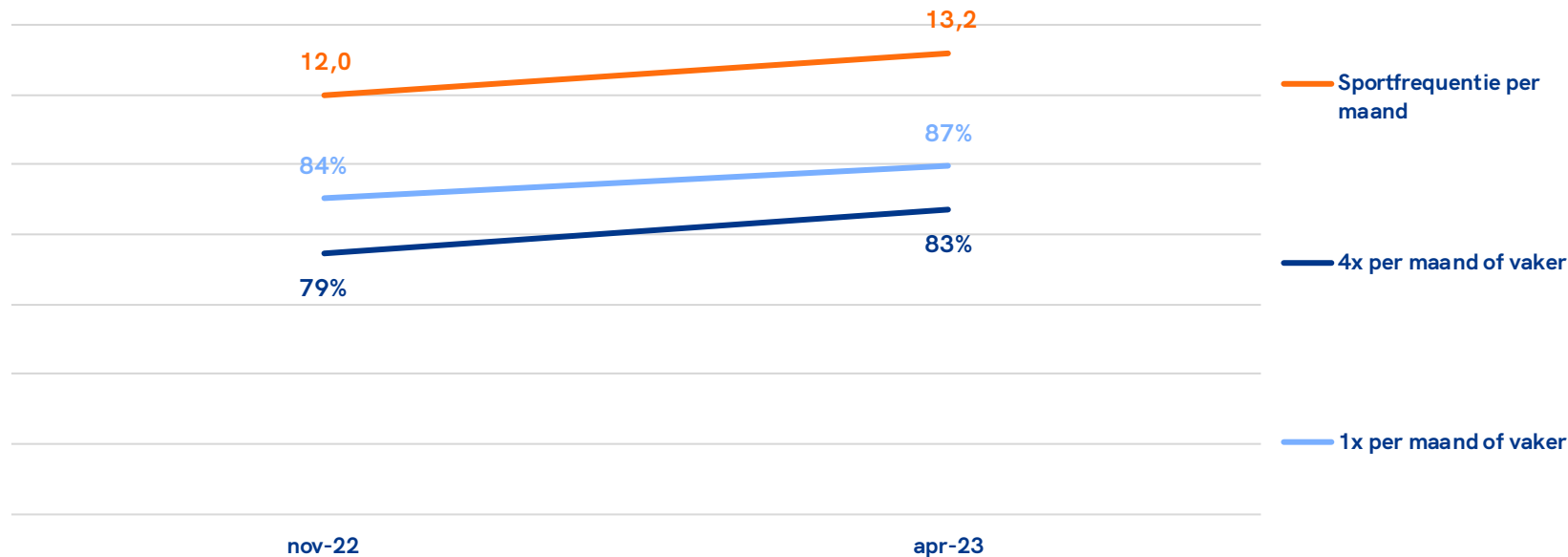
Sportdeelname - Vught april 2023

Sportdeelname (5-80 jaar)

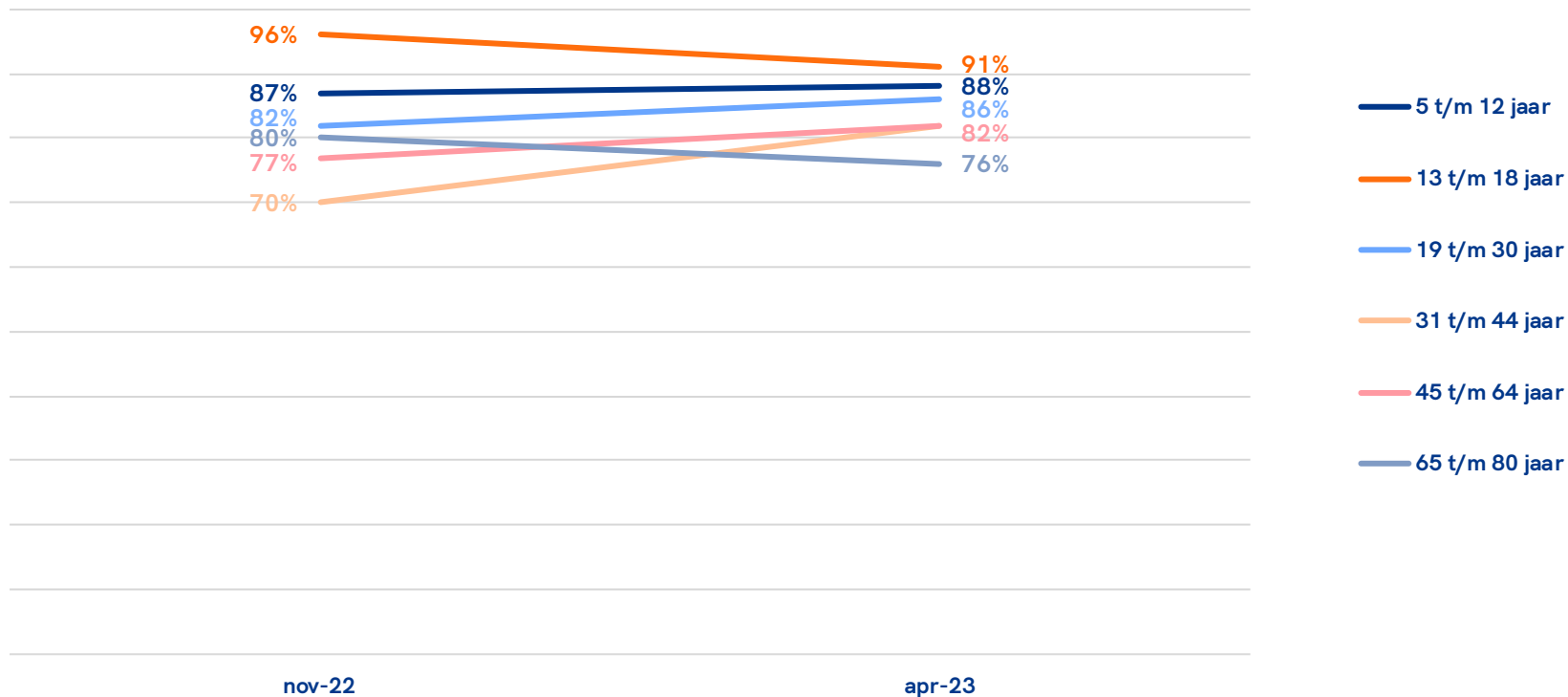
Sportdeelname - Vught april 2023

Sportdeelname en sportfrequentie (5-80 jaar)

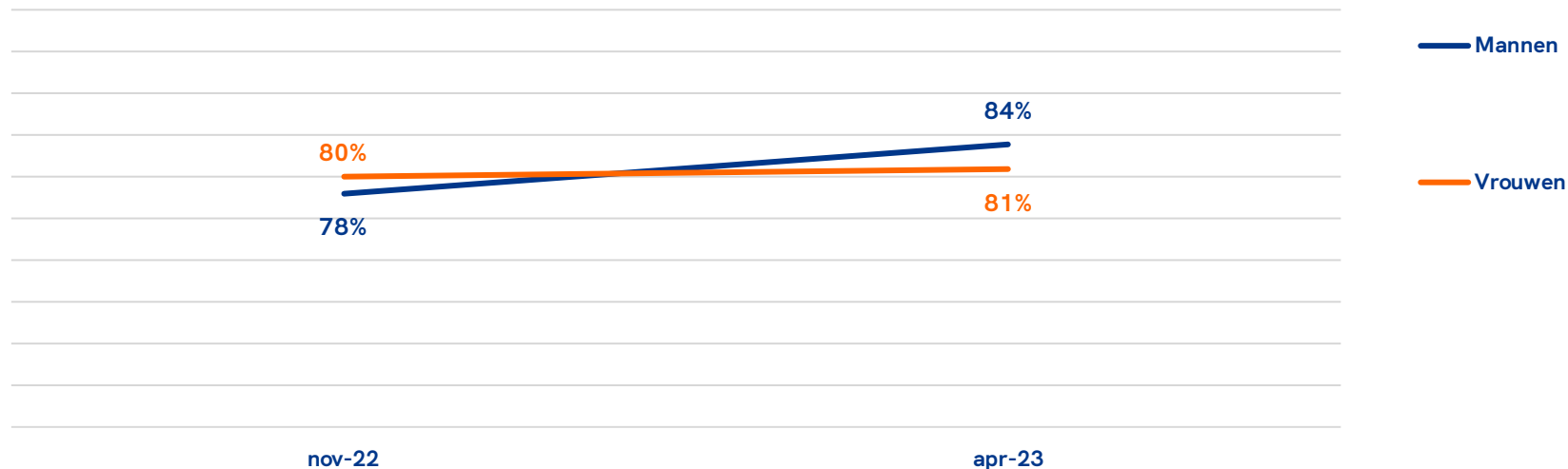
Sportdeelname - Vught april 2023

Sportdeelname uitgesplitst naar leeftijd (4x per maand of vaker)

Sportdeelname - Vught april 2023

Sportdeelname uitgesplitst naar geslacht (4x per maand of vaker)

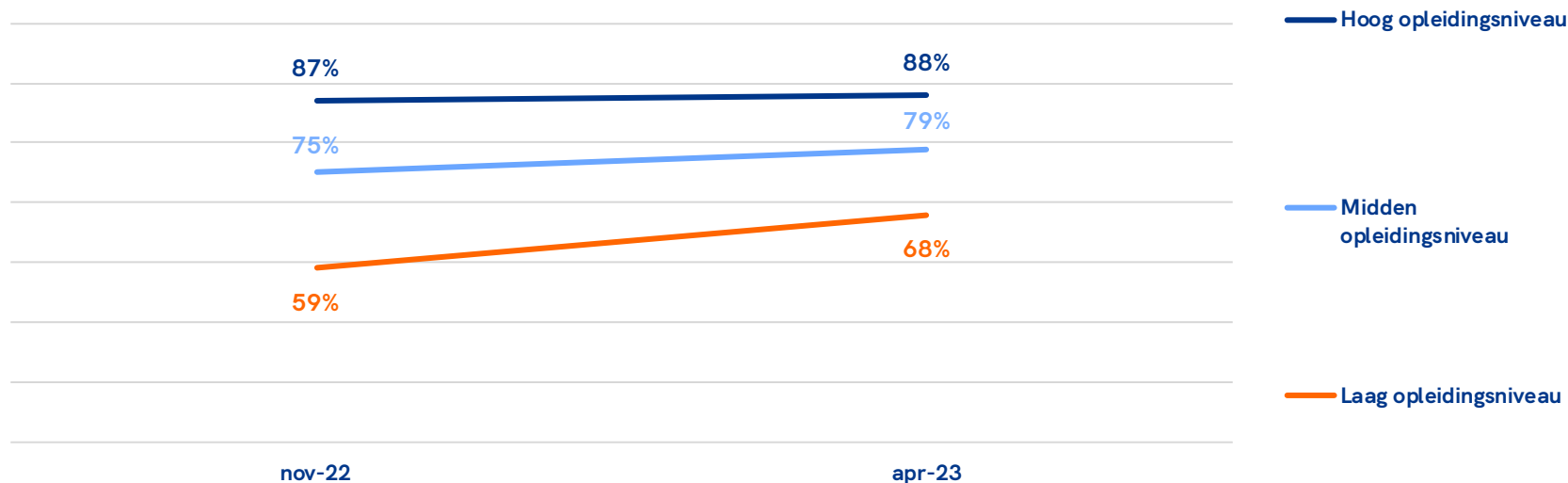

Landelijke facts

- In 2022 sportte gemiddeld 59% van de mannen en 58% van de vrouwen 4 keer per maand of vaker
- In 2021 sportte gemiddeld 56% van de mannen en 55% van de vrouwen 4 keer per maand of vaker
- In 2020 sportte gemiddeld 62% van de mannen en 61% van de vrouwen 4 keer per maand of vaker

Sportdeelname - Vught april 2023

Sportdeelname uitgesplitst naar opleiding (4x per maand of vaker)

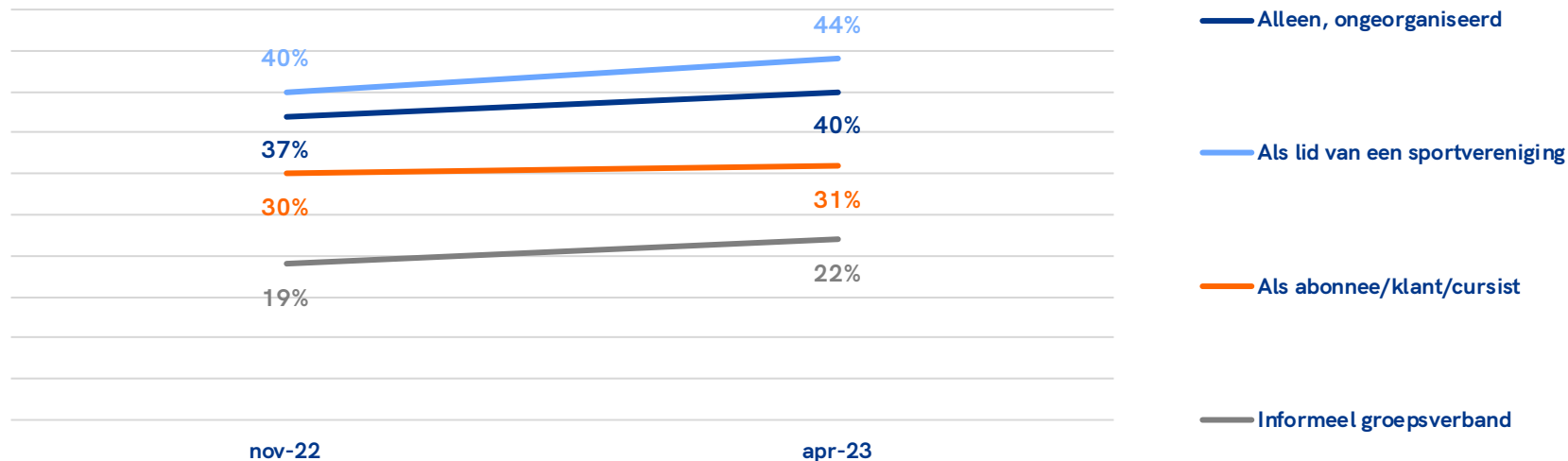

Landelijke facts

- In 2022 sportte gemiddeld 68% van de hoogopgeleiden, 55% van de midden opgeleiden en 44% van de laagopgeleiden 4 keer per maand of vaker
- In 2021 sportte gemiddeld 66% van de hoogopgeleiden, 53% van de midden opgeleiden en 42% van de laagopgeleiden 4 keer per maand of vaker
- In 2020 sportte gemiddeld 70% van de hoogopgeleiden, 62% van de midden opgeleiden en 51% van de laagopgeleiden 4 keer per maand of vaker

Manieren van sporten - Vught april 2023

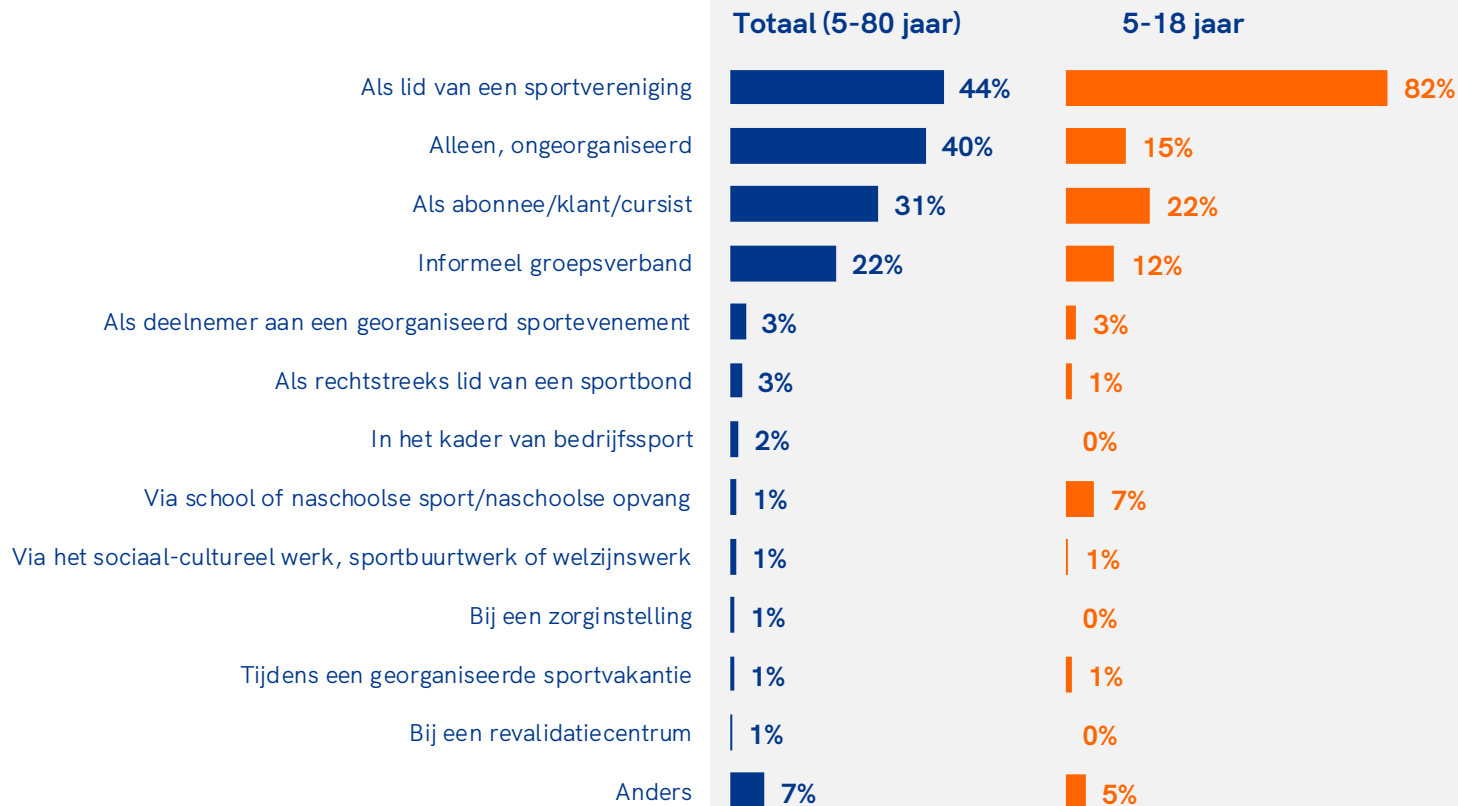
Manieren van sporten (5-80 jaar)

Landelijke facts

- In 2022 sportte gemiddeld 34% alleen, 23% als lid van een vereniging, 17% als abonnee en 14% in groepsverband
- In 2021 sportte gemiddeld 38% alleen, 19% als lid van een vereniging, 11% als abonnee en 14% in groepsverband
- In 2020 sportte gemiddeld 43% alleen, 21% als lid van een vereniging, 14% als abonnee en 14% in groepsverband

Manieren van sporten - Vught april 2023

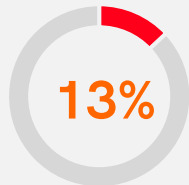

3. Niet-sporters in Vught

Management summary – Niet-sporters in Vught

Niet gesport in
april 2023

11%

van de
mannen sport
niet in
april 2023

15%

van de
vrouwen sport
niet in
april 2023

25%

van de laagopgeleiden
sport niet in april 2023

18%

van de midden opgeleiden
sport niet in april 2023

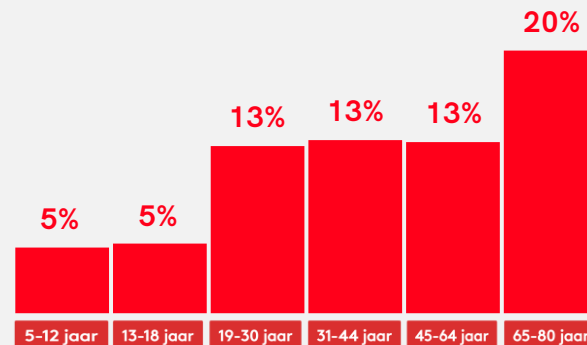

8%

van de hoogopgeleiden
sport niet in april 2023

Opleiding is op basis van personen van 19 jaar en ouder

Niet-sporters per leeftijdscategorie

Top 3 sporten die niet-sporters overwegen als ze weer zouden gaan sporten

45%

Fitness, individueel (binnen)

30%

Zwemsport (excl. waterpolo)

16%

Fitness, in een groep (binnen)

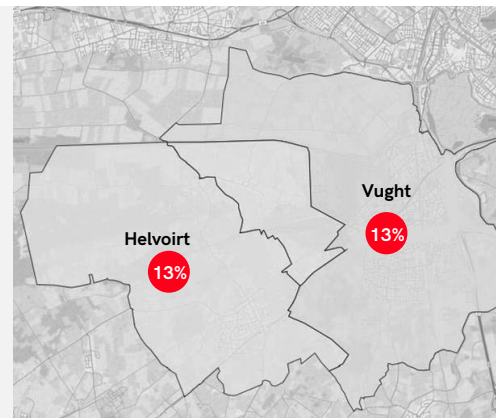
Niet-sporters per gebied

Helvoirt

13%

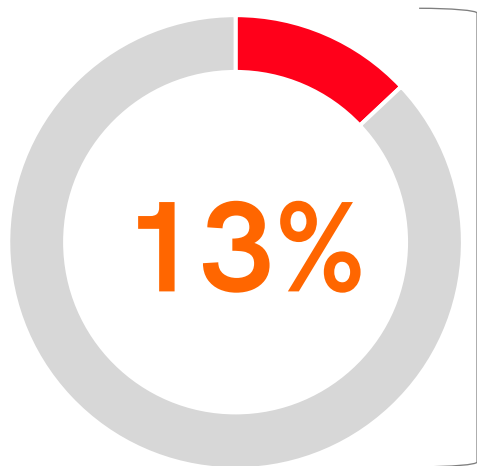
Vught

13%

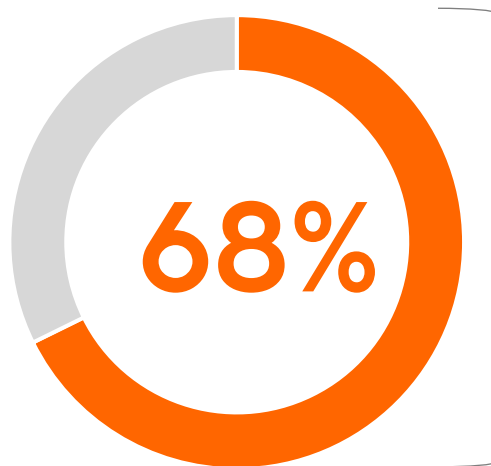
Verandering sportgedrag niet-sporters - Vught april 2023

Aandeel dat
niet heeft gesport in
april 2023

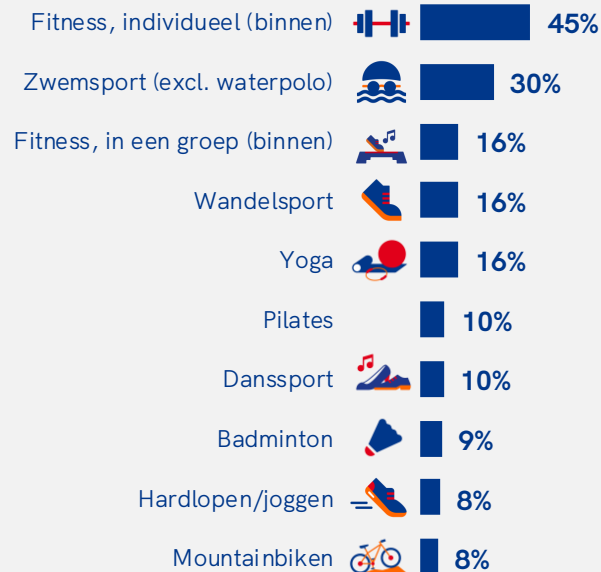
Landelijk: 32%

Sport niet, maar wil
hier wel verandering
in brengen

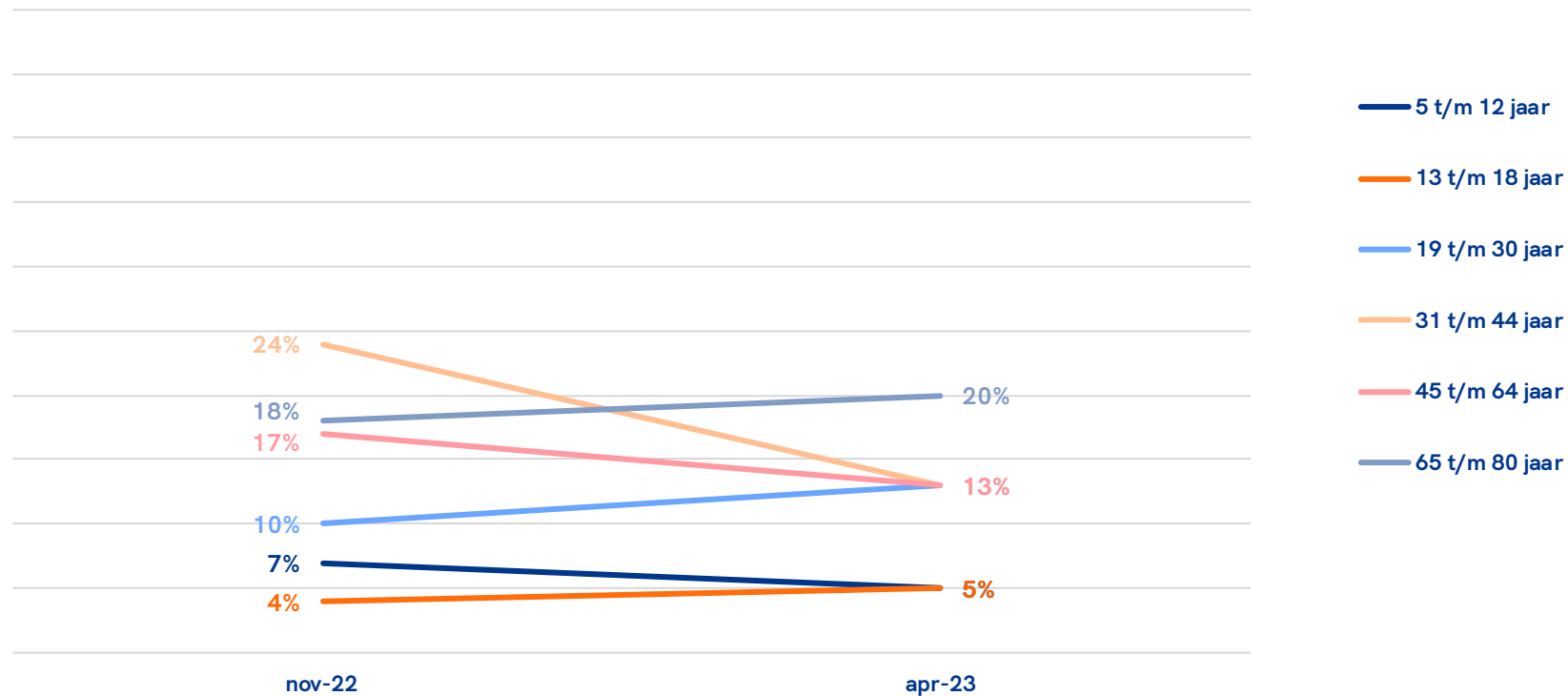
Landelijk: 35%

Top 10 sporten die men
wil gaan beoefenen

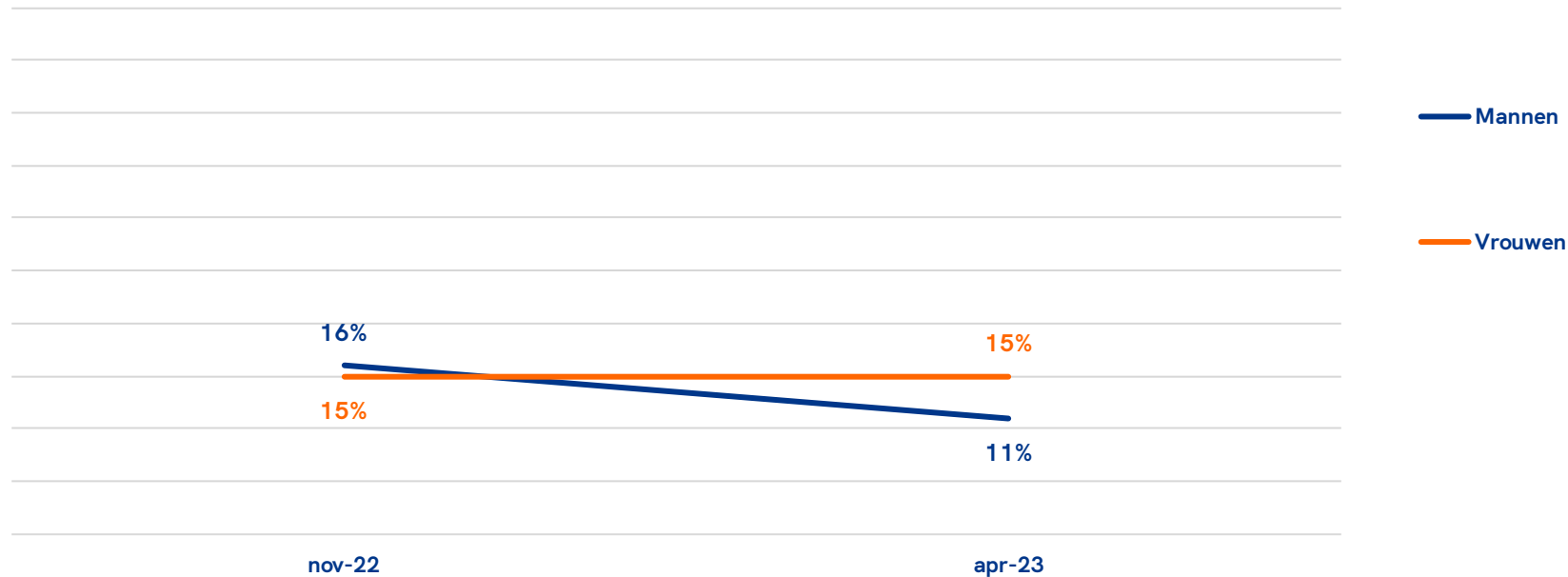
Niet-sporters - Vught april 2023

Niet-sporters uitgesplitst naar leeftijd

Niet-sporters - Vught april 2023

Niet-sporters uitgesplitst naar geslacht

4. Vergelijking met landelijke cijfers

Overzicht wekelijks gesport - Vught versus landelijk

Vught

83%

Landelijk

61%

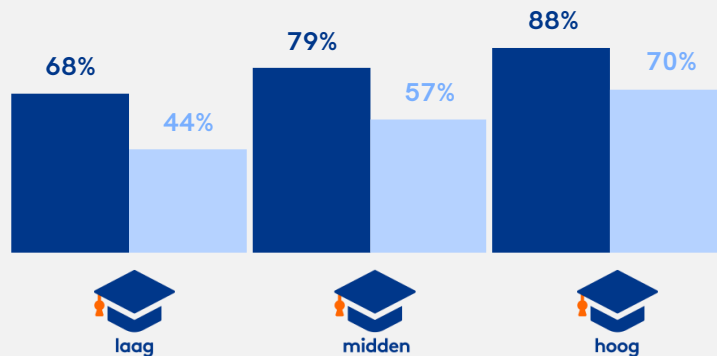
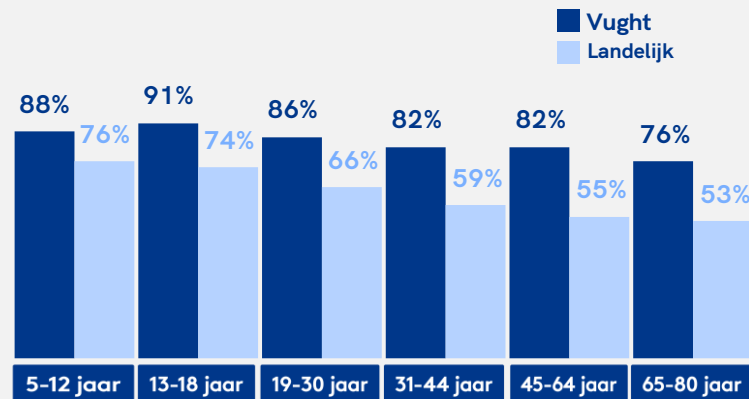
sport wekelijks in april 2023

24.000

9,7 mln

sporten wekelijks in april 2023

Opleiding is op basis van personen van 19 jaar en ouder

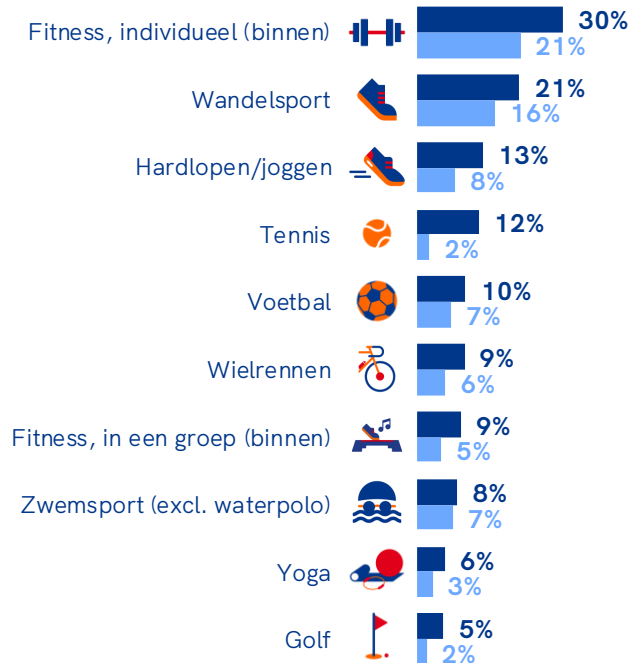

5. Sportdeelname per tak van sport

Sportdeelname per tak van sport - Vught april 2023

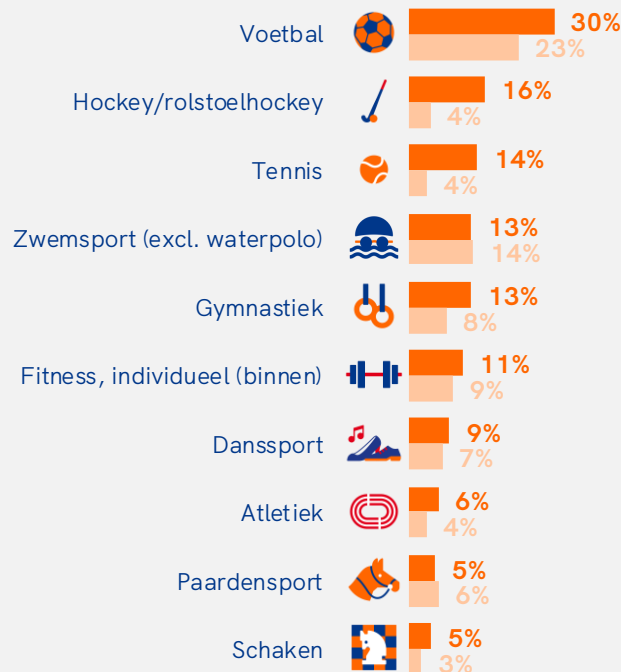
Top 10 meest beoefende sporten

Totaal (5-80 jaar)

■ april 2023
■ landelijk

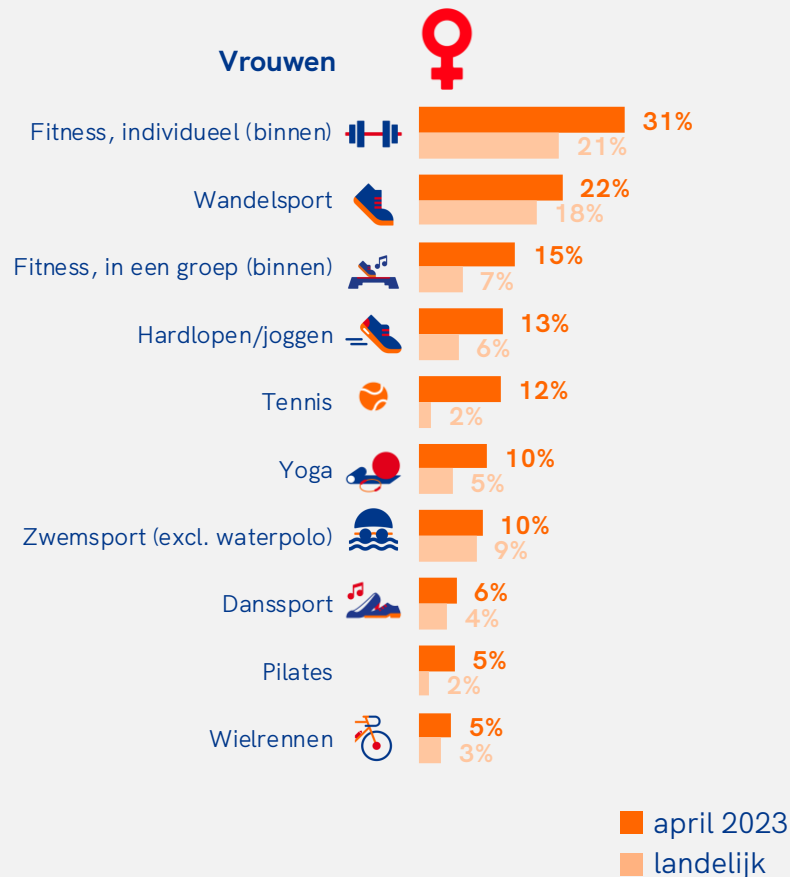
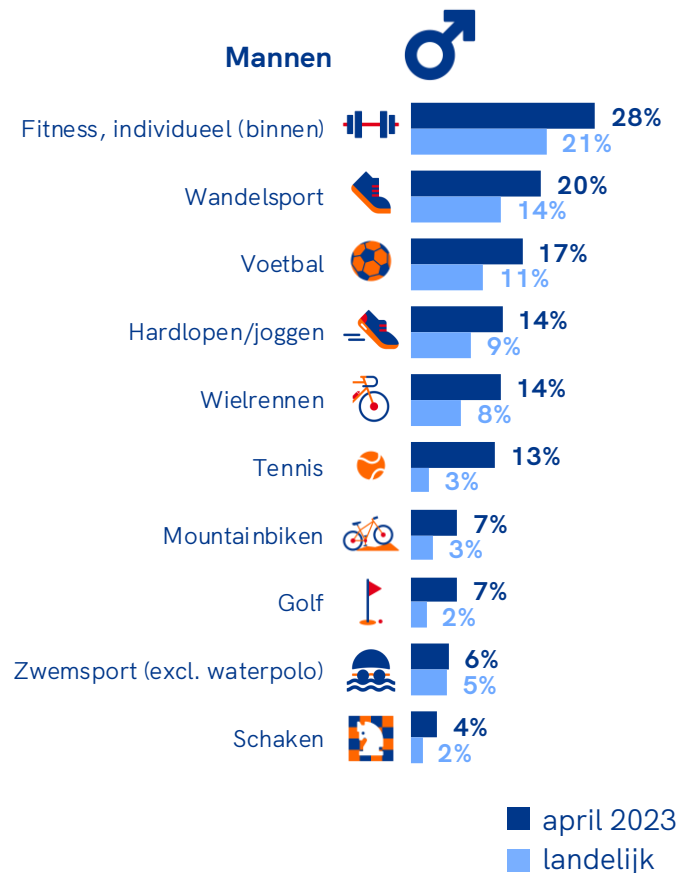
Jeugd 5-18 jaar

■ april 2023
■ landelijk

Sportdeelname per tak van sport - Vught april 2023

Top 10 meest beoefende sporten naar geslacht

6. Inzichten op gebiedsniveau

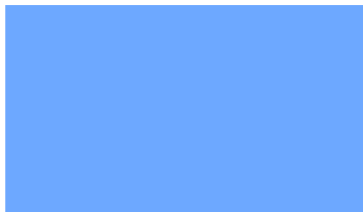
Maandelijks sportdeelname naar gebied

april 2023

Sportdeelname 1x per maand of vaker

Gemiddelde
sportfrequentie
april 2023

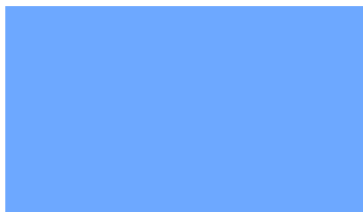
Vught

87%

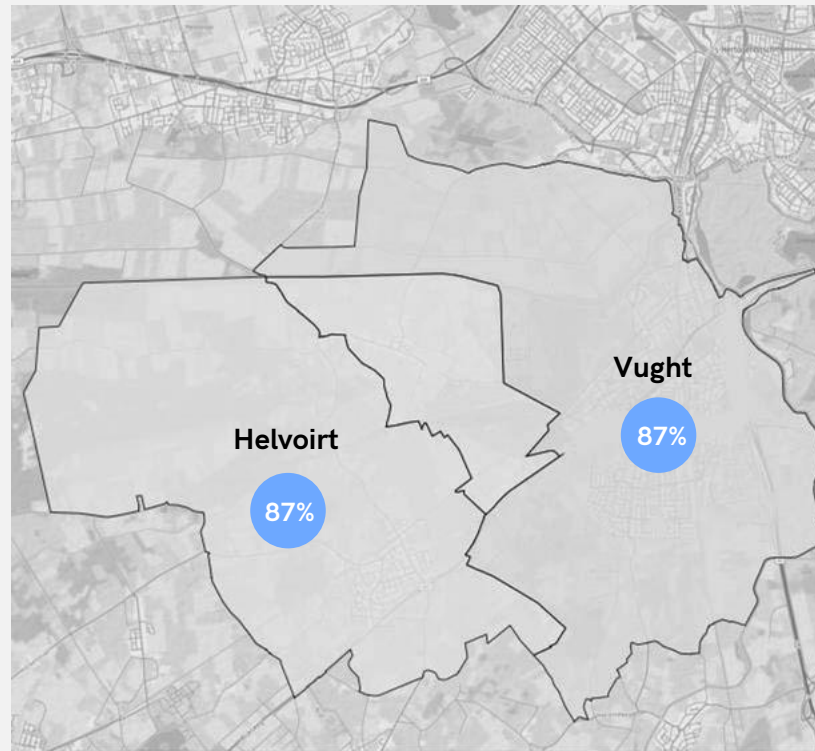
13,2

Helvoirt

87%

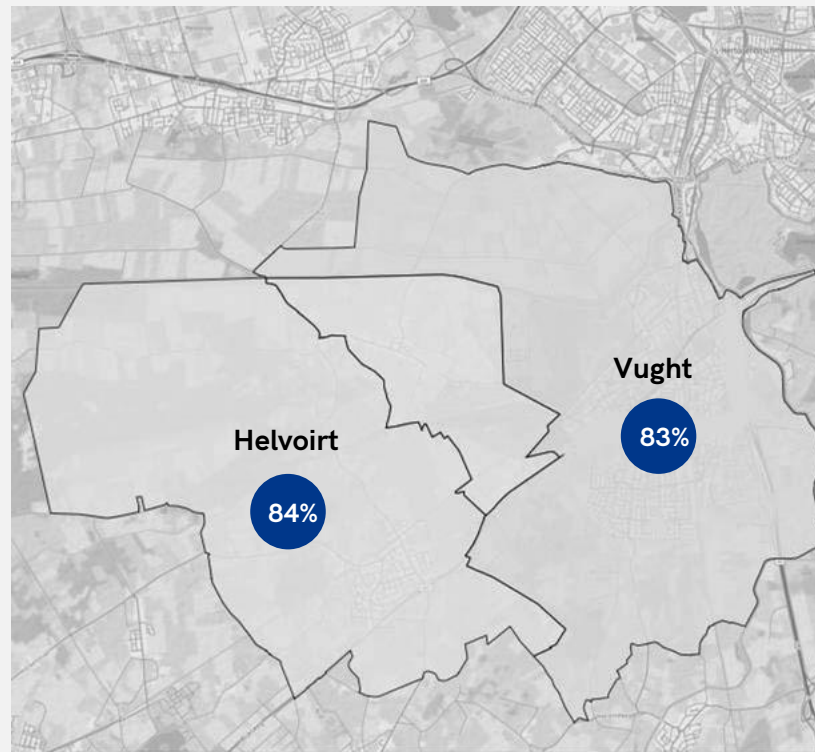
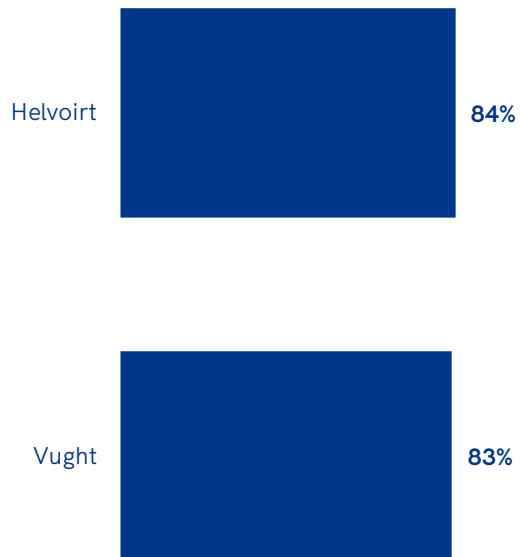
13,4

Wekelijkse sportdeelname naar gebied

april 2023

Sportdeelname 1x per week of vaker

7. Bewegen in Vught

Overzicht beweging in Vught

58%

van de inwoners van de gemeente Vught beweegt voldoende in april 2023

16.000

inwoners van de gemeente Vught bewegen voldoende in april 2023

Deelnemers worden gevraagd naar hun beweeggedrag. Er wordt gevraagd naar het gemiddelde aantal dagen per week en minuten per dag dat iemand aan beweging deed. Om te berekenen of iemand voldoende beweegt, wordt het gemiddeld aantal dagen per week matig intensief sporten vermenigvuldigd met het aantal minuten en het gemiddeld aantal dagen per week zwaar intensief sporten vermenigvuldigd met het aantal minuten. Deze waarden worden vervolgens bij elkaar opgeteld. Tot slot wordt gekeken naar het aantal momenten dat men sport.

Door de **jeugd** (5-18 jaar) wordt er voldoende bewogen als ze wekelijks **420 minuten** of meer én **minimaal 7 momenten** bewegen. Door **volwassenen** wordt er voldoende bewogen als ze wekelijks **150 minuten** of meer én **minimaal 2 momenten** bewegen.

57%

van de mannen beweegt voldoende in april 2023

58%

van de vrouwen beweegt voldoende in april 2023

laag

57%

van de laagopgeleiden beweegt voldoende in april 2023

midden

65%

van de midden opgeleiden beweegt voldoende in april 2023

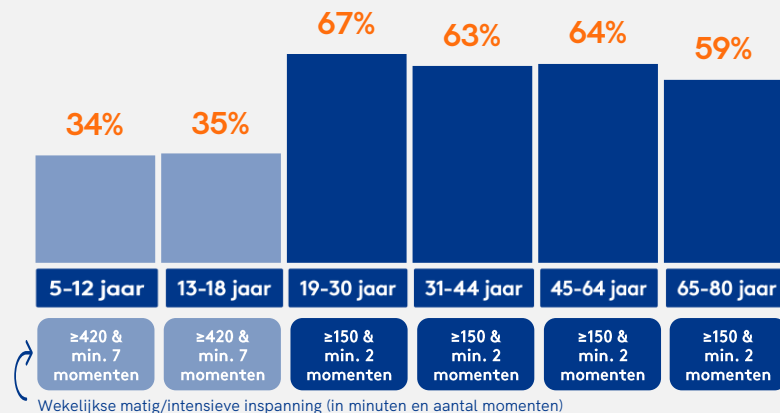

hoog

63%

van de hoogopgeleiden beweegt voldoende in april 2023

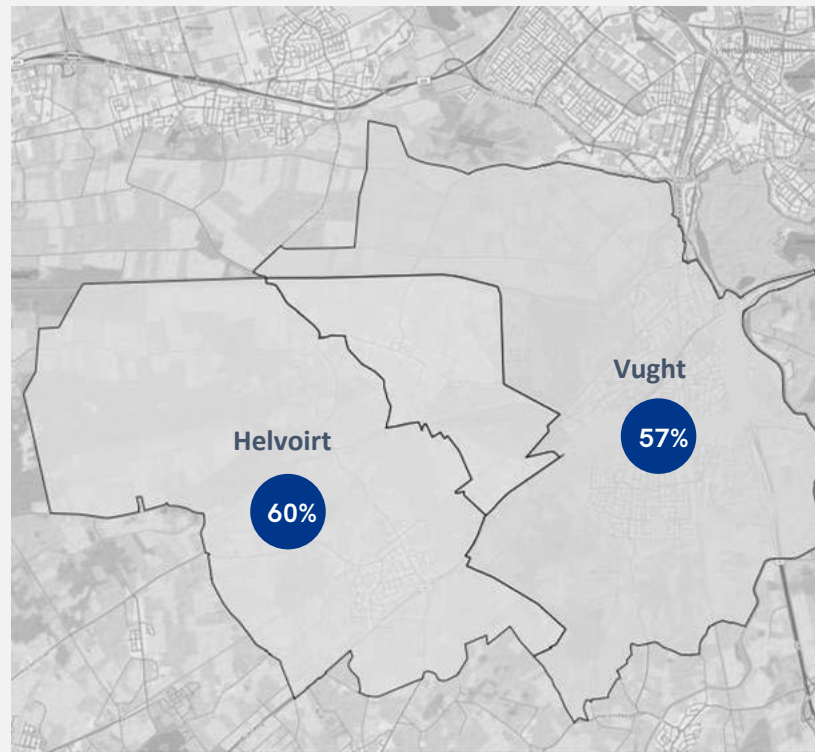
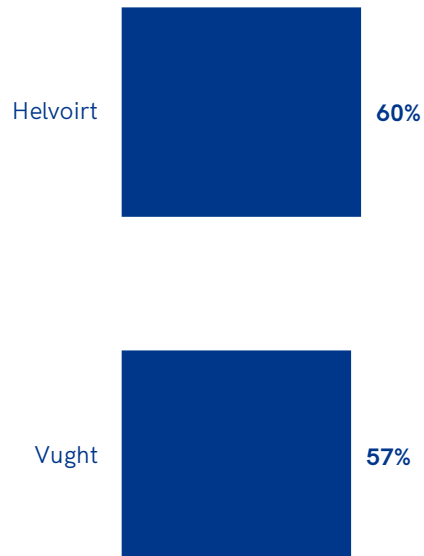
Opleiding is op basis van personen van 19 jaar en ouder

Beweging in Vught per gebied

april 2023

Percentage dat voldoende beweegt in Vught

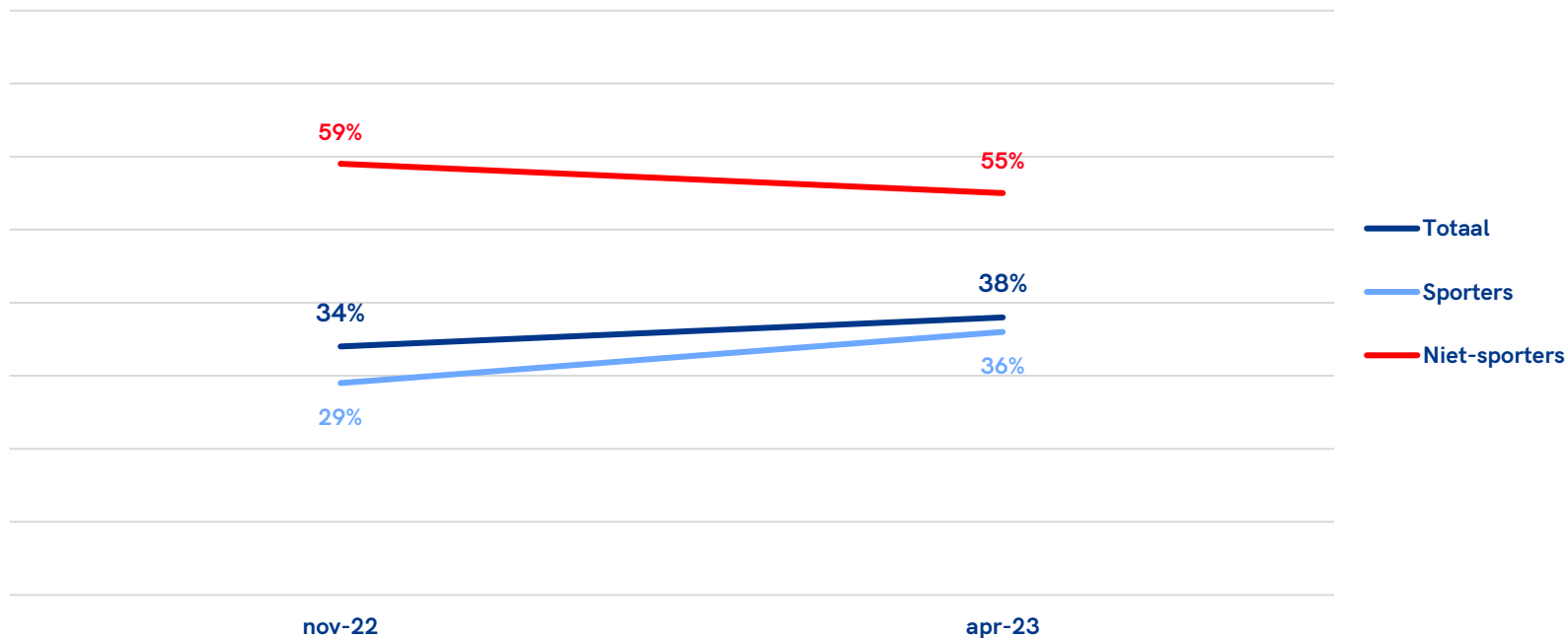

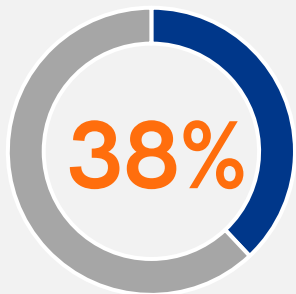
8. Aanvullende vragen

Beweegintenties – Vught november 2022

Overweegt om meer te gaan bewegen in vergelijking met uw huidige beweeggedrag

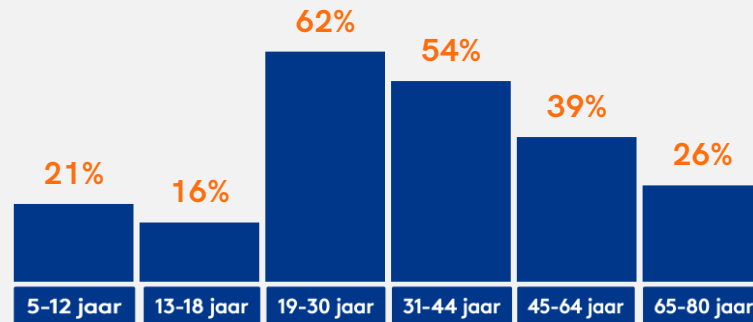
Beweegintenties – Vught april 2023

van de inwoners van de gemeente Vught overweegt meer te gaan bewegen

 37%
van de mannen overweegt meer te gaan bewegen

 40%
van de vrouwen overweegt meer te gaan bewegen

 35%
van de laagopgeleiden overweegt meer te gaan bewegen

 44%
van de midden opgeleiden overweegt meer te gaan bewegen

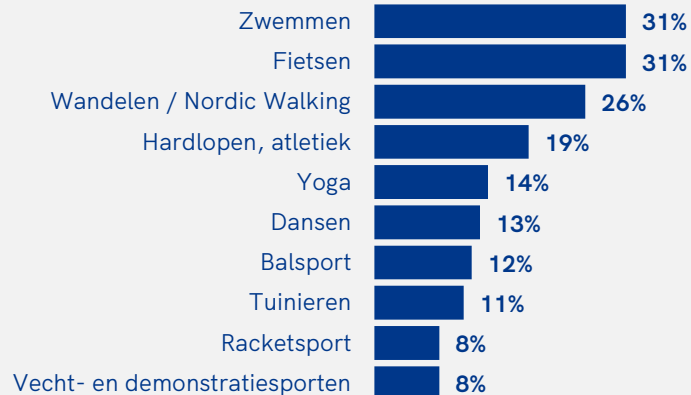
 46%
van de hoogopgeleiden overweegt meer te gaan bewegen

Opleiding is op basis van personen van 19 jaar en ouder

36%
van de sporters overweegt meer te gaan bewegen

55%
van de niet-sporters overweegt meer te gaan bewegen

Top 10 beweegactiviteiten die men zou overwegen

Wijze van nieuwe beweegactiviteit beoefenen – Vught april 2023

Op welke wijze zou men de nieuwe beweegactiviteit willen doen?

De basis is 'respondenten' en niet 'sporten'

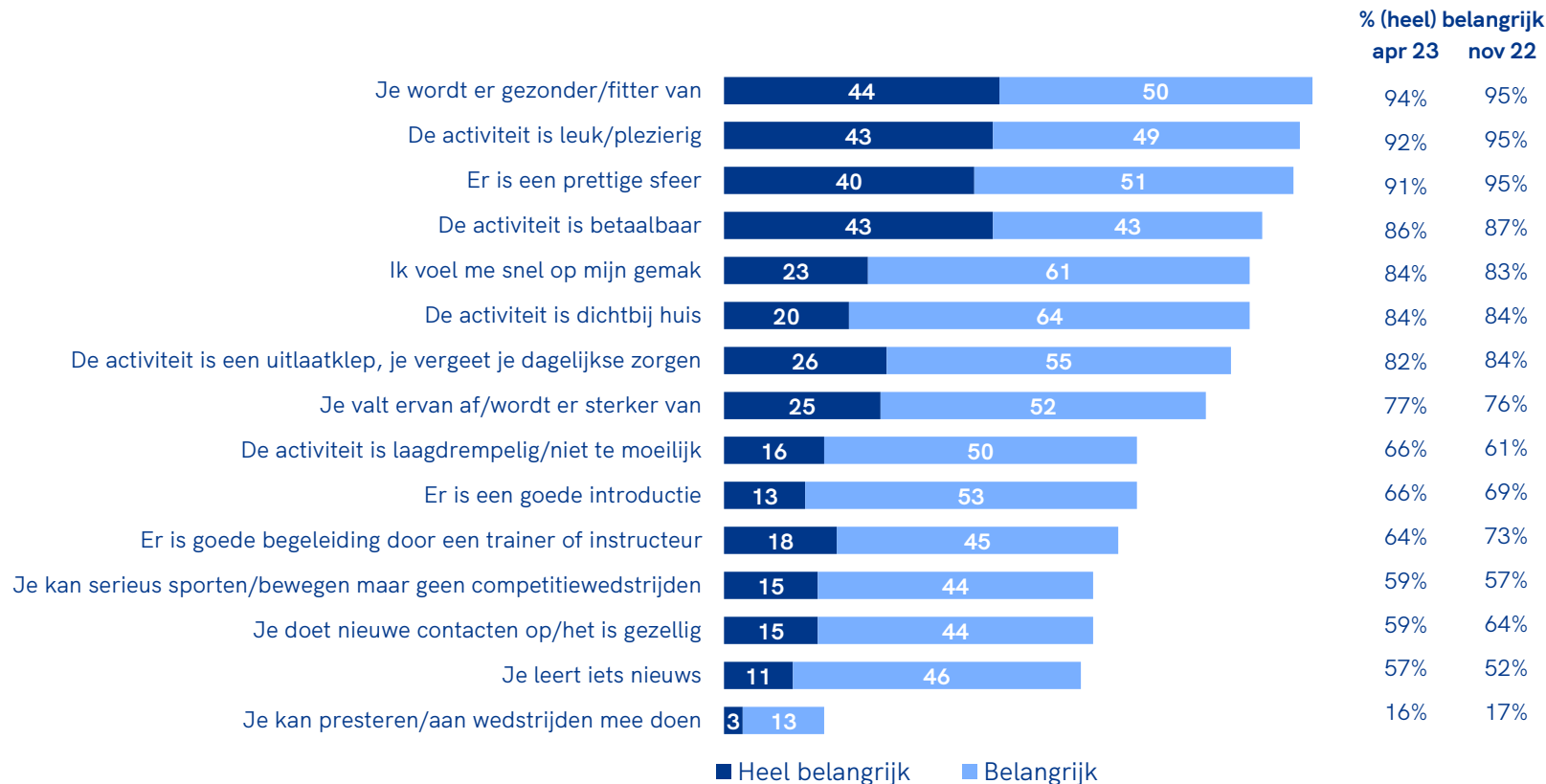

Enkel de sporten met een van n > 50 worden getoond

Belangrijke factoren bij starten beweegactiviteit

april 2023

Stel u eens voor dat u een (nieuwe) beweegactiviteit zou starten, hoe belangrijk zijn de volgende aspecten voor u? (%)

9. Onderzoeksverantwoording

Onderzoeksverantwoording

Doelgroep

Inwoners van de gemeente Vught van 5 t/m 80 jaar, representatief op geslacht, leeftijd, gebied en opleidingsniveau.

Steekproefbron

Respondenten zijn benaderd via brieven en via een digitale advertentie.

Respons

Er hebben n= 911 respondenten deelgenomen.

Online methode

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van een online vragenlijst (CAWI: computer assisted web interviewing). Respondenten ontvingen een e-mail met daarin informatie over het onderzoek en een link naar de online vragenlijst.

Vragenlijst

De vragenlijst is opgesteld door de gemeente en NOC*NSF in samenspraak met Kantar Public. Het meten van de sportdeelname gebeurt op basis van de Richtlijnen voor Sportdeelname Onderzoek (RSO). De gemiddelde invulduur bedroeg 6 minuten.

Veldwerkperiode

Het veldwerk heeft gelopen van 1 t/m 31 mei 2023.

Vragen

Bij vragen naar aanleiding van deze publicatie: neem contact op met: kiss@nocnsf.nl.

Uitgave

NOC*NSF

Afdeling Sportparticipatie

Postbus 302

6800 AH, Arnhem

tel. 026-4834400

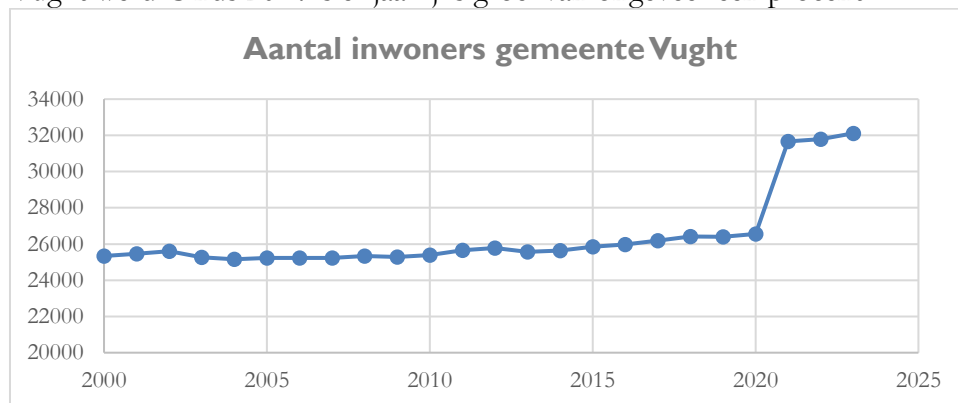
www.nocnsf.nl**Rabobank**

Bijlage 7: Verdieping trends en ontwikkelingen

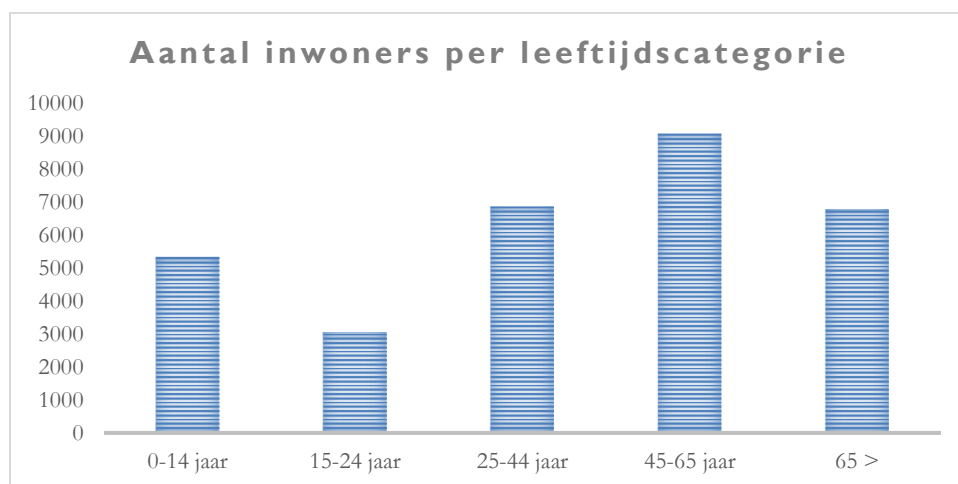
Maatschappelijke ontwikkelingen

Demografische samenstelling

Het aantal inwoners en de samenstelling van de Vughtse bevolking bepalen mede hoeveel en in welke voorzieningen de gemeente zou moeten faciliteren. Het aantal inwoners van de gemeente Vught is onderhevig aan relatief kleine veranderingen, uitgezonderd van de grote toename in 2021 toen door een gemeentelijke herverdeling de kern Helvoirt onderdeel van de gemeente Vught werd. Sinds 2014 is er jaarlijks groei van ongeveer één procent.

Er wonen nagenoeg evenveel mannen als vrouwen in onze gemeente wonen. Qua leeftijd ziet de verdeling er als volgt uit (peiljaar 2021):

Een bevolkingsprognose is niet te geven. Leefomgeving (PBL) en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) publiceren elke drie jaar de Regionale bevolkings- en huishoudensprognose. Er is echter geconstateerd dat de detailinformatie uit de in 2019 en 2022 gepubliceerde prognose onvoldoende betrouwbaar is. Derhalve kunnen daar geen conclusies aan verbonden worden.

Sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen

Individualisering en manieren van vrijetijdsbesteding

De individualisering - een maatschappij waarin de belangen van het individu belangrijker zijn dan die van de groep - zet zich steeds verder door. Dit is een zeer dominante trend (Brouwer 2013). Effecten hiervan zijn terug te zien in het sport- en beweeggedrag. Meer mensen sporten individueel en op tijden en plekken die hen goed uitkomen. (Poel et al. 2018). Ook op het gebied van vrijetijdsbesteding zijn ontwikkelingen waar te nemen. Hoewel de totale hoeveelheid vrije tijd weinig verandering laat zien over de tijd, is de keuze waaraan de vrije tijd te besteden groter geworden.

Structurele ongelijkheid hardnekkig

De kwaliteit van de samenleving in Nederland is relatief hoog. De ervaren levenskwaliteit is gemiddeld genomen hoog, net zoals de maatschappelijke samenhang en het sociale vertrouwen, maar er zijn een aantal ontwikkelingen die de kwaliteit van de samenleving onder druk zetten. Hoe het met mensen gaat, is afhankelijk van de verschillende hulpbronnen die ze hebben: economisch, sociaal, cultureel en persoonlijk kapitaal. Op dit vlak is er sprake van structurele ongelijkheid tussen groepen en die is hardnekkig (Sociaal en Cultureel Planbureau, 2023).

Toenemende druk op verenigingen

In de afgelopen drie jaar is de mate waarin verenigingen problemen ervaren met de ontwikkeling van het aantal vrijwilligers toegenomen. In februari 2021 gaf een op de vijf verenigingen in Nederland (20%) aan dat de ontwikkeling van het aantal vrijwilligers een (zeer) groot probleem was. In februari/maart 2023 zijn dit drie op de tien verenigingen (30%). Hierbij gaat het met name om structurele taken, zoals bestuursfuncties. Voor incidentele of afgebakende projecten, zoals een eenmalige activiteit of kort project, zijn meestal wel vrijwilligers te vinden. Verenigingen zien de vrijwilligersproblematiek als maatschappelijke ontwikkeling waar niet meer aan te ontkomen is. Ze zien een verband met de maatschappelijke trend van 'consumentisme' (Stuij et al. 2023).

In de afgelopen drie jaar is de mate waarin verenigingen problemen ervaren met wet- en regelgeving toegenomen. Dan gaat het bijvoorbeeld om wet- en regelgeving over drank en horecawet, hygiëne, wet bestuur en toezicht en milieu. Vrijwel alle verenigingen herkennen dat de regeldruk voor bestuurders (te) hoog is en de afgelopen jaren fors is toegenomen. Hoewel verenigingen ook het belang van wet- en regelgeving inzien, leeft het gevoel dat de hoeveelheid en complexiteit aan regels niet past bij de context van amateursportverenigingen (Stuij et al. 2023).

Economisch ontwikkelingen

Inflatie

Sinds het najaar van 2021 hebben we in Nederland te maken met een hoge inflatie. Uit onderzoek blijkt dat contributies van sportverenigingen van het seizoen 2021/2022 zijn gestegen, maar minder hard dan de inflatie. De toegangsprijzen van onder anderen zwembaden en kunstijsbanen volgen wel ongeveer de inflatie (Vugt, 2023).

Koopkracht

Het centraal Planbureau heeft begin 2023 aangegeven dat de koopkracht in 2023 in doorsnee ongeveer gelijk blijft en in 2024 stijgt met 2,0%. Tegelijkertijd neemt de armoede in 2024 juist toe (Centraal Planbureau, 2023).

Ruimtelijke ontwikkelingen

In de (beperkte) ruimte in Nederland moeten een aantal stevige opgaven gerealiseerd worden op het gebied van de leefomgeving. Er moet een groot aantal nieuwe woningen worden bijgebouwd, om de opwarming van de aarde te beperken moeten locaties worden gevonden voor windmolens en zonnepanelen, en door klimaatverandering, de landbouw, woningbouw en bedrijvigheid staat de draagkracht van de bodem, het water en de biodiversiteit onder grote druk. Al deze opgaven komen samen op het beperkte grondgebied van Nederland. Het aanpakken ervan is een ingewikkelde puzzel (Planbureau voor de Leefomgeving, 2021). Ook voor sport en bewegen is ruimte nodig. De toenemende druk op de ruimte heeft gevolgen voor de beschikbare ruimte voor sport en bewegen.

Het Planbureau voor de Leefomgeving pleit voor een nieuwe balans vinden tussen gebruikswaarde, belevingswaarde en toekomstwaarde: In Nederland wordt de fysieke leefomgeving steeds intensiever benut. Zo intensief dat daardoor zowel de ecologische duurzaamheid als de maatschappelijke waardering van de leefomgeving in de knel komt. Er is daarom een nieuwe balans nodig tussen de gebruikswaarde (economische benutting), belevingswaarde (perspectief van de burger) en toekomstwaarde (ecologische duurzaamheid) van die omgeving.

Coronapandemie

De coronacrisis heeft laten zien hoe een pandemie grote invloed heeft op het dagelijks leven, en wat voor weerslag het heeft op de sport- en beweegdeelname. In 2021 voldeed 47% van de Nederlanders van 4 jaar en ouder aan de beweegrichtlijnen. Dat is minder dan in 2019 en 2020, maar vergelijkbaar met 2017 en 2018¹⁰. De Sportdeelname Index van NOC*NSF laat zien dat in het voorjaar van 2020 het percentage mensen in de leeftijd van 5 tot 80 jaar dat wekelijks sport flink was gedaald naar 55%. Van juli tot oktober, toen de maatregelen soepeler waren, nam het percentage sportdeelname toe. In november en december, tijdens de nieuwe lockdown, daalde de sportdeelname weer naar 58% van de Nederlanders (NOC*NSF, december 2020). Deze percentages zijn de laagste aantallen in de afgelopen zes jaar.

Niet alleen de mate van, maar ook de manier van sporten was anders tijdens de coronacrisis. In Monitor Sport en corona III en IV kwam naar voren dat 39% van de Nederlanders nieuwe of andere sporten beoefende dan voor corona: meer buiten en meer ongeorganiseerd (Pulles et al. 2021).

De impact op onze gezondheid bleek groot. De afname van bewegen door de coronacrisis heeft in 2020 maar liefst 46.000 gezonde levensjaren gekost (Boer et al. 2021).

Er zijn ook positieve ontwikkelingen als gevolg van de coronacrisis: de aandacht voor een gezonde leefstijl is toegenomen. Eén op de drie Nederlanders is bewuster bezig met zijn gezondheid. Ook zijn vier op de tien Nederlanders zich bewuster van de status van hun eigen gezondheid (Motivation, 2020).

Kwaliteit van bewegen

Over de ontwikkeling van motorische vaardigheden van kinderen en jongeren gedurende de laatste decennia zijn weinig objectieve gegevens beschikbaar. Wel zijn er aanwijzingen dat er sprake is van een achteruitgang. Zo blijkt uit de peiling bewegingsonderwijs 2016/2017 dat de motorische vaardigheid van kinderen uit groep 8 in Nederland binnen een periode van tien jaar is

¹⁰ Feiten en cijfers over sport en bewegen. Beweegrichtlijnen; 2022 [Internet]. Geraadpleegd van: <https://www.sportenbewegenincijfers.nl/kernindicatoren/beweegrichtlijnen> [Op 9 augustus 2023]

afgenomen (Timmermans et al., 2017). Ook zien we dat de balansvaardigheden van de 4- tot en met 6-jarigen in 2021 lager zijn dan voor de coronamaatregelen (Vrieswijk et al. 2021).

Niet óf, maar én sporten én bewegen

Het is algemeen bekend dat voldoende sporten en bewegen goed is. Het zorgt voor een betere gezondheid, geeft mensen meer zelfvertrouwen en heeft een positief effect op de kwaliteit van leven. Echter onderzoek wijst uit dat de positieve gezondheidseffecten van sporten bij mensen die wel voldoende sporten maar niet voldoende bewegen teniet worden gedaan door het onvoldoende bewegen (Farrahi et al. 2022). Het is daarom geen kwestie van óf sporten óf bewegen, maar én sporten én bewegen.

Nationaal en regionaal beleid

Nationale akkoorden

Door de jaren heen is het belang van en daarmee de aandacht voor sport en bewegen steeds groter geworden. Hierbij wordt steeds meer de verbinding gezocht. Recent is dit ook in Nederland gebeurd door het Integraal Zorg Akkoord (IZA, september 2022), het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA, februari 2023), het Hoofdlijnen Sportakkoord II (december 2022), de Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC, februari 2023) en het WoonZorg-programma (WOZO, november 2022) met elkaar te verbinden. Het GALA, Sportakkoord II en de BRC zijn voor gemeenten bovendien in één Brede Specifieke Uitkering (Brede-SPUK) ondergebracht. De regeling loopt van 2023 t/m 2026.

Door de verbindingen met andere thema's is sport en bewegen geen doel op zich meer, maar een middel om andere maatschappelijke ambities te bereiken. Zoals een goede gezondheid, goed zelfbeeld, sociale cohesie en meedoen in de maatschappij.

Wet bewegingsonderwijs

Vanaf schooljaar 2023-2024 is het voor scholen wettelijk verplicht om minimaal twee lesuren (advies twee maal 45 minuten) bewegingsonderwijs van in totaal 90 minuten aan te bieden, gegeven door een bevoegde (vak)leerkracht voor alle leerlingen in het Primair Onderwijs. De gemeente is verantwoordelijk voor voldoende accommodaties voor het bewegingsonderwijs. De scholen zijn verantwoordelijk voor voldoende bevoegde (vak)leerkrachten.

Sportwet

De Nederlandse Sportraad - een onafhankelijk adviesorgaan dat zich richt op het versterken van de betekenis van topsport, breedtesport en bewegen voor de samenleving - is sinds 2016 bezig met het verkennen hoe het sportstelsel in Nederland geoptimaliseerd kan worden. Inmiddels heeft de minister voor Langdurige Zorg en Sport de adviezen van de NLSportraad ten harte genomen en wordt er gewerkt aan een sportwet. Het doel van deze wet is de sport in Nederland toekomstbestendig organiseren. Hiervoor dienen eerst de rollen en verantwoordelijkheid van overheden te worden vastgelegd. De kern van het beleid ligt lokaal, omdat het vooral de gemeenten zijn die investeren in sportaccommodaties, sportaanbieders en clubs ondersteunen of bijvoorbeeld buurtsportcoaches regelen. Daarnaast moet de nieuwe wetgeving de oprichting van het onafhankelijk integriteitscentrum veilige sport ondersteunen.

In dezelfde lijn is in de tweede kamer ook aandacht gevraagd voor genoeg en passende buitenspeelruimte en beleid hiervoor. Gemeenten zijn momenteel vrij om maatwerk te leveren

dat past bij de lokale omstandigheden, zoals woonmilieu en bevolkingssamenstelling. De minister gaat kijken of het mogelijk is buitenspelen wettelijk te verankeren als verantwoordelijkheid van een gemeente, en welke meerwaarde dit heeft boven de huidige werkwijze.

Beweegalliantie

Meer bewegen is onderdeel van het Nationaal Preventieakkoord met als uiteindelijke doel dat 75% van de Nederlanders in 2040 voldoet aan de beweegrichtlijnen. De recente opgerichte beweegalliantie zet zich, in opdracht van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport in voor meer maatschappelijke aandacht en actie voor bewegen komen. De focus van deze netwerkorganisatie ligt op betere samenwerking tussen departementen, alliantiepartners en lokale initiatieven. De beweegalliantie werkt samen met partijen uit onder meer de zorg, het maatschappelijk en sociaal domein, onderwijs, bedrijfsleven, sport, kennisinstellingen, gemeenten en andere departementen. Ze is een aanjager die andere partijen faciliteert met kennis, netwerk en communicatie. Daarbij bouwt de beweegalliantie voort op samenwerkingen en initiatieven die er al zijn.

Sportagenda 2032 van NOC*NSF

De overkoepelende sportorganisatie van Nederland NOC*NSF heeft een stevig ambitie: In 2032 heeft iedereen, in alle levensfasen en op alle ambitieniveaus, dagelijks sportplezier. Bovenal door zelf en samen te sporten, te excelleren in sport of sportief te bewegen, maar ook als vrijwilliger, professional en supporter in een sociaal veilige, gezonde en duurzame omgeving. Verrijkt door waardevolle topsport (NOC*NSF, 2022).

Aan de hand van acht actielijnen wordt de komende jaren gewerkt om deze ambitie te realiseren:

- We werken intensief en effectief samen, binnen en buiten de sector;
- We versterken de organisatiekracht van sportorganisaties op maat;
- We werken aan voldoende en bekwame vrijwilligers en professionals in de sector;
- We organiseren aantrekkelijk sportaanbod, waaronder wedstrijden en evenementen;
- We werken aan toegankelijke sportaccommodaties en een sportvriendelijke openbare ruimte;
- We promoten de waarde van sport en sportief bewegen voor iedereen;
- We innoveren op het gebied van prioritaire thema's.

De interventies en campagnes van NOC*NSF bieden kansen op lokaal gebied. Sportverenigingen kunnen er (in een deel van de gevallen) kosteloos gebruik van maken.

Beleid provincie Noord-Brabant

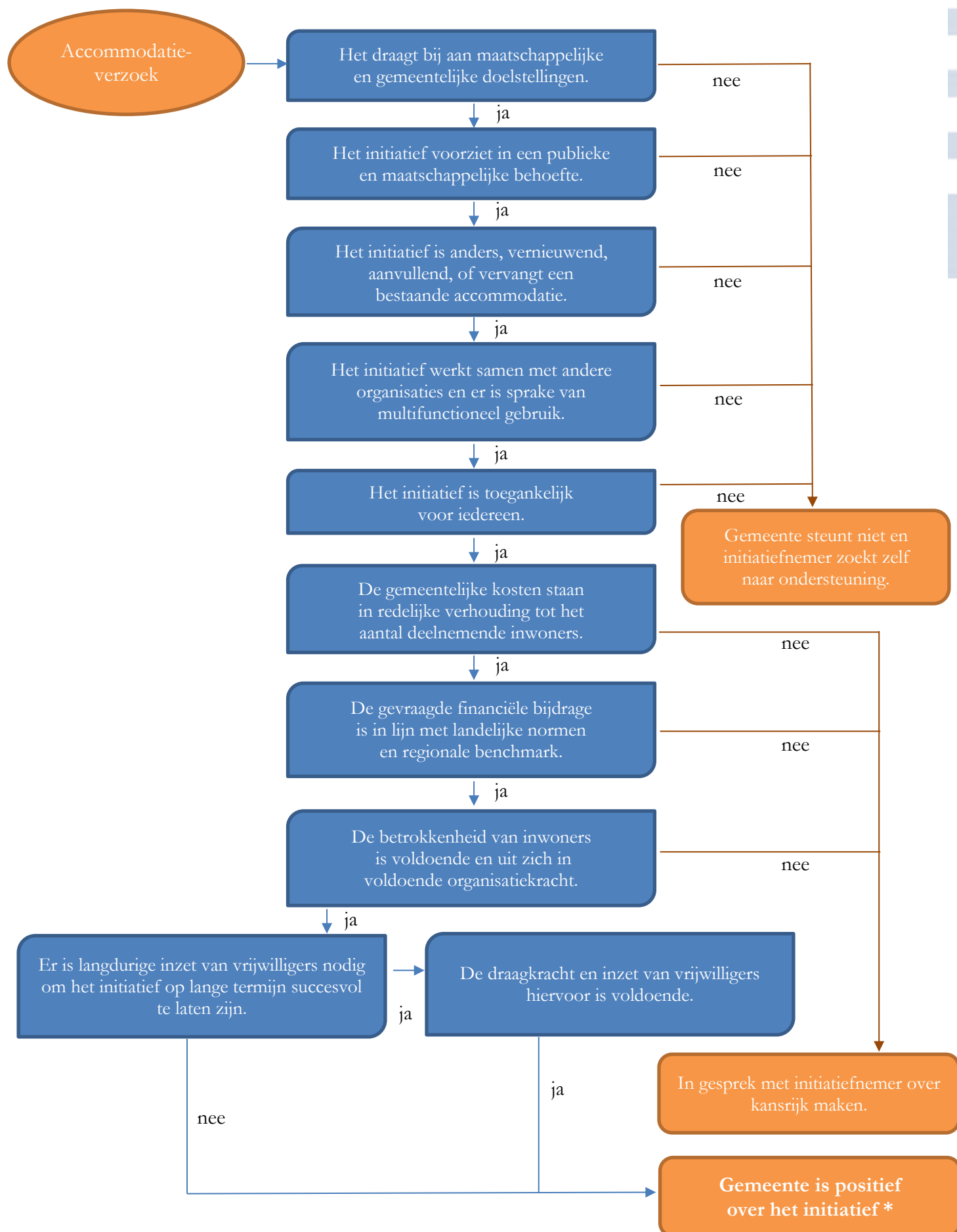
De provincie zet met het integrale beleidskader Levendig Brabant 2030 in op de ambitie dat cultuur, erfgoed, sport en vrijetijd bijdragen aan een levendig Brabant voor iedereen. De provincie wil dat Brabant aantrekkelijk is voor inwoners, voor bezoekers en voor buitenlandse werknemers. Er wordt samen gebouwd aan een Brabant dat onderscheidend is, waar tradities en innovatie samengaan (Provincie Noord-Brabant, 2022). De ambitie is vertaald in vijf hoofddoelen:

1. Passend aanbod: het aanbod van de producten en diensten van de vier sectoren sluit in 2030 aan op de behoeften van Brabanders, buitenlandse werknemers en bezoekers. Het aanbod draagt eraan bij dat Brabant een aantrekkelijke en fijne plek is om te wonen en te werken.
2. Inclusief aanbod: voor elke Brabander is een passend aanbod op het gebied van cultuur, erfgoed, sport en vrijetijd. Ook voor doelgroepen die nu nog niet of onvoldoende worden bereikt.

3. Innovatie en vernieuwing: de vier sectoren zijn vitaal en hebben voldoende ruimte en mogelijkheden om te vernieuwen. Daarmee sluiten we aan op het innovatieve profiel van Brabant.
4. Aanbod voor jeugd en talentontwikkeling: jongeren worden door aanbod van cultuur, erfgoed en sport breed gestimuleerd. Toptalenten dragen bij aan de vernieuwing van het aanbod en krijgen kansen om zich te ontwikkelen in hun eerste stappen naar een beroepspraktijk.
5. Bijdragen aan maatschappelijke opgaven: Levendig Brabant draagt met cultuur, erfgoed, sport en vrijetijd bij aan een gezonde en aantrekkelijke omgeving om te wonen, werken en recreëren. Een omgeving waar voldoende te doen en te beleven is, waar cultuurhistorie behouden blijft en de sectoren verbonden zijn met de maatschappelijke opgaven.

Door de regionale functie van de provincie zijn haar belangen en ambities iets anders dan onze lokale op gemeentelijke niveau, maar er liggen mooie kansen om aan te sluiten bij de initiatieven van de provincie. Bijvoorbeeld op het gebied van kennis delen, gemeente overstijgend samenwerken en subsidiemogelijkheden.

Bijlage 8: Afwegingskader sportaccommodaties

* Er volgt een politiek besluit of het initiatief financieel wordt ondersteund.

Bijlage 9: Overzicht potentiële themadagen en -weken

Onderstaande themadagen en -weken bieden kansen om jaarlijks op vaste momenten thema's onder de aandacht te brengen. Hierbij kunnen we aansluiten bij en slim gebruik maken van landelijke en internationale campagnes.

Veel thema's hebben vanuit sport en bewegen een koppeling met andere beleidsterreinen. Deze staan aangegeven in de rechterkolom.

Wanneer*	Wat	Beleidsterrein(en)
januari	Dry January	Gezondheid
16 januari	Blue Monday	Gezondheid
24 januari	Internationale Dag van het Onderwijs	(beweeg)Onderwijs - Jeugd
1 maart	Nationale Complimentendag	Sociaal domein in het algemeen
4 maart	Wereld Obesitas Dag	Gezondheid
8 maart	Internationale Vrouwendag	Inclusie
half maart	NL Doet	Sociaal domein in het algemeen
6 april	Wandel naar je Werk-dag	Economie
7 april	Wereldgezondheidsdag	Gezondheid
19 april	Landelijke Dag tegen Pesten	Inclusie
31 mei	Wereld Niet Roken Dag	Gezondheid
3 juni	Internationale Wereldfietsdag	Recreatie en toerisme
begin juni	Nationale Suiker Challenge	Gezondheid
Half juni	Nationale buitenspeeldag	Sport en bewegen
12 augustus	Internationale Dag van de Jeugd	Jeugd
Half september	Nationale Sportweek	Sport en bewegen
Eind september	Week Tegen Pesten	Inclusie
11 oktober	Coming-Outdag	Inclusie
Begin november	Week van de Motoriek	Sport en bewegen
Half november	Dag van de Ondernemer	Economie
5 december	Internationale Vrijwilligersdag	Sociaal domein in het algemeen

* De themadagen/weken met jaarlijks een vaste datum staan met die specifieke datum benoemd. Themadagen waarvan jaarlijks wordt bepaald op de welke datum ze vallen, staan aangegeven met (het moment van) de maand waarin ze vallen.